

Sosyal Bilimler Enstitüsü

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

**SOSYAL MEDYADA TERÖR PROPAGANDASI:
YALNIZ KURT ÖRNEĞİ**

OGUZHAN GÖZLEK

İstanbul 2022

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

**SOSYAL MEDYADA TERÖR PROPAGANDASI:
YALNIZ KURT ÖRNEĞİ**
(Yüksek Lisans Tezi)

OGUZHAN GÖZLEK

Danışman: Doç. Dr. Haldun Narmanlıoğlu

İstanbul 2022

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ONAY BELGESİ

..... Anabilim Dalı Bilim Dalı Yüksek Lisans/Doktora öğrencisi'nın adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi/...../.....

Öğretim üyesi Adı Soyadı

İmzası

	Öğretim üyesi Adı Soyadı	İmzası
1	Tez Danışmanı	
2	Jüri Üyesi	
3	Jüri Üyesi	
4	Jüri Üyesi	

GENEL BİLGİLER

Ad ve Soyadı	: Oguzhan Gözlek
Anabilim Dalı	: Gazetecilik
Programı	: Bilişim
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Haldun Narmanlıoğlu
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans - Haziran 2022
Anahtar Kelimeler	: <i>Sosyal medya, terör propagandası, yalnız kurt terörizmi, Inspire Dergisi</i>

ÖZET

Terör örgütleri yapıları gereği faaliyetlerini belirli bir gizlilik içerisinde yürütmekte ve faaliyet alanlarında bulunan güç merkezlerinden gizlenmek zorundadırlar. Son 20 yılda büyük bir gelişim gösteren internet temelli iletişim teknolojileri ve bununla birlikte ortaya çıkan sosyal medya ağları, silahlı terör gruplarının, haberleşme ağlarını genişletmiş, eylemlerinin bilinirliğini artırmış, etki alanlarını genişletmelerine sebep olmuştur. Söz konusu durum terör örgütlerinin görsel ve yazılı propagandalarının daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır.

Bu durum genellikle, çeşitli sosyal, ekonomik, siyasi veya dini sebeplerle toplumdan dışlanmış ve radikalleşme eğiliminde olan sosyal medya kullanıcılarını olumsuz etkilemektedir. Propagandanın yarattığı etki, sosyal medya kullanıcılarını her zaman terör örgütlerinin hiyerarşik yapısı içerisinde yer alan bir örgüt mensubu haline getirmese de yalnız kurt terörizminin bir öznesi haline getirebilmektedir. Sıklığı giderek artan yalnız kurt eylemleri çok büyük ulusal ve uluslararası etkiler yaratabilmektedir.

Bu çalışmanın temel konusunu ise yalnız kurlara yönelik dijital içerikler oluşturmaktadır. El Kaide tarafından dijital olarak yayınlanan ve sosyal medya mecralarında dolaşıma sokulan Inspire dergisi örnek olarak seçilmiştir. Inspire'nin örneklem olarak seçilmesinin nedeni, dergi içeriğinde bomba yapımından, taktiksel eğitimlere kadar yalnız kurlara yönelik birçok mesajın bulunmasıdır. Bunun yanında gerçekleşmiş birçok yalnız kurt eyleminin ardından yapılan kriminal incelemelerde yalnız kurların büyük bölümünün dijital ortamda söz konusu derginin okuru oldukları belirlenmiştir.

Araştırmada genel olarak Inspire dergisinin yalnız kurlara yönelik iletişim stratejisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Dergide yalnız kurlara yönelik eğitim içerikleri incelenerek kategorilere ayrıştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre dergide yalnız kurlar için en fazla bomba yapımı, hedef belirleme, enformasyon teknolojileri ve silah konularında eğitim verilmeye çalışıldığı belirlenmiştir.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	: Oğuzhan Gözlek
Field	: Journalism
Programme	: Informatics
Supervisor	: Assoc. Prof. Haldun Narmanlıoğlu
Degree Awarded and Date	: Master – June 2022
Keywords	: <i>Social media, terrorist propaganda, lone wolf terrorism, Inspire Magazine</i>

ABSTRACT

Terrorist organizations, by their nature, operate in secret and must remain hidden from the power centers in their respective areas. Armed terrorist groups have used internet-based communication technologies, which have advanced significantly in the last 20 years, and the social media networks that have emerged as a result of them, they have expanded their communication networks, raised awareness of their actions, and caused them to expand their sphere of influence.

This is the situation, It has a harmful impact on social media users who have been socially, economically, politically, or religiously alienated from society and who tend to radicalize. Although propaganda does not necessarily turn social media users into members of terrorist organizations' hierarchical structures, it can make them subject of lone wolf terror. Lone wolf attacks are becoming more common, which can have huge national and international ramifications.

The main subject of this study is digital content for lone wolves. Inspire magazine, which was published digitally by Al Qaeda and circulated on social media, was chosen as example. The reason why Inspire was chosen as a sample is that there are many messages about lone wolves, from bomb making to tactical training. In addition, in the criminal investigations made after many lone wolf acts, it was determined that most of the lone wolves were readers of the aforementioned magazine in the digital environment.

In this study, it was aimed to determine the communication strategy of Inspire magazine for lone wolves. In the magazine, the educational contents for lone wolves were analyzed and categorized. According to the results of the research, it was determined that the magazine mostly tried to give training on bomb making, target determination, information technologies and weapons for lone wolves.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimine başlamam ve devam ettirmem noktasındaki en büyük motivasyon kaynağım, tüm eğitim hayatımda olduğu gibi bu dönemde de en büyük destekçim olan sevgili aileme teşekkür ederim. Yine bana destekleriyle, bu süreci benim için daha kolay hale getiren arkadaşlarım; Büşra KAMIŞ, Mehmet Emre ACAR ve Rümeysa Hatice ULUDOĞAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak, tez yazım sürecine başlarken bana yol gösteren ve her türlü soruma içtenlikle yanıt veren danışman hocam Doç. Dr. Haldun NARMANLIOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

Oguzhan GÖZLEK

İstanbul, 2022

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY BELGESİ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ.....	1
1. TERÖR ÖRGÜTLERİNİN İNTERNET İLE ETKİLEŞİMİ.....	3
1.1. İnternetin Terörizme Kazandırdığı Avantajlar	4
1.2. Terör Örgütlerinin Stratejik İnternet Kullanımı	6
1.3. Terör Örgütlerinin İnternette Faydalanma Biçimleri	9
1.3.1. Propaganda	10
1.3.1.1. Sosyal Medyadan Terör Propagandası.....	12
1.3.1.2. Propaganda Yolu ile Eleman Devşirme	24
1.3.1.3. Propagandanın Radikalleşmeye Etkisi.....	25
1.3.2. Finansman.....	27
1.3.2.1. Kripto Paralarla Terörün Finansmanı: “Bitcoin Cihatçıları”	28
1.3.3. Eğitim	30
1.3.4. Planlama	31
1.3.4.1. Hazırlık İçin İletişim	32
1.3.4.2. Bilgi Toplama	32
1.3.5. Uygulama.....	33

2. YALNIZ KURT TERÖRİZMİ	34
2.1. Yalnız Kurt Kavramı	36
2.2. Yalnız Kurt Kavramı ve Yalnız Kurtların ‘Yalnızlığı’ Üzerine Tartışmalar	37
2.3. Yalnız Kurt Terörizminin Tarihsel Arka Planı	38
2.4. Yalnız Kurtların Motivasyonları	40
2.5. Yalnız Kurtların Radikalleşme Süreçlerinde İnternetin Rolü	43
2.6. Cihatçı Örgütlerin Yalnız Kurtları Kullanım Biçimleri	45
2.6.1. El Kaide’nin Yalnız Kurt Stratejisi	47
3. CİHATÇI YALNIZ KURLARIN EĞİTİMİNDE İNSPİRE DERGİSİ’NİN ROLÜ VE AÇIK KAYNAKLI ‘CİHAT EĞİTİMİ’	51
3.1. Metodoloji	51
3.1.1. Araştırmanın amacı ve yöntemi.....	51
3.1.2. Araştırma Evreni/Çerçevesi.....	52
3.1.3. Araştırmanın Soruları ve Varsayımları.....	52
3.2. Inspire Dergisi	53
3.2.1. Açık Kaynaklı Cihat	56
3.3. Inspire Dergisi’ndeki Eğitim Metinlerinin İçeriği ve Kılavuz Türleri	57
3.3.1. Bomba Yapım Eğitimi.....	64
3.3.2. Hedef Belirleme.....	67
3.3.3. Enformasyon teknolojisi kullanımı ve güvenliği.....	70
3.3.4. Silah eğitimi.....	72
SONUÇ	75
KAYNAKÇA	78

KISALTMALAR

FBI	Amerikan İç İstihbarat Teşkilatı (Federal Bureau of Investigation)
IŞİD	Irak ve Şam İslam Devleti
PKK	Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkerên Kurdistanê)
DHKP/C	Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi Partisi
IBDA -C	Büyük Doğu İslami Akıncılar Cephesi
LTTE	Tamil Kaplanları
IMU	Özbekistan İslami Hareketi
JRA	Japon Kızıl Ordusu
IRA	İrlanda Cumhuriyet Ordusu
FARC	Kolombiya Silahlı Devrimci Güçleri
TAK	Kürdistan Özgürlük Şahinleri (Teyrêbazê Azadiya Kurdistan)
CD	Compact Disc
DVD	Çok Amaçlı Sayısal Disk (Digital Versatile Disc)
WEB	World Wide Web
YPG	Halk Koruma Birlikleri (Yekîneyên Parastina Gel)
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
FATF	Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Yönelik Mali Eylem Görev Gücü
GIMF	Küresel İslami Medya Cephesi
IP	İnternet Protokolü (Internet Protocol Address)
VPN	Sanal Özel Ağ (virtual private network)
AB	Avrupa Birliği
AQAP	Arap Yarımadası El-Kaidesi (al Qaeda in the Arabian Peninsula)
OSJ	Açık Kaynaklı Cihat (Open Source Jihad)
H2O2	Hidrojen Peroksit
AK-47	Avtomat Kalaşnikova-47

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Yıllara Göre Dünyada İnternet Kullanan İnsan Sayısı:.....	3
Tablo 2. Sosyal Medya Kullanıcı Sayısının Yıllara Göre Değişimi:	14
Tablo 3. 2021 Yılı Sosyal Medya Kullanıcılarının Yaş ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı:.....	15
Tablo 4. Avrupa'da (AB, Norveç ve İsviçre) ile ABD'de 2000'den 2014'e kadar yalnız kurt saldırılarının sayısı	34
Tablo 5. Avrupa'da (AB, Norveç ve İsviçre) ile ABD'de 2000'den 2014'e kadar yalnız kurt saldırılarının sayısı	35
Tablo 6. 15 sayısının isimleri, yayınlanma tarihleri, sayfa sayıları, öne çıkan makaleleri ve eğitim kılavuzu sayıları:	58
Tablo 7. Inspire'ın incelenen ilk 15 sayısındaki eğitim kılavuzlarının kategorileri:.....	63

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. PKK'ya bağlı faaliyet gösteren TAK'ın web sitesinden bir görsel.	8
Şekil 2. Filistin İslami Cihat Örgütü'nün kullandığı qudswaynet sitesinden bir görsel.....	8
Şekil 3. Inspire Dergisi'nin 10. sayısının kapağında bir görsel.....	11
Şekil 4. YPG'nin Facebook sayfasından bir görüntü.....	17
Şekil 5. IŞİD sempatanlarınca oluşturulmuş Facebook sayfası (Weyers, 2014).....	18
Şekil 6. IŞİD tarafından yayınlanan çevrimiçi Dabık Dergisi'nden görsel.	18
Şekil 7. Endonezya ve Filipinler'de açılan IŞİD sempatanlarına ait Facebook sayfaları	19
Şekil 8. IŞİD'e ait olan al-Hayat YouTube kanalında yayınlanan bir videodan görüntü.....	20
Şekil 9. Al-Hayat'a ait YouTube kanalında yayınlanan bir videodan görüntü.....	21
Şekil 10. Bir Twitter kullanıcısı tarafından atılan yayınlanan IŞİD propagandası.....	22
Şekil 11. IŞİD'e bağlı bir Twitter hesabından yayınlanan görsel	23
Şekil 12. IŞİD destekçisi bir TikTok kullanıcısının yayınladığı videodan bir görüntü.....	23
Şekil 13. IŞİD'e üye kazandırmaya çalışan bir Twitter hesabından atılmış olan tweet.....	25
Şekil 14. Suriye'deki cihatçıların paylaştıkları dijital Bitcoin cüzdan numaraları.....	29
Şekil 15. Gadahn'ın, "Silah Çağrısı" videokasetinden bir kesit.....	48
Şekil 16. Inspire Dergisi'nde yer alan "Open Source Jihad" bölümlerine örnekler.....	57
Şekil 17. Patlayıcı yapısında kullanılan kimyasala ilişkin bilgilerin yer aldığı bir görsel.....	64
Şekil 18. Inspire Dergisi'nin 6. sayısının 42. sayfasından bir görsel	65
Şekil 19. Inspire Dergisi'nin 1. sayısının 37. sayfasından bir görsel	66
Şekil 20. Inspire Dergisi'nin 1. sayısının 33. sayfasından bir görsel	66
Şekil 21. Inspire Dergisi'nin 13. sayısının 72-73. sayfasından bir görsel.....	67
Şekil 22. Inspire Dergisi'nin 9. sayısının 28-29. sayfasından bir görsel.....	68
Şekil 23. Inspire Dergisi'nin 14. sayısının 68. sayfasından bir görsel	69
Şekil 24. Inspire Dergisi'nin 1. sayısının 41. sayfasından bir görsel	71
Şekil 25. Inspire Dergisi'nin 2. sayısının 59. sayfasından bir görsel.	72
Şekil 26. Inspire Dergisi'nin 6. sayısının 37. sayfasından bir görsel.	73

GİRİŞ

Toplumun güvenliği ve huzurunu doğrudan tehdit eden terörist gruplar, lehine olabileceğini düşündükleri tüm unsurları, gerek eylemlerinin etkinliğini ve bilinirliğini artırma, gerekse tüm bu eylemlerde rol vereceği elemanları bünyelerine katmak için bir araç olarak kullanmaktadır.

Terör saldırılarındaki asıl amaç, kullanılan silahlarla hedef alınan insanlara zarar vermek değil, toplumun genelinde bir korku iklimi yaratmak ve hedefledikleri ideolojiye ulaşma yolunda toplumsal dikkati üzerlerine çekmektir (Altıntaş, 2021). Buradan yola çıkarak, eylemi gerçekleştirmekten çok, o eylemi kitlelere duyurmanın terörist gruplar için daha hayati olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, gerçekleştirilen eylemlerin, medyanın hangi alanında olursa olsun kendisine yer bulması, terör örgütleri için çok önemlidir. Çünkü medyanın, dolayısıyla kamuoyunun dikkatini çekmeyen bir eylem amacına ulaşmış sayılamaz.

Öte yandan, son yıllarda hızla gelişen bilgisayar tabanlı iletişim teknolojileri ve internet, zaman içerisinde medyanın dönüşmesine yol açmış, çevrimiçi sosyal medya uygulamaları, geleneksel medya araçlarına bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Denetimin zor, gizliliğin görece mümkün, erişim kolaylığının ise esas olduğu sosyal medya ağları, terör örgütleri için de adeta bir propaganda aracı hâline gelmiştir. Doğal yapıları gereği tüm faaliyetlerini mutlak gizlilikle yürütmek, eylem bölgelerindeki güç merkezlerinden kendilerini korumak zorunda olan terör örgütleri, eylem sürekliliğine devam etmek, eleman devşirmek, finansman sağlamak ve propagandalarını sürdürmek için yeni medya ortamlarını yoğun şekilde kullanmaktadırlar.

Yeni medya üzerinden gerçekleştirilen propagandalar kimi zaman, özellikle sosyal yapıdan dışlanmış hisseden ve sosyalleşme ihtiyacını yeni medya ortamlarında gidermeye çalışan, radikalleşme eğilimindeki şahısları, daha da radikalleştirerek yalnız kurt saldırılarının bir öznesi hâline getirebilmektedir.

Amerikan İç İstihbarat Teşkilatı'nın (FBI) 2019 yılında hazırladığı raporda, ulusal ve uluslararası şiddet yanlısı terörist organizasyonların, mesajlaşma platformları ve çevrimiçi video yayınlar aracılığıyla sosyal medyada etkili hale geldikleri belirtilmiştir. Raporda, bu terör gruplarının yayınladıkları propaganda ürünlerinin aşırılık yanlısı mesajlara açık olan bireyleri radikalleştirme sürecini hızlandırdıkları vurgulanmıştır (FBI, 2019).

Yalnız kurt, bir emir komuta zincirinden bağımsız çalışan, doğrudan bir örgütle organik bağlantı kurmayan, bireysel saldırılar yapan teröristlere verilen bir isimdir. Yalnız kurt terörizmi üzerine birçok akademik araştırma yapılmış olsa da kavram ve tanımı üzerinde tartışmalar mevcuttur.

Spaaij, yalnız kurt terörizmini, uygulama yöntemi dışarıdan herhangi bir yönlendirme ve hiyerarşiye bağlı olmaksızın bir kişi tarafından tasarlanması ve yönetilmesi olarak tanımlamaktadır (Spaaij, 2009). Burton ve Stewart'ın yalnız kurt tanımı ise literatürde en fazla atıf verilen tanımlar arasında bulunmaktadır. Yazarlara göre yalnız kurtların, uyuyan bir hücreden veya ajandan farklı olarak, hedeflenen organizasyon veya topluluğa sızmaya çalışmadan ve eylemi gerçekleştirene kadar sessiz kalarak hareket etmektedir. Yalnız kurtlar, doğaları gereği, toplumdaki yerleşik düzende bulunan ve her an radikal eylemlere soyunmaya müsait bağımsız eylemcilerdir. (Burton & Stewart, 2008)

Yalnız kurt terörizmi, literatürde, serbest terörizm, lidersiz direniş, solo-aktör terörizmi veya kişisel cihat olarak da adlandırılmaktadırlar (Feldman , 2013). Ancak bu çalışmada, tüm bu kavramlar yalnız kurt kavramı altında ele alınacaktır. Sayıları giderek artan yalnız kurt saldırıları sonrası yalnız kurt kavramı, son yüzyılda birçok akademik çalışmada kendisine geniş yer bulmuştur ancak konuyu yeni medya yönüyle ele alan akademik çalışma sayısı oldukça sınırlıdır.

Hoffman'a göre terör örgütleri konusunda yapılan akademik çalışmaların hiçbiri kendi başına, bireysel terörizmi açıklayamamıştır. Hoffman, bireysel terörizmi, geleneksel tanım ve niteliklere göre açıklamanın, bireysel terörizmi önlemeye hiçbir faydası olmadığını, yerleşik terör örgütleriyle herhangi bir organik bağlantısı bulunmayan yalnız bireylerin, giderek artan biçimde şiddet eylemleri sergilediğini bildirmiştir (Hoffman, 2006). Yeni medya kullanıcılarının, birer yalnız kurt teröristine dönüşmeden önce içinde buldukları sosyal, psikolojik, ekonomik vb. konular, birbirinden farklı birçok bilim dalının araştırma alanına girmektedir.

Bu çalışmanın temel konusunu ise yalnız kurtlara yönelik dijital içerikler oluşturmaktadır. El Kaide tarafından dijital olarak yayınlanan ve sosyal medya mecralarında dolaşıma sokulan Inspire dergisi örnek olarak seçilmiştir. Inspire'nin örneklem olarak seçilmesinin nedeni, dergi içeriğinde bomba yapımından, taktiksel eğitime kadar yalnız kurtlara yönelik birçok mesajın bulunmasıdır. Bunun yanında gerçekleşmiş birçok yalnız kurt eyleminin ardından yapılan kriminal incelemelerde yalnız kurtların büyük bölümünün dijital ortamda söz konusu derginin okuru oldukları belirlenmiştir. Araştırmada genel olarak Inspire dergisinin yalnız kurtlara yönelik iletişim stratejisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Dergide yalnız kurtlara yönelik eğitim içerikleri incelenerek kategorilere ayrıştırılmıştır.

Tez çalışması üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, yalnız kurtların yeni medya ile ilişkilerinin incelenmesi konusuna alt yapı oluşturması için, terör örgütlerinin internet ile etkileşimi, internetin terörizme kazandırdığı avantajlar, terör örgütlerinin internette faydalanma biçimleri ile bu başlık altında, sosyal medyanın terör örgütlerince bir propaganda aracı olarak kullanılması ele alınacaktır. İkinci bölümde, yalnız kurt kavramı, sosyal medya ve yalnız kurt terörizmi ilişkisi, terör örgütlerinin yalnız kurt üretme amacıyla kullanımı üzerinde durulacaktır. Üçüncü bölümde ise Inspire dergisinin içeriği incelenerek yalnız kurtlara yönelik iletişim stratejisinin belirlenmesine çalışılmıştır.

1. TERÖR ÖRGÜTLERİNİN İNTERNET İLE ETKİLEŞİMİ

İletişim araçlarındaki giderek karmaşık hale gelen teknolojik gelişmeler, küresel erişime açık ve denetimden nispeten uzak bir ağ yarattı. 1980'lerin sonlarından itibaren internet, oldukça dinamik bir iletişim aracı olarak dünya çapında sürekli büyüyen bir kullanıcı kitlesine ulaştı. Kişisel bilgisayarlar ve çevrimiçi mobil cihazların temel bir ihtiyaç haline geldiği dünyada, internet teknolojisi, bir bireyin görece anonim, sınırların ötesinde, neredeyse sınırsız bir izleyici kitlesiyle hızlı ve etkili bir şekilde iletişim kurmasını kolaylaştırdı.

Bir araç olarak internetin, temel bir insan hakkı olarak kabul edilen bilgi edinme ve paylaşımına, ifade ve haber alma özgürlüğüne, mekân ve zamandan bağımsız iletişime kadar birçok faydası olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

İnternetin beraberinde getirdiği teknolojiler ise, artık birçok insanın günlük yaşamında merkezi bir rol oynamaktadır. Bazı araştırmacılar bunun artan izolasyon ile ilişkili olduğunu iddia ederken, bazıları ise daha fazla sosyalleşmeyle ilişkili olduğunu öne sürmektedir. Castells ve Cardoso, internetin yarattığı ağ toplumunun bir tecrit toplumu değil, hiper sosyal bir toplum olduğunu savunmuşlardır (Castells & Cardoso, 2005). Öyle ki, günümüzde 4,5 milyardan fazla insan internet kullanmaktadır. Geçmişten bugüne, internet kullanıcı sayısının yıllar içerisindeki değişimi Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Yıllara Göre Dünyada İnternet Kullanan İnsan Sayısı:

YILLAR	İNTERNET KULLANICI SAYISI
1995	16 Milyon
2000	304 Milyon
2001	458 Milyon
2002	587 Milyon
2015	3.366 Milyar
2019	4,536 Milyar
2021	5,168 Milyar

Kaynak: (Internet World Stats, 2022)

Yıllara göre internet kullanan kullanıcı sayılarına bakıldığında, 2001 yılında 458 milyon olan internet kullanıcı sayısının, 20 yıl içerisinde 10 kattan fazla artarak 5,168 milyar kullanıcıya, yani dünya nüfusunun yüzde 60'ından fazlasına ulaştığı görülmektedir. Bununla birlikte, yapılan araştırmalar, 2021

yılında, dünyadaki her üç kişiden ikisinin internete anında bağlantı sağlayan bir akıllı telefona sahip olduğunu ortaya koymuştur. (Statista, 2022)

Öte yandan bu sayı, sadece sıradan insanları ifade etmemektedir. İnternet teknolojileri, avantajları ve fırsatları olduğu kadar birçok büyük tehdit ve endişeyi de beraberinde getirmektedir (Erendor, 2017). İnternet, teröristler, bilgisayar korsanları, çevrimiçi dolandırıcılar gibi kötü niyetli kişilerin de sıklıkla kullandığı bir platform olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmalar, son 20 yıla bakıldığında, özellikle terör gruplarının interneti aktif bir şekilde kullandığını ortaya koymaktadır. İnternetin terörizm amacıyla kullanılması hızla büyüyen ve etkilerini gün geçtikçe daha da çok hissettiren bir olgu haline gelmiştir. Dünyayı dönüştüren internet teknolojisindeki gelişmeler, terör örgütlerini de dönüştürmüştür. Teröristler interneti, ideolojilerini yaymak için kullandıkları, kamuoyunda büyük tahribatlara yol açan ve dünyadaki siyasi yapılara büyük zarar veren bir araç haline getirmiştir (Conway M. , 2006) .

Terörün amacı genel olarak, ideolojiler çerçevesinde belirlenen hedeflere ulaşmak için toplumda bir korku atmosferi yaratmak, tedirginlik, panik ve ümitsizlik yaratılan bölgelerde merkezi otoriteye olan güveni sarsmak ve sosyal bütünlüğü bozarak toplumsal düzeni değiştirip istenilen hedeflere ulaşmak olarak ifade edilebilmektedir (Baharçipek, 2000). Buradan yola çıkarak terör örgütlerinin öncelikli hedefinin, kamuoyunun dikkatini çekmek ve kitlelere ulaşmak olduğu çıkarımı yapılabilir.

Dolayısıyla terör örgütleri için, topluma ulaşma ve kamuoyunun dikkati çekmek hayati öneme sahiptir. Terörist gruplar, silahlı eylemlerinin yanı sıra, gelişen teknolojiyi de kullanarak yürütmeye çalıştığı çevrimiçi eylemlerle, kargaşa yaratarak toplumda korku yaratma ve böylece sosyal düzeni kendi amaçları doğrultusunda değiştirmeye çalışmışlardır (Minchev , 2015). Bu durum göz önünde bulundurulduğunda internet, doğası gereği, terör örgütlerinin istismar edebileceği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1. İnternetin Terörizme Kazandırdığı Avantajlar

Terör örgütlerini internete çeken ve başlıca nedenler ise, anonimlik, iletişim ve bilgi edinme kolaylığı olarak sıralanabilir (Benson, 2014). İnternetin sunduğu bu anonimlik, terör örgütleri için son derece çekicidir. (Rogers, 2003) Radikal hale gelmiş inançları ve düşünceleri nedeniyle sosyal ortamlarda gerçek kimlikleri ile varlık göstermekte güçlük çeken teröristler, internetteki anonimliğe ihtiyaç duymaktadırlar. Weimann, terör örgütlerinin internet teknolojilerini kullanmasının başlıca sebeplerini şu şekilde sıralamıştır:

- *Mekândan bağımsız olarak kolayca erişilmesi,*
- *Hükümet denetiminin getirdiği sansür mekanizmasının diğer medya organlarına göre az olması,*
- *Dünyanın her yerindeki kitlelere ulaşma imkânı,*
- *Görece gizlilik sağlaması,*
- *Zaman kısıtlaması olmaması, hızlı bilgi alışverişi,*
- *Görece maliyetinin düşük olması,*
- *Multimedya ortamı, (Ses, video, fotoğraf veya metin birleştirme yeteneği kazandırması)*
- *Geleneksel kitle iletişim araçlarını manipüle edebilme ve yönlendirebilme becerişi*
(Weimann, 2004) .

İnternet, radyo ve televizyon gibi eski medya araçlarına göre benzersiz avantajlar sunmaktadır. Artık bilgisayar veya akıllı telefon sahibi olan herkes, resim, video ve bir metin yayınlamak için kolayca, ucuz bir şekilde bir web sitesi kurabilir ya da bir sosyal medya mecrasında hesap oluşturarak yayın yapabilir.

Söz konusu kanallardan yayınlanan içeriklerde saklı olan veya açıkça ifade edilmek istenen mesaj, tamamen yazar-yayıncı tarafından kontrol edilebilir. Buradaki en önemli nokta, kaynak ile alıcı arasındaki denetim mekanizmasının ortadan kalkmış olmasıdır. Çünkü internet yayınlarındaki denetim ağı, geleneksel medyadaki denetim ağına göre çok daha soyuttur (Toscano, 1994). Teknolojinin getirdiği yeni medya araçlarından topluma gönderilmek istenen mesaj ve bilgi akışı, geleneksel iletişim otoritelerinin denetleyebileceğinden çok daha kapsamlı ve büyüktür.

Mansell, bilgisayar teknolojilerine dayalı iletişim biçimlerinin, ulus devletlerin kontrolünün dışında, sınır ötesi bir iletişim çağı başlattığını ifade etmiştir (Mansell, 2002).

Geleneksel medyaya göre bir diğer avantajı ise, internet teknolojisinin ortaya çıkardığı yeni medya teknolojilerinin, forumlar, sohbet odaları, e-postalar veya sosyal medya platformları aracılığıyla iki yönlü etkileşim için sunduğu olanaktır. Terörist örgütler, kişilerle doğrudan bağlantı kurabilme imkânına erişmiş ve sıradan insanlar, söz konusu ağlarda gelişen bir sohbetin aktif katılımcıları olabilmıştır. Bu durumu bir fırsata çeviren teröristler, radyo ve televizyon gibi daha geleneksel yayın araçlarında mümkün olmayan bir sanal topluluk duygusunu, ideoloji ve hedefleri doğrultusunda geliştirebilir hale gelmiştir.

1.2. Terör Örgütlerinin Stratejik İnternet Kullanımı

İnternetin, bir terör örgütüne sistematik olarak kullanımı ilk kez 1990'ların ilk yarısında görülmüştür. Meksika'da faaliyet gösteren Chiapas-Oaxaca cemaatlerinden olan ve Kızılderililerin kurduğu bir milis güç olan Zapatistalar, davalarını ve eylemlerini dünyanın dört bir yanına duyurmak için interneti kullanmışlardır (Chiriboga, 2003). Latin Amerika'daki yerlilerden oluşan örgüt, interneti bir örgütlenme ve seferberliğe geçişte bir araç olarak görmüşlerdir.

Meksika içinde başlarda çok zayıf olan Zapatistalar, iletişim stratejileri ile uluslararası boyutta büyük kamuoyu desteği sağlamıştır. Castells tarafından ilk enformasyon gerilla hareketi olarak tanımlanan Zapatistalar'ın, bölgelerinde edindikleri kazanımlarının arkasında iletişimdeki başarıları vardır. (Castells, 2004) Zapatistaların öncelikli hedeflerinden olan özerk iletişim ağı, internet ile hayata geçirilmiş, böylece tüm dünyayı anında bilgilendirebilmiş, çağrılarını tüm dünyaya anında duyurmuş ve destek grupları arasında bir ağ kurulmasını sağlamışlardır. Zapatistaların yarattığı bu destek ağı, Meksika hükümetinin baskı stratejisini de ortadan kaldırmıştır. Günümüzde ise terör örgütleri, internetin yine, stratejik hedeflerini gerçekleştirme yolunda, taktiksel olarak kullanabilecekleri güçlü bir araç olduğunun bilincinde hareket etmektedirler (Denning, 2009). Son yıllardaki araştırmalar, bugün internette faaliyet gösteren terör örgütlerine ait binlerce web sitesini tespit etmiştir.

Artık, bölgesel veya uluslararası, büyük veya küçük tüm terör örgütlerinin bir veya birden fazla internet sitesi mevcuttur. (Hoffman, Inside Terrorism, 2006) Terör örgütlerine ait web siteleri, aniden ortaya çıkmakta, sık sık tasarım, biçim değiştirmekte ve bazen de aniden yok olabilmektedir. Çoğu zaman web sitelerinin adreslerini değiştirerek engellemelerden sıyrılmaya çalışan terör örgütleri, sitelerin içeriğini değiştirmeden başka bir adresle yayınlarını sürdürmektedirler (Weimann, 2006).

Bugün faaliyet halindeki, cihatçı, ayrılıkçı, anarşist, Marksist vs. birçok farklı ideolojiden tüm terör örgütleri, kurdukları çok dilli web siteleri ile fiziki etki alanlarındaki coğrafi bölgelerin çok ötesinde uluslararası bir bilinirliği hedeflemektedirler. Weimann, internette faaliyet gösteren terör örgütlerini bölgelerine göre şöyle sıralamıştır:

- **Ortadoğu ve Asya**

- *Lübnan Hizbullah'ı*
- *El Kâide- Irak ve Şam İslam Devleti - IŞİD / 2014'te ayrıldılar (Acun, 2014)*
- *Filistin Halk Kurtuluş Cephesi*
- *Filistin İslami Cihat Örgütü*
- *İran Halk Mücahitleri*
- *Kürdistan İşçi Partisi (PKK)*

- *Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi Partisi (DHKP/C)*
- *Büyük Doğu İslami Akıncılar Cephesi (IBDA) -C).*
- *Ensar el-İslam*
- *Tamil Kaplanları (LTTE)*
- *Özbekistan İslami Hareketi (IMU)*
- *Lashkare-Taiba (Pakistan)*
- *Japon Kızıl Ordusu (JRA)*
- *Hizb-ul Mücâhidînn (Keşmir)*
- **Avrupa:**
 - *Bask ETA Hareketi*
 - *Korsika Ulusal Kurtuluş Cephesi*
 - *İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA)*
- **Latin Amerika:**
 - *Kolombiya Ulusal Kurtuluş Ordusu*
 - *Kolombiya Silahlı Devrimci Güçleri (FARC)*
 - *Aydınlık Yol (Sendero Luminoso)*
 - *Túpac Amaru Devrimci Hareketi*

Terör örgütlerinin yönettiği web sitelerinde, temelde, örgütün faaliyetlerini, geçmiş eylemlerini, tarihsel arka planını ve kendilerine göre başarıya ulaşmış eylemleri yer almaktadır (Corsicainfurmazione, 2019). Bunun yanında, varsa örgütün kurucusu veya kurucu kadrosunun biyografisi, örgütün siyasi ve ideolojik hedefleri, düşman tanımı ve düşman olarak gördükleri otorite veya gruplar hakkında bilgilere yer verilmektedir. Korsika Ulusal Kurtuluş Cephesi, IRA veya PKK gibi ayrılıkçı grupların internet sitelerinde ise, tartışmalar, bölgelere ait haritalar ve görseller bulunmaktadır. (Weimann, 2004) Bu internet sitelerinde silahlı eylem ilgili detaylara yer verilmemiştir. Ancak silahlı eylemlerden meşru bir zemine oturtulması için yapılan ayrıntılı açıklamalar dikkat çekmiştir. Şiddet kullanımını meşrulaştırmak için ahlaki ve yasa temelli uzun açıklamalar yapılsa da çoğunlukla şiddet eylemlerine atıfta bulunmaktan kaçınılmıştır. Weimann, şiddet içerikli terör eylemlerinden bahsedilmemesini, uluslararası kamuoyunda ve potansiyel destekçilerde olumsuz imaj yaratmama kaygısı olarak açıklamıştır.

Şekil 1. PKK terör örgütüne bağlı olarak faaliyet gösteren TAK'ın (Kürdistan Özgürlük Şahinleri) internet sitesinde bulunan, 10 Aralık 2016'da İstanbul'da düzenlenen ve 48 kişinin hayatını kaybettiği saldırıyı üslendiğini duyurduğu açıklaması (FootTheBall UK Desk, 2016) (İnsan Hakları İzleme Örgütü, 2012).

Şekil 2. Filistin İslami Cihat Örgütü'nün 2007'de kullandığı www.qudsway.net sitesinde yer alan, İsrail'in Eilat şehrinde düzenlenen terör saldırısının failleri olan intihar bombacılarının övüldüğü, Kur'an'dan alıntılar yapılarak cihat çağrısını yinlendiği yayın (terrorism-info.org.il, 2007).

Söz konusu terör örgütlerinin, internet sitelerinde yer alan yayınların hedef kitlesi ise tartışmalı alanlardandır. Site içerikleri incelendiğinde, genellikle üç ana grubun hedef alındığı görülmektedir. Öncelikli hedef, mevcut ve potansiyel destekçi kitlesidir. Terör örgütleri, web sitelerinde yoğun bir şekilde, ideoloji ve siyasi hedeflerine yönelik sloganlar kullanmakta, böylece duygu ve düşüncelerine temas ettiği sempatanlarını örgüt bünyesine katmaya çalışmaktadırlar.

İkincil hedef kitlesi ise uluslararası kamuoyudur. Örgütün etkinlik alanı ya da çatışma bölgeleri ile doğrudan ilişkisi bulunmayan ancak dünyadaki meselelere ilgi duyabilecek uluslararası kamuoyu, farklı dillerde yazılmış metinler veya görsellerle desteklenmiş yayınlarla manipüle edilmeye çalışılmaktadır. Örgüt hakkında farklı dillerde yazılmış temel bilgiler ile detaylı tarihsel arka plan uluslararası kamuoyuna sunulmakta, böylece örgütün bilinirliği ve etki alanı genişletilmeye çalışılmaktadır.

Bunun yanında, teröristler tarafından hazırlanmış sitelerde, yabancı basın mensupları da hedef alınmıştır. Sitede yayınlanan basın bültenleri genellikle, örgütün bakış açısı ve ideolojisini geleneksel medyada göstermek amacıyla yazılmaktadır. Terör örgütlerince oluşturulan web sitelerinde yer alan bilgi ve yayınlar geleneksel medyada yayın yapan uluslararası muhabirler tarafından kaynak olarak kullanılabilir.

1990'lı yıllarda şiddet eylemleri ile ön plana çıkan ve interneti ilk kullanan terör örgütlerinden olan Hizbullah, 1996'da oluşturduğu internet sitesi *hizbollah.org'da*, gazeteciler için özel sayfalar hazırlamış ve gazetecilerin iletişim için kendilerine e-posta yollamalarını istemiştir. (Weimann, 2008)

Terör örgütlerinde düzenlenen silahlı saldırıların hedefi olan ülkede ya da bölgede yaşayan vatandaşlar da bu yayınların hedefleri arasında gösterilebilir. Düşman ülkenin kamuoyuna ulaşma çabası net olarak görülmesi de bazı internet sitelerinde, düşman olarak tanımlanan ülke vatandaşları tehdit edilmekte ve demoralizasyon uygulanarak psikolojik üstünlük kurulmaya çalışılmaktadır.

1.3. Terör Örgütlerinin İnternette Faydalanma Biçimleri

Teknoloji ilerledikçe, internetin terörist gruplar tarafından kullanım biçimleri de bir dönüşüm geçirdi. Her terörist ve terör örgütü, interneti farklı amaçlarla kullanmaktadırlar. Waimann çalışmalarında, teröristlerin amaçlarına ulaşmak için interneti, psikolojik savaştan asker toplamaya, ağ oluşturmaya ve bağış toplamaya kadar uzanan en az sekiz farklı biçimde kullandıklarından bahsetmiştir (Weimann, 2006).

Ancak bu tez çalışmasında ise, terör örgütlerinin internetten faydalanma biçimleri 5 ana kategoride incelenecek ve detaylı olarak ele alınacaktır.

Söz konusu kategoriler yalnızca internet teknolojileri ile ilişkileri çerçevesinde incelenecektir.

1. Propaganda
2. Finansman
3. Eğitim
4. Planlama
5. Uygulama

1.3.1. Propaganda

Teröristlerin internet kullanımının birincil nedeni propagandalarını daha geniş kitlelere yaymaktır. Teröristlerce internette yayınlanan mesajlar, genellikle ideolojik açıklamalardan, talimatlardan, eylemlerin gerekçelerinden veya terör eylemlerinin teşvik edilmesinden bahseden multimedyalardır. Bu mesajlar, terör örgütleri veya sempatanları tarafından geliştirilen ses veya video dosyaları, dergi ve sunumlar ile sanal mesajlardan oluşmaktadır. Terörist gruplar, eylemlerini meşrulaştırmak, destek toplamak, düşmanlarının zayıflıklarını ortaya çıkarmak veya kendi zayıflıklarını gizlemek için medyayı kullanmaktadır.

Şiddetin teşviki ve normalleştirilmesi, terör örgütlerinin propagandalarında işlenen yaygın bir tema olarak dikkat çekmektedir. İnternet aracılığıyla dağıtıma sokulan içeriğe geniş erişim, propaganda mesajlarından etkilenebilecek kitlenin de katlanarak artmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte, internetin propaganda ile alıcıyı doğrudan karşı karıya getirme yeteneği, geleneksel medyadan alınan bilgilerin doğruluğuna olan güveni de sarsmaktadır. İnternet yoluyla yapılan terör propagandaları, şiddet içerikli terör eylemlerini tüm çıplaklığı ve şiddeti ile kitlelere aktarmakta ve kışkırtıcı olabilmektedir. Terör örgütleri, terör eylemlerinin simüle edildiği şiddet içerikli video oyunlarla propagandalarını yaymakta, destekçisi veya potansiyel destekçisi konumundaki ve şiddete eğilimli olan kişileri, sanal birer teröriste çevirebilmektedir.

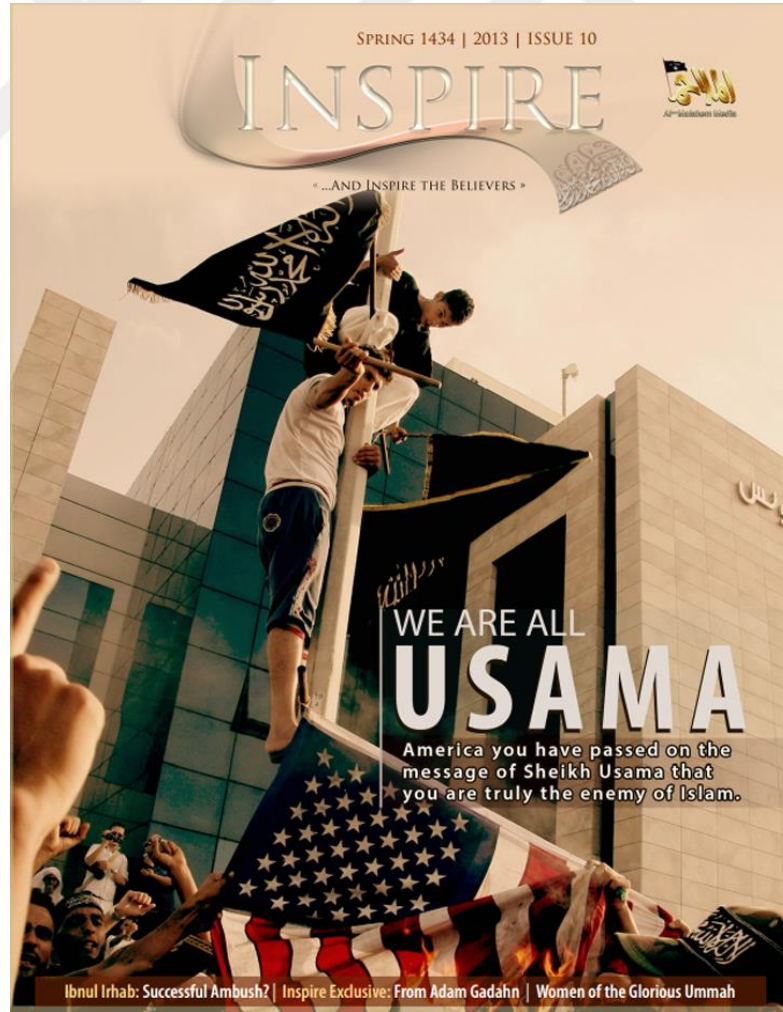
1990'lı yıllarda, fiziksel ortamlar aracılığıyla iletilmek zorunda olan ve sınırlı bir kitleye ulaşabilen şahsi CD'ler, ve DVD'ler artık, multimedya destekli internet sayfalarına taşınmıştır. Propaganda mesajları ile dolu içerikler, teröristlerce özellikle hazırlanmış web siteleri, sosyal medya uygulamaları, çevrimiçi dergiler, hedef kitlenin bulunduğu sohbet odaları, dosya paylaşım siteleri ve forumlar gibi geniş kitlelere ulaşma potansiyeline sahip internet sitelerinde paylaşımına sokulmaktadır. Örnek olarak İŞİD, İngilizce, Fransızca ve Almanca yayın yapan "Dabıq" isimli çevrimiçi bir dergi

yayınlayarak interneti propaganda için etkin şekilde kullanmıştır (Aly, 2017). Araştırmacılar, derginin yalnızca bir propaganda aracı olarak değil; aynı zamanda, örgütün hilafet vizyonunu dünyaya empoze etme stratejisinin parçası olarak psikolojik savaşın taktiksel bir aracı ve sempatanları için eğitim kılavuzu olarak görülmektedir (Gambhir, 2015).

El Kaide ise propagandalarını 1990'lı yıllar boyunca geleneksel medya ve video propagandaları ile yürütmüştür. Örnek olarak El Kaide lideri Usame bin Ladin'in İngiliz gazeteci Robert Fisk'e verdiği röportaj gösterilebilir.

El Kaide'nin İngilizce yayın yapan bir Inspire adlı çevrimiçi dergisi bulunmaktaydı. İnternette propaganda yapma imkânı bulan terör örgütleri artık, engellenip yayından kaldırılabilen dergilerin basılı kopyalarını destekçilerine elden dağıtmak zorunda değiller. Çünkü bunu yapmak için kolayca ve hızlı bir şekilde bir web sitesi oluşturabilmekte ve propagandalarına devam edebilmektedirler (Çeliksoy & Ouma, 2019). Sivek, Inspire adlı dijital derginin, dar bir İslam yorumu ile okuyucuları şiddete motive etmekte ve batılı Müslümanları kültürel olarak sömürdüğünü aktarmıştır(Sivek, 2013).

Şekil 3. El Kaide'nin 2013 yılında yayınladığı çevrimiçi Inspire adlı derginin 10. sayısından bir görsel.

El Kaide'nin propaganda stratejisi 2001'deki 11 Eylül Saldırıları sonrası değişmiştir. 2002'de kaçırdıkları Amerikan vatandaşı gazeteci Daniel Pearl'un kaçırılış öyküsünü ve öldürülmesinin filme alınması El Kaide'nin propagandalarının değiştiğinin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. 2001 öncesi propagandaları için sadece, Arapça yayınların yapıldığı bir internet sitesine sahip olan El Kaide, 11 Eylül saldırıları sonrası çok dilli yayın yapan al_nida.com adlı internet sitesi aracılığıyla propaganda kampanyasını genişletmiştir(Macdonald, 2016).

İnternet üzerinden dağıtımına sokulan terör propagandaları, her zaman bir hedef ve hedef kitle içindir. Propagandanın oluşturduğu tehdidin boyutu, propagandanın biçimi ve yayılma şekli ile ilgilidir. Terör örgütleri, dolaşıma soktukları bir propaganda mesajının hedef kitlesini önceden belirler. Terörist grupların, propaganda mesajlarının ulaştırmak istediği hedef bazen terörün destekçileri konumundaki aşırılık yanlısı potansiyel teröristler ve fiili destekçiler, bazen terör eylemlerinin mağduru pozisyonundaki topluluğa, bazen ise hükümetler ve uluslararası kamuoyudur.

Aşırılık yanlısı, terör örgütünün potansiyel elemanlarını veya fiili destekçilerini hedefleyen propagandalar, dini, ayrılıkçı, aşırılık yanlısı mesajlarla radikalleşmeye ve silahlı terörizm için kışkırtmaya yol açabilmektedir. Diğer yandan, silahlı terör saldırılarını içeren yayınlar, terörün finansal destekçilerine, saldırılarının etkili bir şekilde gerçekleştirildiğini göstermek için de kullanılabilir.

Terör propagandasının bir diğer amacı da, dezenformasyon ve bilgi kirliliği yaratma yolu ile toplumun güven duygusunu yıkmak, sosyal değer ve dengelere olan inancı zedelemek, toplumu manipüle ederek kaygı ve panik ortamını güçlendirmektir. Dezenformasyon, şiddet içerikli görüntülerin internet aracılığıyla yayılması ile desteklenerek geniş kitlelerin propagandalardan etkilenmesine çalışılmaktadır. Bu noktada hedef kitle toplumun tamamı haline gelmektedir.

1.3.1.1. Sosyal Medyadan Terör Propagandası

McIntyre, sosyal medyayı, çevrimiçi kullanıcıların birbirleri ile etkileşim kurabildikleri, multimedia mesajlarla (video-ses-resim vb.) bilgi alışverişi yapabildikleri platformlar olarak tanımlamaktadır. (McIntyre, 2014) Sosyal medya, WEB2.0 teknolojilerinin internet kullanıcılarının hayatında yaygınlaşması ile etki alanını artırmıştır. O'Reilly Media'nın ilk kez kullandığı WEB2.0 kavramı, kullanıcılarının paylaşım yoluyla yarattığı çevrimiçi sistemleri ifade etmektedir(O'Reilly, 2005).

2004 yılında ilk kez kullanılan bu kavram, internet kullanıcıları arasındaki yeni etkileşimi ifade etmektedir. Bu yeni etkileşim modelinde kullanıcılar sürekli yeni içerikler üretmekte ve bu üretimin gerçekleştirildiği platformlar sosyal medya mecraları olarak tanımlanmaktadır. Sosyal medya

uygulamaları, kullanıcı tarafından oluşturulan içeriklerle beslenmekte ve varlığını genişleterek erişim ağını güçlendirerek devam etmektedir.

Sosyal medya uygulamaları, kullanıcılarına, kendi duygu ve düşüncelerini ifade edip paylaşabildikleri, hazırladıkları görsel-işitsel materyalleri paylaşabilme imkânı vermektedir.

Bu platformlarda oluşturulan içeriklere, kullanıcının izin verdiği herkesin yorum yapabilmesi, paylaşabilmesi, onaylaması veya katkıda bulunması sosyal medya ile geleneksel medyanın en büyük farklarından biridir. Bir diğer fark ise sosyal medya uygulamalarına erişimin çok kolay ve neredeyse ücretsiz olmasıdır. Kullanıcılar, istedikleri sosyal medya uygulamasına, çoğu zaman gerçek isimlerini kullanmadan, anonim şekilde kayıt olabilmekte ve çevrimiçi olabildikleri tüm noktalardan bilgi alışverişi veya paylaşım yapabilmektedir.

Mayfield'a göre sosyal medyanın geleneksel medyadan farklı olarak sayılabilecek beş özelliği mevcuttur:

- i. Katılım: İlgilenen herkes sosyal medya aracılığıyla katkıda bulunabilmekte ve yorum yapabilmektedir. Medya ve kullanıcılar arasındaki ayırım ortadan kalkmıştır.
- ii. Açıklık: Birçok sosyal medya uygulaması, katılımı ve içerik oluşturmayı teşvik etmektedir. Kullanıcılar paylaşmaya, tartışmaya ve bilgi alışverişinde bulunmaya teşvik edebilmektedir. Erişim neredeyse tamamen sınırsızdır.
- iii. Sohbet: Geleneksel medya yayına dayalı ve tek yönlü bir iletişim aracı iken sosyal medya iki yönlü bir etkileşim ortamı olarak öne çıkmakta ve kullanıcılar arasında doğrudan bir iletişime olanak sağlamaktadır.
- iv. Topluluk: Sosyal medya, toplulukların birbirleriyle hızlı ve verimli bir şekilde iletişim kurmasını sağlamaktadır. Uygulamalarda yer alan kullanıcılar ayrıca favori görseller, politik temalar ve televizyon dizileri gibi önemsedikleri öğeleri paylaşabilmekte ve ortaya yeni bir iletişim modeli çıkmaktadır.
- v. Bağlantı: Çoğu sosyal medya platformu, kullanıcılarının birbirine bağlanmasına olanak tanımaktadır(Mayfield, 2008).

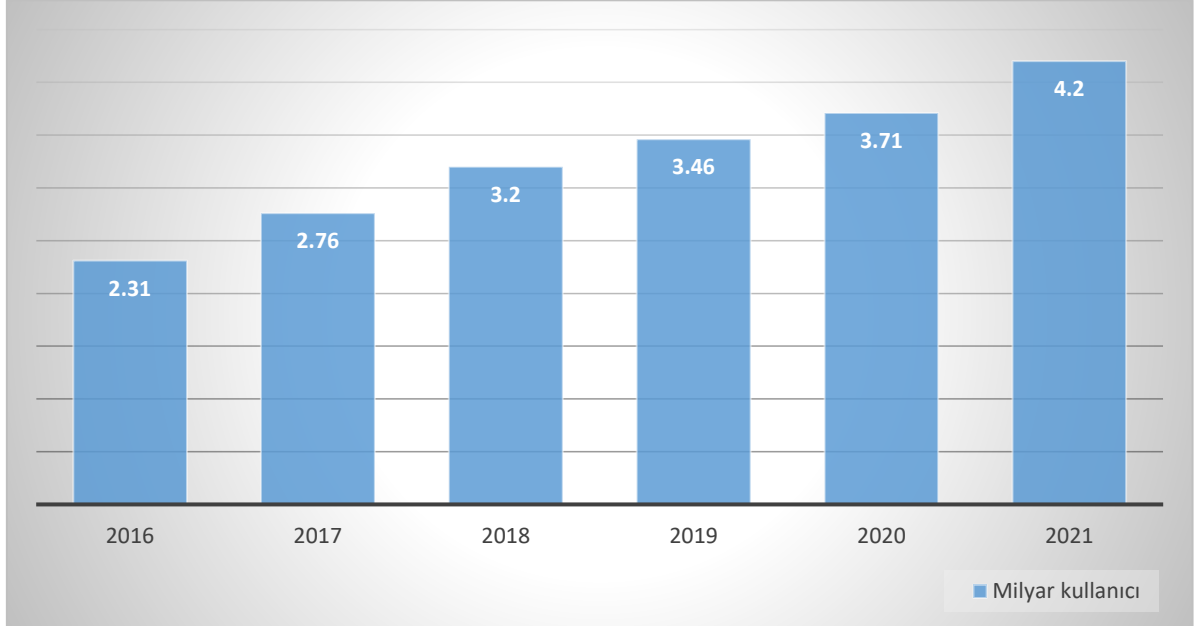
Sosyal medya uygulamaları, birbirleri ile etkileşim halindeki kullanıcıları farklı şekillerde ifade etmektedir. Platformun yaratıcıları, söz konusu ağda iletişim halinde olan kullanıcılarını 'arkadaş', 'takipçi', 'hayran' şeklinde tanımlayabilmektedirler (Ellison & Boyd, 2007). Sosyal medyada kullanılan

bu tabirler, kullanıcıyı uygulamanın fanatik bir kullanıcısı haline getirebilmekte ve platformların kullanıcı sayısında ciddi artışlara neden olabilmektedir..

Scott, sosyal medya ağlarının, kullanıcıların kişisel bir profil oluşturmaları ve kendileri gibi düşünen kitlelere ulaşmada, o kitlenin bir parçası olmada ve o kitle ile birlikte hareket ederek bilgi alışverişinde bulunmada çok etkili bir araç olduğundan söz etmektedir. (Scott, 2010)

We are Social'ın 2021 yılı raporuna göre, 2021 yılı itibariyle dünyada 4.20 milyar aktif sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır (We Are Social, 2022). Bu kullanıcıların günde ortalama en az 2 saat 25 dakikalarını sosyal medya uygulamalarında geçirdiklerinin ifade edildiği rapora göre, dünyada en çok kullanıcıya sahip sosyal medya uygulaması 2,740 milyar ile Facebook. Facebook'u 2,100 milyar kullanıcı ile WhatsApp ve Youtube takip etmekte. Facebook Messenger ve Instagram'ın 1,250 milyar kullanıcısı bulunurken, genellikle Çin ve uzak doğuda aktif olarak kullanılan WeChat ise 1,200 milyar kullanıcıya sahiptir. 2016'da kullanıma açılan ve Covid-19 (koronavirüs) pandemisi ile kullanıcı sayısı katlanarak artan TikTok'un 689 milyon kullanıcısı vardır. Özellikle 2010'lu yılların başından beri kullanıcı sayısı katlanarak artan Telegram'ın 500 milyon, Twitter'in ise 353 milyon kullanıcısı mevcut.

Tablo 2. Sosyal Medya Kullanıcı Sayısının Yıllara Göre Değişimi:

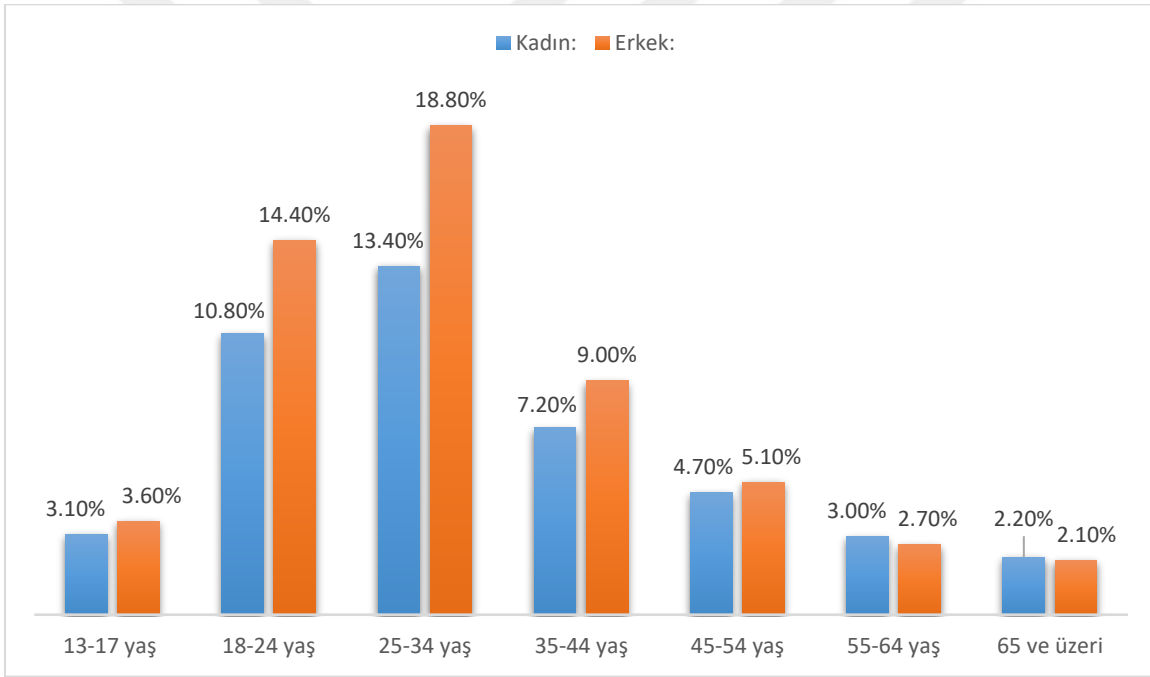
Kaynak: (We Are Social, 2022)

Sosyal medya yoluyla, geniş kitlelere kolaylıkla ulaşma imkânını fark eden terör örgütleri, sosyal medya ağlarında da aktif olmaya başlamışlardır. Teknolojik tüm gelişmeleri kendi lehlerine olacak şekilde kullanmaya çalışan terörist gruplar, söz konusu platformlardan da faydalanmak istemektedirler.

Weimann, terör örgütlerini sosyal medya uygulamalarını kullanmaya iten üç ana nedenden bahsetmektedir. Ona göre terörist grupların sosyal medyada etkili olmasının ana nedeni hedefledikleri kitlenin yoğun biçimde sosyal medya kullanmasıdır. Bu durum sosyal medyanın, terör örgütleri ile sempatanları arasında bir köprü görevi görmesini sağlamıştır. Terör örgütü üyelerinin yaş ve cinsiyet dağılımları incelendiği ortaya çıkan sonuçlar ile sosyal medya kullanıcılarının yaş ve cinsiyet dağılımları arasındaki paralellik dikkat çekici bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Avrupa Parlamentosu'nun 2018'de hazırladığı bir rapora göre terör örgütleri, propagandalarında, genç yaşta insanları hedeflemiş, propagandaları ile etkiledikleri insanları, örgütün bir mensubu haline getirmeye çalışmışlardır.

Tablo 3. 2021 Yılı Sosyal Medya Kullanıcılarının Yaş ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı:

Kaynak: (We Are Social, 2022)

Sosyal medyaya yönelimin ikinci nedeni ise kullanımın kolay, anonimliğe izin verildiği ölçüde gizli ve üyeliğin ücretsiz, bir başka deyişle maliyetsiz olmasıdır. Bu durum terör örgütlerinin sosyal medya kullanımını artıran önemli bir sebep olarak öne çıkmaktadır. Üçüncü sebep sosyal medyanın doğası gereği karşılıklı etkileşime olanak tanmasıdır. Terör örgütleri, sempatanlarını, kurdukları internet sitesine beklemek yerine, örgüt sempatanlarına doğrudan ulaşabilir hale gelmişlerdir (Weimann, 2014). Gizliliği ön planda tutan terör örgütlerinin sosyal medyada da etkili olmaya

çalışmasının bir diğer nedeni ise, istihbarat servisleri ve otoritelerin takibinden sıyrılma arayışıdır. Bu arayış terör organizasyonlarının sosyal medyaya yönelmesine sebep olmuştur.

Terör örgütleri için sosyal medya, propagandalarını yaymada en etkili ve masrafsız araçlardan biri haline gelmiştir. Sosyal medya uygulamalarında paylaşılan multimedya içerikler ile ideolojik düşüncelerini geniş kitlelere ulaştırabilen terör grupları, propagandalardan etkilenmeye açık kullanıcıları etkileyebilmektedir (Knox, 2014). Sosyal medyada hızla yayılan propagandalar, 'düşman' toplumda korku ve panik yaratma konusunda etkili olmakta, eylemlerin etkisini artırmaktadır.

Terörist gruplar, sosyal medyayı kullanarak ürettikleri içeriklerle topluma, manipülatif bilgileri aktarmaya, yaptıkları eylemleri meşrulaştırmaya veya terör örgütlerine sempati yaratmaya çalışmaktadırlar. Chomsky ve Herman, propaganda modellerinde geleneksel medya organlarındaki süzgeçlerden söz etmektedirler. Buna göre, haber, geleneksel medya araçlarında (Televizyon, gazete, dergi vb.) yer almadan önce çeşitli aşamalardan geçer, bilgi üzerine çalışılarak haber haline getirilir ve medyada kendine yer bulur (Herman & Chomsky, 1988). Enformasyon teknolojilerindeki hızlı gelişimin ortaya çıkardığı ürünlerin de büyük katkısı ile (akıllı telefon, tablet vb.) yaşadığımız yüzyılın iletişim araçlarının başında gelen sosyal medya platformları, geleneksel medyadaki haber üretiminde bahsedilen süreçleri ortadan kaldırmış, kullanıcı ile haber doğrudan karşı karşıya gelmiş, hatta kullanıcılar kendi haberlerini kendileri yapar hale gelmiştir. Bu durum, sosyal medyayı, denetimden uzak ve propagandaları için kullanıma uygun bir alan haline gelmiştir.

Sosyal medya kullanıcılarının yoğunlukla tercih ettiği tüm platformlarda etkili olmaya çalışan terör örgütleri, günümüzde, YouTube, Twitter, Telegram, TikTok gibi uygulamaları sıklıkla kullanmaktadır. Görsel ve işitsel materyallerin yoğunlukta olduğu ve bilgi alışverişinin ön planda olduğu bu platformlar etkin birer propaganda makinesi haline getirilmiş ve kullanılmıştır.

Facebook ve Instagram gibi çok sayıda kullanıcı sahip bazı sosyal medya uygulamaları ise koyduğu katı topluluk kuralları ile terör ve şiddet içerikli propagandanın önüne geçmeye çalışmaktadır (Meta, 2022) (Instagram, 2022). Bu katı kurallara rağmen terör örgütleri, Facebook'ta da propaganda yapabilmektedirler. Öyle ki, BM tarafından da terör örgütü olarak kabul edilen PKK'nın Suriye uzantısı olan YPG'nin (Halk Koruma Birlikleri) hesabına, Facebook tarafından onaylandığını gösteren 'mavi tik' verilmiş ve diğer bir değişle örgütün propaganda içerikli gönderileri, söz konusu sosyal medya uygulamasınca korumaya alınmıştır. Avrupa Polis Teşkilatı (Europol), Uluslararası Kriz Grubu ve birçok düşünce kuruluşunun raporlarında PKK ile organik bağı olduğu tespit edilmiş olan YPG'nin, Facebook'ta onaylı bir hesaba sahip olması ve propagandalarını sürdürmesi YPG'yi bir terör örgütü olarak gören Türkiye'de büyük tepkiye yol açmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2016) (Orton, 2017).

Şekil 4. YPG'nin Facebook sayfasından bir görüntü. Söz konusu sayfada, terör örgütü YPG'nin onaylı hesabı, 'silahlı kuvvetler' olarak nitelendirilmiştir. Türkiye'den erişimin kısıtlandığı hesapta, sempatanlara yönelik propaganda içerikli yayınlar yapılmakta; kullanıcıları örgütün internet sitesine yönlendirilen 'Bizimle İletişime Geç' butonu ile örgütün potansiyel mensupları ile iletişim kurulmasına olanak sağlanmaktadır (Facebook, 2022).

Sosyal medyayı etkin şekilde kullanan IŞİD de, Facebook'u etkili şekilde kullanan örgütlerden biri olmuştur. 2014-2016 yılları arasında Facebook'ta çok sayıda propaganda sayfası oluşturan IŞİD'in sayfaları, 100'den fazla kez kapatıldı (Weyers, 2014). Sayfaların kapatılması sonrası organize şekilde hareket eden örgüt üyeleri, eş zamanlı olarak "Hepimiz IŞİD'iz" adıyla birçok yeni Facebook sayfası açmış ve 'kampanyalarını' günlerce sürdürmüştür.

Şekil 5. IŞİD sempatanlarınca oluşturulmuş, ‘We are all Islamic State’ (Hepimiz IŞİD’iz) isimli Facebook sayfası (Weyers, 2014).

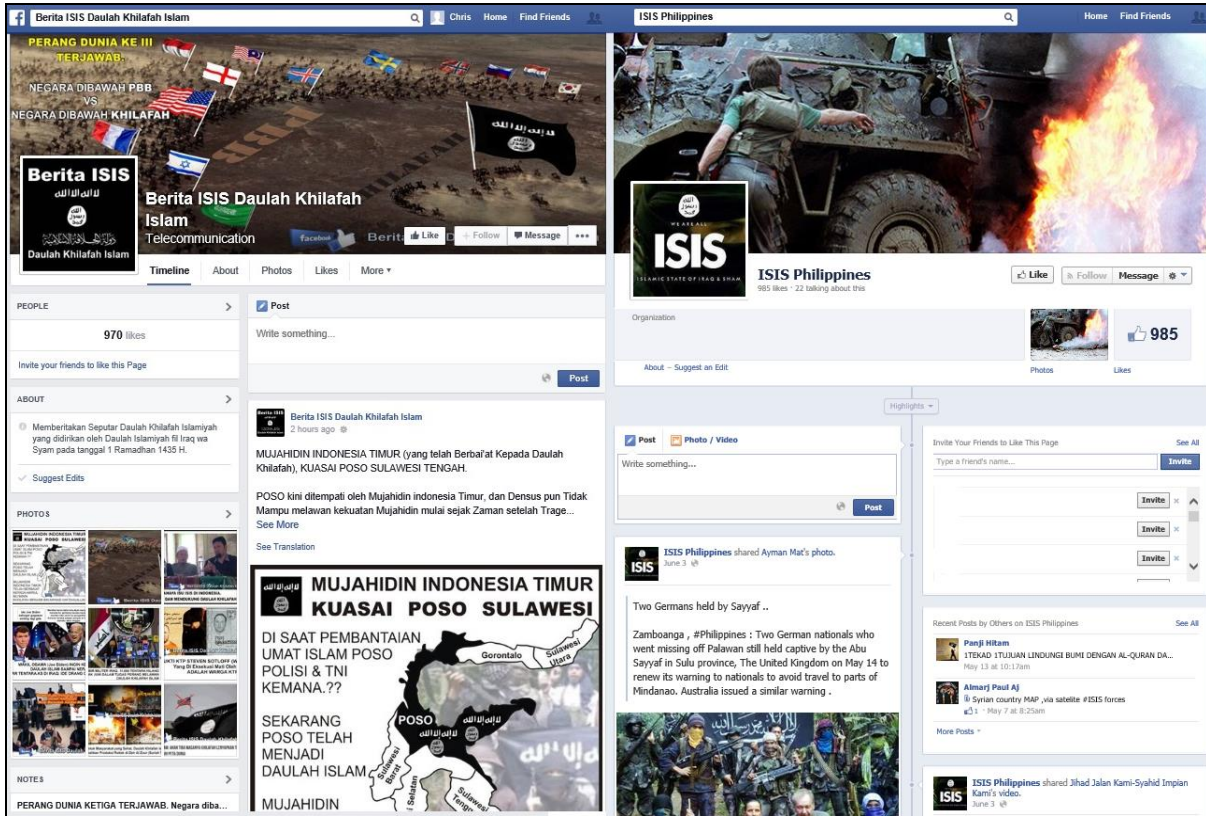

Şekil 6. IŞİD, yayın organı Al-Hayat Medya'nın yayınladığı çevrimiçi Dabık Dergisi'nin, Mayıs 2015'te Facebook'ta yayınlandığı ve propaganda içerikli mesajların binlerce kişiye eriştiği ortaya çıkmıştır (Weyers, 2014).

IŞİD, sosyal medyada yoğun şekilde uyguladığı propagandalarla, coğrafi olarak uzak olduğu bölgelerde dâhi etkili olmayı başarmıştır. Sosyal medya kullanımının, ortalamaların çok üzerinde olduğu, Endonezya, Filipinler ve Malezya gibi, Müslüman nüfusun da yoğun yaşadığı Güneydoğu Asya ülkelerinde, IŞİD sempatanlarınca oluşturulmuş çok sayıda Facebook sayfası bulunmaktadır. Bu durum, örgütün, silahlı eylemlerini gerçekleştirdiği ve hâkimiyet alanları kurduğu Suriye, Irak gibi ülkelerin kilometrelerce ötesinde terör yaratma imkânını artırmaktadır.

Şekil 7. Endonezya ve Filipinler'deki IŞİD sempatizanları tarafından açılmış olan Facebook sayfaları (Weyers, 2014).

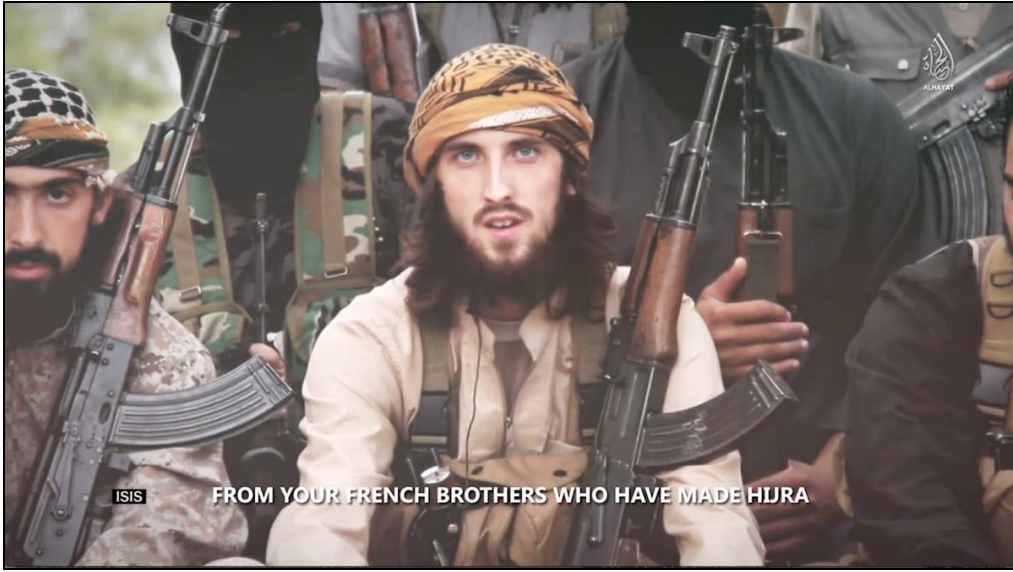

Bunun yanında özellikle görsel ve işitsel propagandanın daha etkili olduğunu bilen terör örgütleri, YouTube gibi çok sayıda kullanıcıya sahip sosyal medya platformlarına, eylemlerini öven, meşrulaştırmaya çalıştıran, sempatizanlarını desteğe çağıran videolar yüklemektedir. 2005 yılının başlarında kurulan ve günümüzde bir video paylaşım sitesi olarak kullanılan YouTube, özellikle görsel iletişimde önemli bir araç haline gelmiştir. Terör örgütleri, YouTube gibi dünyanın en çok kullanıcıya sahip olan video paylaşım platformlarını aktif şekilde kullanmaktadırlar. YouTube da, tıpkı diğer sosyal medya uygulamaları gibi, kullanıcılarına birden fazla sahte isimli bir hesap oluşturma, imkânı vermektedir.

YouTube’da paylaşılan videolar yalnızca görsel ve işitsel propagandayı desteklememiş, aynı zamanda kendi içinde bir sosyal ağ olarak da kullanılmıştır. Kolay erişim özelliği ile öne çıkan bu platformlar, terör örgütlerinin propaganda ve radikalleştirme süreçlerinde etkili olmuş ve yoğun şekilde kullanılmıştır. Bu görsel-işitsel materyaller yalnızca terör organizasyonları tarafından, sistematik bir propaganda sürecinin ürünü olarak YouTube’a yüklenmemiş, terör örgütü destekçileri tarafından da Youtube veya diğer mecralarda paylaşılmış, söz konusu materyalin etkisi katlanarak artırılabilmiştir (Weimann, 2014).

Terör örgütü IŞİD, YouTube’da en etkili propagandayı yapan örgütlerden birisidir. Aşırılıkla Mücadele Projesi’nin araştırmalarına göre, 2018 yılına kadar IŞİD’a ait olduğu tespit edilen hesaplardan, YouTube’a 1.348 video yüklenmiş ve 163.391 görüntüleme almıştır. Bu videoların %24’ü iki saatten fazla YouTube’da kalmış ve yayından kaldırılıncaya kadar 148.590 kez görüntülenmiştir. Raporda, 278 farklı hesap tarafından yüklenen videoların, YouTube ihlalleri nedeniyle kaldırıldığı ancak %60’ının yayında kaldığı belirtilmiştir. Aynı raporda, Mart 2014 ile Ağustos 2016 arasında IŞİD bağlantılı suçlar işleyen veya bunlarla suçlanan Amerikalıların %83’ü IŞİD’in propaganda videolarını izlediği ifade edilmiştir (Counter Extremism Project, 2018). Öte yandan, videolarda alt yazı seçeneklerinin yer alması veya dublajla farklı dillerde yayın yapılması, örgütün, mesajlarını tüm dünyaya iletmeyi amaçladığını göstermektedir.

Şekil 8. IŞİD’e ait olan al-Hayat YouTube kanalında yayınlanan bir video. IŞİD’e katılan Fransız terörist, örgütün tüm dünyadaki sempatizanlarına cihat çağrısında bulunuyor (Beauchamp & Harris, 2015).

Keskinkaya, IŞİD’in sosyal medya kullanımını incelemiş ve bu videoların temelde eğildiği konuları ele almıştır. Bu çalışmaya göre IŞİD, video sürelerini bilinçli bir şekilde çok uzun tutmamış, sosyal medya kullanıcılarının alışkanlıklarını göz önünde bulundurmuş ve videoların çekim kalitesine özen göstererek sinematik çekim teknikleri kullanmıştır.

Araştırmaya göre IŞİD, Al-Hayat Media Center, Al-Furqan Media, Al-I’tisaam Foundation for Media adıyla oluşturduğu YouTube hesaplarında 2014 yılı boyunca yayınlanan videolarda terör propagandalarında bulunmuştur. ‘Sykes Picot’un Sonu’, ‘Haydi Cihada Gidin’, ‘Bana Kulak Verin’

başlıkları ile yayınlanan videolarda, cihat çağrısı ve şehitliğe övgüde bulunmuş, eylemlere meşruiyet kazandırmaya çalışılmış, 'düşman' kamuoyuna ve hükümete yönelik tehditlere yer verilmiştir (Keskinaya, 2015).

Şekil 9. 29.06.2014 tarihinde IŞİD'in medya organı Al-Hayat'a ait YouTube kanalında yayınlanan, 'Sykes Picot'un Sonu' isimli videodan bir görsel.

Terör örgütlerince sıklıkla kullanılan bir diğer sosyal medya uygulaması ise Twitter'dır. Özellikle 2010'lu yılların başından beri çok sayıda kullanıcı sayısına sahip olan Twitter, başlarda 140 karakter sınırıyla atılan yazılı mesajları -Tweetleri- içermekteydi. Sonraki yıllarda fotoğraf ve videolu mesajların da paylaşılabilirdiği bir ortama dönüşen Twitter, kullanıcı sayısını artırmıştır. Günümüzde dünyanın her yerinden neredeyse tüm siyasetçiler/politikacılar bir Twitter hesabına sahiptir.

Propaganda yaparak etkinliklerini artırabilme çabası içerisinde olan terör örgütleri, Twitter yolu ile gündem yaratabilme ve görünürlüklerini artırabilme imkânı bulmuştur. Weimann(2014), ana akım medyanın artık terör örgütlerinin Twitter'da oluşturduğu gündemden etkilendiklerini belirtmiştir. Bu durum terör örgütlerinin propaganda kabiliyetini artırdığını göstermektedir.

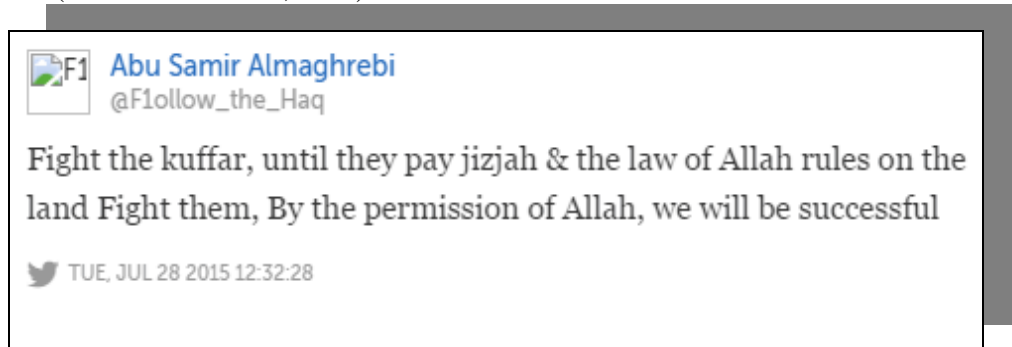
2012-2017 yılları arasında etkinliğini artıran IŞİD, Twitter'ı propaganda aracı olarak kullanan bir terör örgütü olarak öne çıkmıştır. IŞİD'in, Twitter kullanımının birçok nedeni bulunmaktadır. Ancak, kelimelerden daha güçlü bir etki yaratan şiddet içerikli görüntülerin kullanılabilmesi, Twitter'ın IŞİD'in 'düşman' olarak nitelendirdiği batılı ülkelerde görece popüler olması, Twitter'daki hesapların takibinin

zor olması, IŞİD'in propagandada Twitter'ı kullanmasına neden olarak sayılabilir. Twitter'da IŞİD propagandası yapan hesapların, sempatanlar veya örgüt üyeleri tarafından mı yönetildiği; yoksa IŞİD'in örgüt olarak mı yönettiği net olarak bilinmemektedir.

Bununla birlikte, Brookings Enstitüsü tarafından, Ekim-Kasım 2014 tarihlerinde yapılan bir araştırmada, örgütün o tarihe kadar yaklaşık 46.000 Twitter hesabı oluşturduğu belirtildi. Araştırmaya göre, söz konusu Twitter hesapların atılan Tweetlerin, 72'si Arapça, %18'i İngilizce ve %6'sı Fransızca'dır. Araştırmada, bu hesapların bazılarında, örgütün çevrimiçi dergisi Dabık'ın görselleri paylaşılmış, etiket -Hastag- çalışmaları ile Twitter'da gündem -Trend Topic- oluşturulmaya çalışılmıştır. “#Hilafet_Haberleri, #Hilafet_Devlet ve #Hilafet_Yayınları” etiketleri, kullanılan etiketlerden bazılarıdır. Brookings'in araştırmasına göre, IŞİD üyeleri, siber güvenliğe takılmamak ve tespit edilmemek için düşük profilli/takipçili hesaplar kullanmışlardır (Morgan & Berger, 2015).

Günümüzde ise terör örgütü propagandası yapan Twitter hesapları dört kategoriye ayrılmaktadır. Buna göre, terör örgütleri ‘resmi’ bir hesap açarlar ve bu hesaplarla açıklamalarını veya mesajlarını takipçileri ile paylaşırlar. İkinci kategoride ise terör örgütü sempatanları veya destekçileri tarafından açıklan hesaplardır. Bu hesaplarda, örgütün eylemlerine ilişkin mesajlar verilir, görseller paylaşarak Twitter kullanıcıları manipüle edilir. Diğer bir kategoride ise örgütün etkinlik bölgesindeki haberleri paylaşan hesaplar yer almaktadır (Winter & Saltman, 2014). Bu tür hesaplar, genellikle çok dilli ve resmi bir yayın organı gibi çalışmaktadır. Son olarak, örgütün silahlı eylemlerine katılan teröristlerin kullandıkları hesaplar bulunmaktadır. Bu Twitter hesaplarında, direkt olayların içinden görseller veya videolar paylaşmaktadır.

Şekil 10. Abu Samir Almaghrebi (@F1ollow_the_Haq) adlı Twitter kullanıcısı tarafından atılan ve “Kâfilere karşı savaş, Allah’ın izniyle başaracağız.” sözleriyle şiddet eylemlerine teşvik eden bir IŞİD propagandası (Counterextremism, 2015).

Şekil 11. IŞİD'e bağlı bir Twitter hesabından, IŞİD militanları tarafından bir çocuğa çiçek verdiğini gösteren bir tweet. Bunun gibi resimler IŞİD'in kullandığı yaygın propagandalardandır (Grün, 2015).

Wall Street Journal'dan Wells'e göre, video paylaşım uygulaması TikTok uygulaması da, terör propagandalarının yayılması için kullanılmaktadır. Çin'in başkenti Pekin merkezli Bytedance'ın sahibi olduğu sosyal medya platformu, şiddeti teşvik eden zararlı içerikleri platformdan uzak tutmak için yapay zekâ yazılımı kullanmakta ancak yine de terör propagandasına yol açan içeriklerin önüne geçilememektedir. Terör örgütleri tarafından daha genç bir kitleye propagandalarını yaymak için kullanılan TikTok'ta, örgüt üyelerinin silahlarıyla sokaklarda dolaştırıldığını gösteren videolar paylaşılmaktadır. (Wells, 2019). Sosyal medya istihbarat paylaşım şirketi Storyful tarafından tespit edilen videolarda, kendilerine "cihatçı ve gururlu" diyen terör örgütü sempatizanlarının yer aldığı belirtilmektedir. (Shead, 2019).

Şekil 12. IŞİD destekçisi bir TikTok kullanıcısının yayınladığı videodan bir görüntü.

Videoda, “İnşallah yakında geri döneceğiz” yazmakta. Videoyu yayından kaldırılmış, kullanıcının hesabını kapatmıştır (Middle East Monitor, 2019).

1.3.1.2. Propaganda Yolu ile Eleman Devşirme

Terör örgütleri interneti sadece aşırı mesajlar içeren söylemler ve multimedya içerikler yayınlamak için değil; hedef kitle içerisinde propagandaya en duyarlı olan potansiyel terör örgütü üyeleri ile iletişime geçerek onları konsolide etmek ve onların desteğini almanın bir yolu olarak da kullanılmaktadırlar. Örgütler, gizliliğe ön planda olduğu internet sitelerinde ve özellikle sohbet gruplarında yayılan propaganda mesajlarını, örgüte eleman devşirmede önemli bir araç olarak görmektedirler. İnternette büyük kitlelerce kullanılan sohbet odaları, terör örgütü sempatizanlarının örgüt elemanı olmak için bir araya geldikleri sanal birer buluşma noktası haline gelmiştir (Shima D. , 2011).

İnternet erişimi, terör örgütlerine ve sempatizanlarına küresel bir potansiyel eleman devşirme havuzu sağlamaktadır. Örgüt kullanımındaki forumlar, terör örgütlerine katılmak isteyen potansiyel teröristlerin terör örgütleri hakkında bilgi aldıkları bir ortam sunmaktadır.

Terör propagandası, genellikle sosyal yaşamda savunmasız ve marjinalleşmeye müsait gruplara hitap edecek şekilde hazırlanmaktadır. Eleman devşirme süreçlerinde uygulanan propaganda mesajları, genellikle, adaletsizlik, toplumdan dışlanma ve aşağılanma duygularına hitap etmektedir. Örgütlerce kimi zaman profesyonelce kimi zamansa amatörce hazırlanan propaganda mesajları ile dolu içerikler, sosyal veya ekonomik koşulların yanında, yaş veya cinsiyet gibi demografik faktörleri de hesaba katacak şekilde uygulanabilmektedir.

Terör örgütlerinin eleman devirme amacıyla yayınladıkları propagandalar, çoğunlukla çocuk veya genç sayılabilecek yaştaki kitleleri hedeflemektedir (Al Arabiya, 2014). Terör örgütleri, gençleri, dini, milliyetçi veya ekonomik propagandalarla bünyesine katmaya çalışırken, ebeveyn denetiminden uzak çocukların dikkatini ise özel hazırlanmış propaganda içerikli çizgi filmlerle veya bilgisayar oyunları ile çekmeye çalışmaktadırlar.

Terör örgütlerince oluşturulan söz konusu çizgi filmlerde, çocuk hikâyelerinin içerisine propaganda mesajları yerleştirilmiş, intihar saldırılarını teşvik edici, teröristleri yücelten ifadelerle yer verilmiş ve çocukların örgüte sempati duyar hale getirmeye çalışılmıştır. Benzer şekilde örgütçe hazırlanan farklı dillerde oynanabilen çoğunlukla şiddet içerikli video oyunlar, örgüte eleman kazandırmada önemli yer tutmaktadır. Video oyunlarda, sanal başarıları ödüllendirilmiş, kamu kurumlarına, yöneticilere veya siyasi isimlere karşı şiddet teşvik edilmiştir (Ars Technica, 2013).

Son zamanlarda terör örgütlerinin, video paylaşım siteleri ve sosyal medya uygulamalarında paylaştıkları propaganda videoları ile çok sayıda eleman devşirebildikleri bilinmektedir. (Macdonald, 2016) Bu örgütlere ve propaganda videolarına örnek olarak, IŞİD'in yayınladığı, farklı dillerle çekilmiş

videolar örnek gösterilebilir. IŞİD'in, propaganda videolarında vaat ettiği 'İslam cennetinde' yaşamak için, dünyanın farklı yerinden gelen 30.000'den fazla kişinin IŞİD'e katıldığı tahmin ediliyor (Macdonald, 2016).

Şekil 13. IŞİD'e üye kazandırmaya çalışan bir Twitter hesabından atılmış olan tweet. AbuK313 kullanıcı adıyla 30 Ağustos 2015'te atılan "Kafir öldürmek istiyorsanız, bana mesaj atın..." yazılı tweetin, Avustralyalı IŞİD üyesi, Neil Prakash (Abu Khaled al-Cambodi) tarafından atıldığı ortaya çıkmıştır (Counterextremism, 2015).

IŞİD, Ağustos 2014 yılındaki Ramazan ayının sonunda, örgüt üyelerince ifade dilen slogan ve propaganda mesajlarının bulunduğu 20 dakikalık bir video hazırladı. Videoda, İngiliz, Fin, Endonezyalı, Faslı, Belçikalı, Amerikalı ve Güney Afrikalı militanlar da yer aldı. Yoğunlukla Ortadoğu'da faaliyet gösteren bir terör örgütünün bünyesine, bu kadar çok sayıda ve farklı coğrafyalardan yabancı savaşçının katılması, internet üzerinden yayınladıkları propaganda mesajlarının ne denli etkili olduğunu göstermektedir.

1.3.1.3. Propagandanın Radikalleşmeye Etkisi

Eleman devşirme, radikalleşme ile teröre teşvik birer süreci ifade etmektedirler. Radikalleşme, aşırılık yanlısı düşüncelere sahip bireylere, şiddet eylemleri gerçekleştirmeye kararlı bireylere dönüşmeleri yolunda eşlik eden telkin sürecini ifade etmektedir.

İnternet ise, ideolojik olarak marjinal bağlantılara, inanç veya fikirlere sahip insanların, kendilerini başka kimliklerle ifade etmelerini ve dış dünyada ifade etmeye çekindikleri düşüncelerini rahatlıkla ifade eder hale gelmelerini kolaylaştırmıştır. Birçok araştırmacı, internetin çevrimiçi radikalleşmede benzersiz bir araç olduğunu ifade etmektedir (McKenna & West, 2007). İnternet, terör örgütleri için, propagandaya açık olan bireyleri radikalleştirmede, adeta bir kuluçka makinesi görevi görmektedir (Lollia, 2021).

Bunula birlikte internet, terör örgütlerinin, beyin yıkamak için kullandıkları propaganda içerikli mesajlarına karşı savunmasız olan ve hali hazırda aşırılık yanlısı potansiyel terör örgütü üyeleri ile iletişim kurması için de önemli bir aygıt olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternet, destekçiler ile örgütler arasında sanal sosyal bağlar kurarak, çevrimiçi radikalleşme sürecine katkıda bulunmaktadır (Grieve, 2010). İnternet, sadece propagandalarla beyin yıkamak için kullanılmayan, mevcutta olan radikal düşünceleri pekiştirmek için de kullanılan iyi bir araçtır (Williams & Janbek, 2014).

Terör örgütleri, insanların inanç ve düşüncelerini daha da radikalleştirmek için sohbet odaları, forumlar ve özel içeriklerle dizayn edilmiş internet sitelerini kullanmaktadırlar. İnteraktif bir iletişimin mümkün olduğu sosyal medya uygulamaları, sohbet odaları ile forumlarda aktif tartışmalara katılmak, propaganda mesajları ile dolu bir metni okumaktan daha etkili olmaktadır.

Sageman(2008), çevrimiçi forumların, radikalleşmede oynadığı rolü şu şekilde açıklamaktadır:

Radikalleşme sürecinde en hayati rol, pasif görünümdeki internet siteleri değil, forumlardır. İnsanlar, soğuk hikâyeleri okuyarak değil, aynı düşüncedeki bireylerle iletişime geçerek fikirlerini değiştirir ve radikalleşirler.

Ancak internet sitelerinin çevrimiçi radikalleşmeye etkisi de yadsınamayacak kadar fazladır. Bir ideoloji veya düşünce hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen internet kullanıcıları, terör örgütlerince hazırlanmış internet sitelerini ziyaret ederek, dini inançlar veya ideolojiler hakkında fikir derinlemesine yayınlar okuyabilmekte ve örgüte kayıt için iletişim sayfalarına yönlendirilebilmektedirler.

Bu adımlar, çevrimiçi radikalleşmede ilk adım olarak kabul edilebilir. Sonraki adım ise daha kapsamlı beyin yıkayıcı mesajlardır. Çeşitli katmanlardan oluşan propagandalara maruz kalarak radikalleşen bireyler, inançları veya ideolojileri doğrultusunda hareket etmek için yollar arayıp bulmaya çalışmaktadır. Bu arayış, kendi saldırılarını gerçekleştirmek için terör örgütlerine katılım ile sonuçlanabilmektedir. Fransızca yayınlar yapılan bir cihatçı forum üzerine yapılan araştırmalarda, cihatçı dijital içeriklerin radikalleşmede büyük rol oynadığı ortaya koyulmuştur. Bunun yanında, propaganda yapılan çevrimiçi forumlar, sohbet odaları, sosyal medya uygulamaları ve internet sitelerine çoğunlukla, fiziksel çevrenin (arkadaş, cemaat vb.) önerileriyle katılım gösterilmektedir. Araştırmada, %41 gibi dikkat çekici bir oranda üyenin, söz konusu çevrimiçi platformlardan, çevresindeki bir yakınının önerisi ile haberdar olduğu ifade edilmiştir. Bu durum, internette gerçekleşen bir propaganda biçiminde bile, dış dünyanın ve bire bir iletişimin etkisini göstermektedir (Ducol, 2012).

ABD Senatosu İç Güvenlik ve Devlet İşleri Komitesi, cihatçı bir örgüt olan El Kaide'nin şiddet ve aşırılıklar içerden internet kaynaklı propagandalarının etkilerinin kişiden kişiye göre değiştiğine ilişkin bir rapor hazırlamıştır. Rapora göre birey, radikalleşme öncesi ideoloji, inanç ve düşüncelerini

tanımlamak için interneti kullanmakta, web siteleri, sohbet ve çevrimiçi forumlardan aldığı bilgilerle radikalleşmekte ve silahlı terör örgütlerine katılım için gerekli bağlantıları kurmaya başlamaktadır (Lieberman, 2008). Sonraki aşamada ise, terör sempatisini haline gelmiş, radikal düşüncelere sahip birey, kendi cihadı için sonraki aşamaya geçerek, örgütün bir elemanı haline gelmektedir.

Öte yandan radikalleşmenin mutlaka şiddetli radikalleşmeye, silahlı saldırı içerikli eylemlere geçmeye sebep olmadığını belirtmek gerekir. Propaganda 2.0'ın yazarları, Rieger, Frischlich ve Bente, araştırmalarına konu olan vakaların büyük bir kısmının, aşırılık mesajları ile yüklü içerikleri görüntülediğini ancak propagandaları reddettiğini ifade etmektedirler (Rieger, Frischlich, & Bente, 2013). Propagandalar kimi zaman ise ters tepmekte ve terörist gruplara karşı düşmanlığı artırmaktadır.

1.3.2. Finansman

Terör örgütleri ve örgüt destekçileri interneti terör eylemlerini finanse etmek için de kullanmaktadırlar. Teröristlerin, eylemleri için kaynak ve fon yaratmak için interneti kullanma biçimleri, araştırmacılar tarafından, doğrudan talep, e-ticaret, çevrimiçi ödeme araçları gibi çeşitli kategorilerde sınıflandırılmaktadır. Terör örgütleri, oluşturdukları internet sitelerini, destekçilerine, kitap, ses ve video kayıtları gibi birçok içeriğin pazarlandığı ve satıldığı araçlar olarak kullanabilmektedirler. Çevrimiçi ödeme yöntemlerinin kullanıldığı internet sitelerine, taraflar arasında elektronik para transferi gerçekleştirilmektedir. Para transferleri genellikle, elektronik banka havaleleri, kredi kartları, PayPal, Skype veya kripto para gibi ödeme yöntemleriyle gerçekleştirilmektedir.

Öte yandan ilk bakışta hayır kurumu gibi görünen meşru kurumlara sağlanan maddi yardımlar, yasadışı amaçlar için kullanılabilir. Bazı terör örgütlerinin, çevrimiçi bağış toplamak için paravan hayırsever kuruluşlar kurdukları bilinmektedir.

Söz konusu çevrimiçi bağış sitelerinin manipülasyonlarına aldanan internet kullanıcıları, görünüşte yardım kuruluşuna yardımda bulunsa da, arka planda terör örgütlerini finanse etmiş olmaktadır. Teröristler, terör örgütlerinin ideolojilerini desteklemek veya terör gruplara maddi destek sağlamak için bir kılıf olarak kullandıkları yardım kuruluşlarının şubelerine de sızabilmektedirler (Conway C. , 2006). Weimann(2004), El Kaide'nin finansmanının her zaman, büyük ölçüde bağışlara dayandığını ve internet üzerinden küresel bağış toplama ağları kurduğunu ifade etmiştir. Sünni radikal örgütlerden olan Hizb al-Tahrir de dünyanın her yerindeki destekçilerinden, cihat davasına bağışta bulunmalarını istemiş, bu doğrultuda internet ağı kullanmıştır.

1.3.2.1. Kripto Paralarla Terörün Finansmanı: “Bitcoin Cihatçıları”

Yeni teknolojik gelişmeleri yakından takip eden ve yeniliklere kolaylıkla adapte olabilen terör örgütleri, kendileri için en hayati konulardan olan finansman ve mali destek konularında da oldukça dinamik davranmakta, değişen koşulları dikkate alarak aksiyon almaktadırlar. Dijital temelli kripto paraların giderek yaygınlaşması da, terör örgütlerinin dikkatinden kaçmamakta ve bu alanı da kendileri için kullanışlı hale getirmeye çalışmaktadırlar. Terörün finans kaynakları, merkezi otoriteler tarafından ulusal ve uluslararası düzeyde yoğun şekilde araştırılmakta, terör örgütlerinin maddi desteğinin kesilmesi için titiz bir çalışma yürütülmektedir. Kripto paralar, tamamen sanal olan “Blok Zinciri” isminde bir değişim sistemi kullanarak tarafların para transferi yapmalarına imkân sağlamaktadır. Dijital yapısı gereği herhangi bir finansal sisteme veya politika yapıcıya bağlı olmayan kripto paralar, bu yönüyle terör örgütlerine örtülü bir kaynak sağlanmasına imkân sağlamıştır. Vergiden muaf olan, anonim kullanıma imkân veren kripto para sistemi, terör örgütlerinin maddi kaynaklarında dönüşüme sebep olmuş, illegal faaliyetlerin desteklenmesinde büyük rol oynar hale gelmiştir (Turan & Demircan, 2021).

Günümüzde dijital para birimleri, kullanıcıların anonim oluşu, çevrimiçi transfer sistemlerinin kullanımı, belirli kontrollerin ve izleme sürecinin olmaması nedeniyle terör örgütlerinin fonlanmasında sıklıkla kullanılmaktadır. ABD Hazine Bakanlığı, ABD’de terör örgütleri için toplanan paraların, farklı bölgelerdeki terörist organizasyonlara ve örgüt üyelerine transferi için kripto para sistemlerinin kullanıldığını rapor etmiştir (Turan & Demircan, 2021). Kara paranın aklanmasının önlenmesine için çalışmalar yürüten FATF, yaptığı çalışmalarda, kripto para teknolojilerinin internet kullanıcılarına birçok fayda sağladığı ancak bu faydaların yanında, kara para aklama faaliyetleri yürüten terör örgütlerine de kaynak yönünden birçok avantaj sağladığını ortaya koymuştur (Kurtaran, 2016).

ABD Adalet Bakanlığı’nın 2020’de yayınladığı bir raporda, terör örgütlerinin kripto para kullanımının zirve noktasını ulaştığı, özellikle, Filistin’de faaliyet gösteren Hamas’ın silahlı kolu olan El Kassam Tugayları, El Kaide ve IŞİD’in kripto para ile finansal destek sağlamaya çalıştığı ifade edilmiştir. (Department of Justice, 2020)

Şekil 14. Suriye’deki cihatçıların finansal destek için internet üzerinden sempatizanları ile paylaştıkları dijital Bitcoin cüzdan numaraları “Bitcoin ile güvenli ve emniyetli bir şekilde bağışta bulunun” (Department of Justice, 2020).

İnterneti çok aktif bir şekilde kullanan IŞİD’in, kripto paralar üzerinden yoğun şekilde desteklendiği bilinmektedir. BBC’de yer alan bir habere göre, ABD’de yaşayan Zoobia Shahnaz isimli 27 yaşındaki kadın, Bitcoin ve diğer kripto para birimleri üzerinden kara para aklayarak IŞİD’e para göndermeye çalıştı ve New York’tan Pakistan’a gitmek üzereyken havalimanında yakalandı. Elektronik cihazlarındaki izler incelenen kadının, IŞİD ile bağlantılı birçok çevrimiçi kaydı bulundu. (BBC, 2017) Birleşik Krallık’ta yaşayan ve Ocak 2016’da IŞİD’e katılan Hisham Chaudhary isimli cihatçının ise 4 yıl boyunca örgüte 55.000 sterlin değerinde kripto para yolladığı ortaya çıkmış, 12 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

Çeşitli terör örgütlerinin interneti kullanma biçimleri birbiri ile benzeşmektedir. IŞİD’in veya El Kaide’nin kripto para ile olan ilişkisi PKK’da ve onun Suriye uzantısı olan YPG’de de sıklıkla görülmektedir (Sönmez & Çelik, 2020). Dünyanın en bilinen internet aktivistlerinden ve Bitcoin yazılımcılarından olan İran asıllı İngiliz Amir Taaki, Suriye’nin Rojava bölgesinde faaliyet gösteren YPG’ye katılmış ve terör örgütüne teknolojik destekte bulunmuştur. Taaki’nin, Pablo Prieto isimli İspanyol bir yazılımcı ile teröristler için bir teknoloji öğrenim programı hazırladığı bilinmektedir. Terör örgütü YPG 15 ay Suriye’de kalan Taaki, YPG örgütü üyelerine açık kaynaklı kod yazma, karanlık ağ (dark web) ve kripto para eğitimleri vermiştir (Haaretz, 2018).

1.3.3. Eğitim

Terör örgütleri, bünyesindeki teröristler ve potansiyel destekçileri için alternatif bir eğitim alanı olarak internete daha fazla yönelmektedir. Terör örgütleri tarafından hazırlanmış çevrimiçi dergiler ve eğitim kılavuzları, sesli ve görüntülü video klipler, bilgi ve tavsiye yayınları şeklinde tasarlanmış pratik kılavuzların yayılması için internet platformları kullanılmıştır.

Öte yandan bu platformlar, patlayıcıların, ateşli silahların veya diğer karmaşık silahlar ekipmanların ya da tehlikeli maddelerin nasıl hazırlanacağı, terör saldırılarının nasıl daha etkili gerçekleştirilebileceği yönünde eğitimleri ve önerileri de içermektedir (UNODC, 2012). Sanal bir eğitim kampı görevi gören internet siteleri, çevrimiçi dergiler, forumlar, sosyal medya uygulamaları ve sohbet odaları, bir terör eylemi gerçekleştirmek amacıyla belirli yöntemleri, teknikleri veya operasyonel bilgileri paylaşmak için de kullanılmaktadır.

İnternet platformları, doğası gereği farklı coğrafi konumlardan ve şartlarda bulunan örgüt sempatanları arasında bir topluluk duygusu oluşturmaya yardımcı olarak, eğitim ve taktik materyal alışverişi için de uygun ağların oluşturulmasını kolaylaştırmaktadır. Bu materyal alışverişi, topluluk duygusunu daha da pekiştirmekte, örgütteki birlik ve birlikte hareket etme duygunu geliştirmektedir.

Örneğin, El Kaide tarafından yayınlanan çevrimiçi Inspire dergisi, Müslümanların evlerinde cihat eğitimi almalarını sağlama amacını da kullanılmıştır. Usame Bin Ladin ve Zawahiri gibi liderlere sıklıkla atıfta bulunulan derginin 2010 yılı sonbaharındaki yayınında, bir aracın halka yönelik bir saldırıda nasıl hazırlanacağı ve kullanılacağına dair kısa ve pratik bilgiler içermekteydi. Yayında, hükümet üyelerine düzenlenecek suikastlarda başarı şansını artırmak için neler yapılması gerektiği de anlatılmıştır.

Terör örgütlerince geliştirilen ve internet üzerinden dolaşıma sokulan video oyunlar da, terör örgütü üyelerinin eğitiminde büyük önem taşımaktadır. Oyunlar ve simülasyonlar, gerçek terörist saldırıları planlamak veya eylemi gerçekleştireceği örgüt militanını eğitmek için kullanılmıştır.

Amerika'da faaliyet gösteren güvenlik şirketi SAIC'ın 2007 yılında yayınladığı rapora göre, 11 Eylül saldırısını düzenleyen teröristler, hiçbir zaman gerçek bir uçakla uçmamış ve yalnızca Microsoft'un Uçuş Simülatörünü kullanarak uçuş ve pilotluk eğitim almıştı (Ars Technica, 2013). Yine El Kaide örgütü ile bağlantılı olan El-Awlaki adlı terörist, Mayıs 2010'da New York'taki Times Meydanı'ndaki bombalama saldırı girişiminde bulunmuş ve bombalı saldırı eğitimini çevrimiçi derslerden aldığını söylemiştir.

1.3.4. Planlama

Teröristler interneti bomba yapmayı öğrenmek için değil, saldırıları planlamak ve koordine etmek için de kullanmışlardır (Weimann, 2004). İnternet, terör örgütlerinin saldırılarını ve her türlü eylemlerini planlamaları için uygun bir ortam oluşturmaktadır. Eylemlerin planlanması, bireysel olarak eyleme hazırlık veya taraflar arasında gerçekleşen bir hazırlık sürecini ifade etmektedir. Terör örgütleri, saldırının potansiyel hedefleri ve terör eyleminin amacına ulaşmasında izlenecek olan en etkili yolu internet üzerinden gerçekleştirilecek çalışmalar sonrası planlayabilmektedirler. Bu planlama süreci, belirlenen saldırı yöntemleriyle ilgili talimatların alınmasından, belirlenen hedef veya hedeflerle ilgili açık kaynaklardan bilgilerin toplanmasına kadar devam eder.

İnternet, sahip olduğu özellikler gereği, mesafeleri ve sınırları ortadan kaldırmakta, dijital dünyada açık kaynak halinde bulunan tüm bilgileri erişilebilir kılmıştır. İnternet bu özelliği ile terör eylemlerinin planlanması noktasında benzersiz bir araç olarak görülmeye başlanmıştır.

Teröristler saldırıyı planlama sürecinde, planların 'düşmana' sızmaması için temkinli davranmaktadırlar. Planlanan saldırın ifşa olması, saldırıların önlenmesi ve örgüt faaliyetlerinin engellenmesi anlamına gelmektedir. İnternet üzerinden yürütülen eylem planları, kamuoyunun kolaylıkla ulaşabileceği, herkese açık forumlar, sohbet odaları veya internet siteleri yerine, genelde şifre ile girilen platformdan yürütülmektedir.

Özel arama motorları ile ulaşılan ve gizli internet sitelerinin yer aldığı karanlık ağ, (dark web) terör örgütlerinin eylem planlamada son derece güvenli bir alan yaratmaktadır. Denetim mekanizmasının hemen hemen hiç olmadığı bu platformlar, kullanıcıların özel şifrelemelerle anonimleştiği sitelerden oluşmaktadır. Fransa İçişleri Bakanlığı, 2016 yılında Avrupa'da düzenlenen terör saldırılarının önemli bir bölümünün, karanlık ağ üzerinde şifrelenmiş bağlantılar ve anonim kimlikler kullanılarak planlandığı, saldırılara ilişkin son bilgilendirmelerin bu platformlar üzerinden gerçekleştiğini gösteren bir rapor yayınlamıştır (Özkaya, 2017).

Bu planlama çalışmalarına örnek olarak, Fransa'da ve El- Kaide bağlantılı Mağrip El-Kaide'si (AQIM) üyesi Cezair asıllı Adlène Hicheur'un saldırıya hazırlık girişimleri incelenebilir. Hicheur, şiddet içerikli terör eylemlerinin planlanması aşamasındayken yakalanmış ve açılan davada 5 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Hicheur'un karıştığı soruşturma, 2008 yılında, Fransa Cumhurbaşkanı'nın internet sitesine gönderilen cihatçı içerikli bir e-postaya bağlantılı olarak başlatılmıştır. Soruşturmanın diğer aşamalarında, Hicheur'a ait, Küresel İslami Medya Cephesi (GIMF) ve El- Kaide ile ilişkili belgeler, ses-video kayıtları, örgüt liderleri ve intihar saldırganlarının planları yanı sıra diğer aşırılık yanlısı cihatçı grupların materyalleri ele geçirilmiştir. Bir nükleer fizikçi olan Hicheur'un, söz konusu bilgi,

belge ve materyalleri anlık değişen şifrelerle korudukları ortaya çıkmıştır (UNODC, 2012). Mahkemede, Hicheur'un, Avrupa'nın çeşitli bölgelerinde vurulacak hedeflerin veya hedef kategorilerinin belirlenmesi için planlamalar yaptığı da açıklandı.

1.3.4.1. Hazırlık İçin İletişim

Terör örgütleri, terör eylemlerinin planlanması aşamasında internetin sağladığı anonimlikten faydalanmaktadır. İletişimde gizliliği önceleyen örgütler, internette olabildiğince az iz bırakmaya çalışırlar. Örgüt üyeleri birbirleri veya üçüncü kişilerle gerçekleştirdiği konuşmaları, okunduktan sonra otomatik olarak silinme özelliğine sahip e-posta platformları üzerinden gerçekleştirmeye özen gösterirler.

Diğer taraftan, örgütlerin internet üzerinden gerçekleştirdiği iletişimde, mesajın alıcısını, göndericisini ve mesajın içeriğini gizlemek için pek çok yol izlenmektedir. Şifreleme araçları ve anonimleştirme yazılımlarına dijital ağlarda kolaylıkla ulaşılabilen, kimi zaman ise bu yazılımlar örgütlerin kendisi tarafından oluşturulmaktadır. Bunun gibi yazılımların yanında, internete erişmek için kullanılan her cihazda (bilgisayar, akıllı telefon, tablet vb.) bulunan ve cihazın konumunu belirleyen İnternet Protokolü'nü (IP) de gizlemeye yarayan yazılımlar kullanılmaktadır. Korunmalı bir şebeke bağlantısı ile internet trafiğini şifreleyen, kullanıcıların çevrimiçi kimliğini, internete bağlantı konumunu maskeleyen Sanal Özel Ağlar (VPN) aracılığıyla anonim kullanım ve iletişim devam ettirilmektedir (UNODC, 2012).

Bunun yanında, terör örgütleri, sıklıkla kullandıkları görüntülü mesajlara stenografi biliminin yardımı ile gizli, şifreli, kriptolu mesajlar saklamakta, olası bir bilgi sızıntısına karşı tedbir alma yoluna gitmektedirler (Trifunović, 2015).

El Kaide teröristlerinin, 11 Eylül saldırılarını planlamak ve koordine etmek için interneti kullandıkları ortaya çıkmıştır. ABD'li yetkililer, 11 Eylül saldırılarının planlayıcılarından biri olan Ebu Zubaydah adlı teröristin bilgisayarında, özel parolayla korunan binlerce şifreli mesaj bulunduğunu açıklamıştır. Zubaydah'ın bilgisayarında bulunan ilk mesajların Mayıs 2001, sonuncusunun ise 9 Eylül 2001 tarihli olması saldırının söz konusu mesajlarla planlandığının bir göstergesidir.

1.3.4.2. Bilgi Toplama

İnternetin yaygın kullanımı, terör örgütlerine, daha önceleri erişimlerinin mümkün olmadığı kadar çok sayıda veri ve bilgiye ulaşma imkânına sahip olma imkânı vermiştir. Bireyler ve kurumların internette yayınladıkları bilgiler, terör örgütleri tarafından eylemlerin planlanmasında kullanılabilir. Saldırı planlamasında hayati rol oynayan bilgi toplama sürecine yardımcı olan çok

sayıda internet aracı bulunmaktadır. Bunlar arasında, sosyal medya uygulamaları, arama motorları, e-posta dağıtım listeleri, forumlardan toplanmış sınırsız sayıda girdi ve sohbet odalarındaki tartışma grupları bulunmaktadır. Conway, internetin, terör örgütleri için en büyük bilgi toplama alanı olduğu düşünülmektedir (Conway C. , 2006). Teröristler tarafından silahlı eylemler için kullanılacak bazı hassas bilgilere, internette kolaylıkla ulaşılabilir.

Çoğu devlet kurumuna, stratejik öneme sahip noktalara ve terör örgütlerinin hedef olarak belirleyebileceği birçok konuma, Google Earth veya harita uygulamaları ile çevrimiçi erişim sağlanabilmektedir. İnternet öncesi terör örgütleri, saldırma planı yaptıkları noktalara keşif için örgüt üyesi yollayarak bilgi toplama yoluna gitmiştir. İnternet ise terör örgütlerine coğrafya şartlarından bağımsız keşif olanağı sunmuştur.

1.3.5. Uygulama

Yukarıda incelenen kategoriler, internetin, terör eylemlerini hayata geçirmede ne derece etkili olduğunu ortaya koymuştur. Buna ek olarak internet, terör örgütlerince, geniş kitlelerde panik havası yaratmada, korku ve güven ortamını zedeleme konusunda başlı başına bir silah olarak kullanılmaktadır. Devletler, terör örgütlerinin internet üzerinden gerçekleştirdiği tehditleri de terör eylemi olarak kabul edebilmektedirler. Terör eylemleri, bir kelime dizisi olarak silahlı saldırılar veya her biçimdeki şiddet eylemlerini çağırırsa da terör örgütleri eylemlerini her zaman silahlı saldırı şeklinde gerçekleştirmezler.

Buna paralel olarak, enformasyon teknolojilerindeki gelişmelerin yarattığı dijital dünya ile terörizmin bu denli ilişki içerisinde girmesi siber terörizm denilen yeni bir kavramı doğurmuştur (UNODC, 2012). Merkezi bir otorite veya halkı, amaçlanan ideolojik hedefler doğrultusunda zorlamak için bilgisayar temelli ağlara, internet ortamındaki tüm dijital depolar ve gizli bilgilere gerçekleştirilen dijital saldırılar siber terörizm olarak adlandırılmaktadır.

Terör örgütleri, siber terörizmde, bilgisayar korsanlığı, gelişmiş yazılım teknikleri, bilgisayar virüsler gibi kötü amaçlı erişim araçlarını etkin şekilde kullanmaktadırlar. Siber teröristler, operasyonlarına finansal destek sağlamak için kredi kartı numaralarını veya değerli verileri çalmak için siber saldırılarda bulunmaktadır. El Kaide gibi terörist gruplar interneti önemli ölçüde kullanıp siber saldırılar gerçekleştirdiler de hiçbir devlet kurumunu tamamıyla kullanılamaz hale getirememiş ve amaçladıkları ana hedeflere ulaşamamışlardır (Lewis, 2002). Yine de her yıl, siber saldırılarla özel bankalar ve devlet kurum ve kuruluşlarına milyarlarca dolarlık maddi zarar ettirmektedirler.

Ocak 2012'de İsrail'de gerçekleştirilen bir siber saldırı ile Tel Aviv Menkul Kıymetler Borsası ve Ulusal Hava Yolu şirketinin internet siteleri hedef alınmış ve binlerce kredi kartı bilgisi ifşa edilerek terör finansmanında kullanılmıştır (UNODC, 2012).

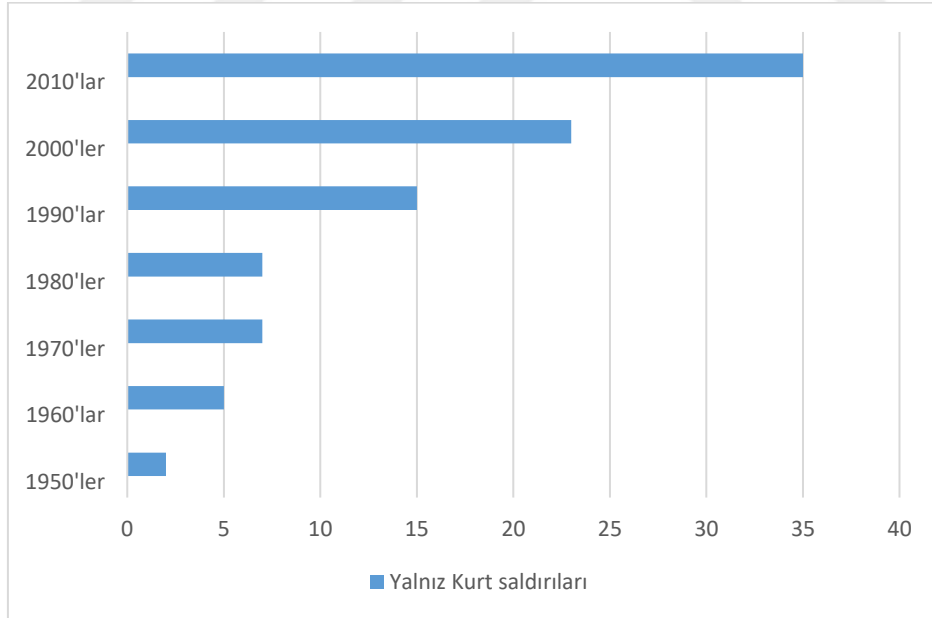
2. YALNIZ KURT TERÖRİZMİ

Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri ve batılı devletler, ideolojik amaçla gerçekleştirilen terör saldırılarının hedefi olmaktadır. Özellikle 11 Eylül saldırıları sonrası, sayıları gittikçe artan yalnız kurt saldırıları ülkelerin dinamiklerini etkileyen bir iç tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ağustos 2021'de bir yalnız kurt olan beyaz üstünlükçü Anders Breivik tarafından gerçekleştirilen ve 77 kişinin hayatını kaybettiği Norveç saldırısı sonrası ABD Başkanı Barack Obama, yalnız kurt saldırılarından endişe duyulduğunu ifade ederek yalnız kurt saldırılarının artma riskinden söz etmiştir (Hamm & Spaaij, 2017).

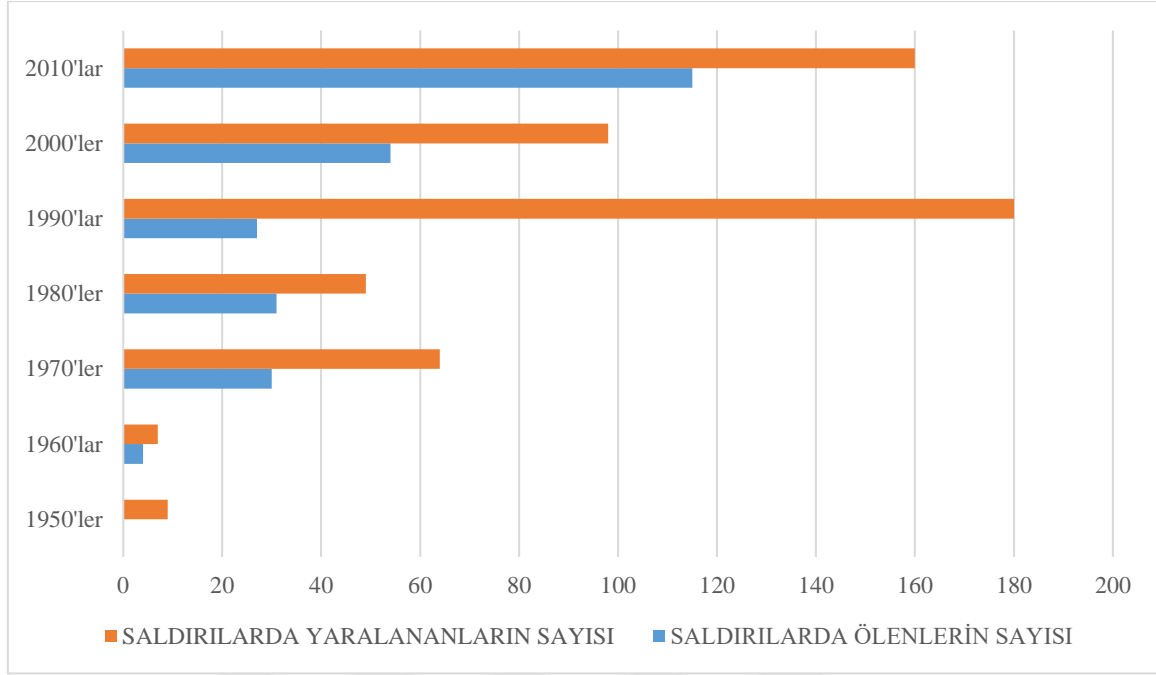
Spaaij ve Hamm'ın (2015) araştırmalarında yer alan istatistiksel verilere göre, yalnız kurtlar tarafından gerçekleştirilen terör saldırılarının sayısında 2000-2014 yılları arasında belirgin bir artış gerçekleşmiştir. ABD ve Avrupa ülkelerindeki yalnız kurt saldırıları dikkate alınarak gerçekleştirilen araştırmaya göre söz konusu bölgelerdeki bireysel terör saldırıları bazı yıllarda bir önceki yıla göre iki kat artmıştır.

Tablo 4. Avrupa'da (AB, Norveç ve İsviçre) ile ABD'de 2000'den 2014'e kadar yalnız kurt saldırılarının sayısı

Kaynak: (Spaaij & Hamm, 2015)

Tablo 5. Avrupa'da (AB, Norveç ve İsviçre) ile ABD'de 2000'den 2014'e kadar yalnız kurt saldırılarının sayısı

Kaynak: (Spaaj & Hamm, 2015)

Yalnız kurt saldırıları, ulusal güvenlik için öngörülemez bir tehdit olarak nitelendirilebilmektedir. Yalnız kurt saldırıları, genellikle tahmin edilemez ve üzerine istihbarat çalışmalarının görece imkânsız olduğu bir terör türü olarak öne çıkmaktadır (Kaplan, Löow, & Malkki, 2014). Terör gruplarından bağımsız saldırılar gerçekleştiren yalnız kurtların, saldırı için nasıl bir yol izleyeceğini bilmek ve önlem almak oldukça zordur.

Bir terör organizasyonun parçası olmayan veya terör örgütlerinin hiyerarşik ilişkisi içerisinde bir emir komuta zincirinde olmayan yalnız kurtlar tarafından gerçekleştirilen silahlı terör saldırıları, hükümetler ve toplumlar için büyük tehdit yaratmaktadır (Schuurman, ve diğerleri, 2019).

Yalnız kurt saldırılarındaki öngörülemezliğin ana sebeplerinden biri de, yalnız kurtların internet ve sosyal medya ile olan ilişkileridir. İnternetin anonim kullanıma izin veren yapısı yalnız kurtların tespit ve takibini de güçleştirmiştir. Terör saldırılarının hazırlanmasında yalnız kurtlar için İnternet'in sınırlı bir rolü olduğu ifadesi yanlış değildir ancak bir iletişim aracı olarak internet ve sosyal medyanın yalnız kurt radikalleşmesi sürecinde oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Öte yandan son 20 yılda, yalnız kurtların saldırı tarzlarında ve radikalleşme mekanizmasında dikkat çekici değişimler yaşanmıştır. Spaaij ve Hamm'ın araştırmalarında, bu değişimin ana sebebi olarak enformasyon teknolojilerindeki hızlı gelişim ve sosyal medya uygulamalarının gelişimi ile kullanımının yaygınlaşması gösterilmiştir.

Tez çalışmasının bu bölümünde, yalnız kurt kavramı, yalnız kurt terörizminin tarihsel arka planı, yalnız kurtların motivasyonları ve radikalleşme süreçleri ile yalnız kurt terörizminde internetin rolü incelenecektir.

2.1. Yalnız Kurt Kavramı

Yalnız kurt terörizmi, temelde, yalnız başına hareket eden, terör örgütleri ile doğrudan bir ilişki içerisine girmemiş ve şiddet olaylarını tek başına gerçekleştiren bireysel şiddet olaylarını ifade etmektedir(Liem & Buuren, 2018). Birçok akademik çalışmada farklı şekillerde tanımlanan yalnız kurt kavramı, üzerinde tartışmaların olduğu ve birçok farklı tanımın yapıldığı bir alandır. Yalnız kurt kavramı, birçok devletin güvenlik kurumlarınca mercek altına alınsa da bu kavram, üzerinde akademik çalışmaların yoğunlaştığı bir olgu olarak ön plana çıkmıştır.

Bir örgütün ideolojisi ve fikirlerinden etkilenebilen veya motive olabilen, bu organizasyonu desteklemek için hareket edebilen yalnız kurtlar, genellikle bir sürünün grubun parçası olmadan yalnız yaşayan ve saldırılarını da bu şekilde gerçekleştirmektedirler (Vasilenko, 2014). Bu terörizm türünde öne çıkan, gerçekleştirilen terör olayının niteliği değil, saldırının tek başına aktörü olan kimselerdir

İlk olarak 1990'lı yılların başında, beyaz ırkın üstünlüğünü savunan Louis Beam, Tom Metzger ve Alex Curtis tarafından kullanılan yalnız kurt kavramı, yer altından faaliyetlerini sürdüren, tek başına, devlete veya belirledikleri diğer hedeflere saldırılar düzenleyen bireyleri ifade etmek için kullanılmakta idi (Anti-Defamation League, 2012).

Spaaij ise, yalnız kurtların öne çıkan üç özelliğinden bahsetmiştir. Ona göre yalnız kurtlar, eylemleri yalnız başlarına gerçekleştirmekte, herhangi bir terör örgütüne bağlı olmamakta ve örgütsel herhangi bir hiyerarşi içerisinde bulunmamaktadırlar. Yalnız kurtlar, dışarıdan gelen bir komutla hareket etmemekte, kararları kendileri almaktadır. Spaaij (2009), yalnız kurt saldırılarının her zaman 'terörizm' olarak nitelendirilmemesi gerektiğini vurgulamış, saldırıların terörizm sayılabilmeleri için en azından belirli bir organizasyon şemasında gerçekleşmesi gerektiğini belirtmiştir.

Literatürde çeşitli şekillerde ifade edilen yalnız kurt terörizmi, yalnız suçlu, yalnız aktör, yalnız intikamcı, yalnız kurt sürüsü, bireysel cihat, serbest terörizm, lidersiz direniş şeklinde de tanımlanabilmektedir (Feldman , 2013). Burton ve Stewart, yalnız kurtları, yerleşik bir terör örgütünden emir almayan veya bağlantı olmadan hareket eden kişi olarak nitelendirmektedir.

Onlara göre yalnız kurtlar, uyuyan terör hücrelerinden farklı olarak, belirlenen hedefe veya topluma sızan elemanlar değil bizzat toplumun içinde var olan kimselerdir. (Burton & Stewart, 2008) Yalnız kurtlar, harekete geçmek için bir sinyal beklememekte ve her an harekete geçme potansiyeline sahiptirler

Terörizmde Güvenlik ve Kriz Yönetimi Enstitüsü tarafından hazırlanan raporda, yalnız kurlara ilişkin iki yargı ön plana çıkmaktadır. Buna göre,

1) Yalnız kurt terör saldırılarının sayısı, son yıllarda artış göstermektedir.

2) Yalnız kurlar, her türlü radikal ideoloji ve aşırı dinci gruplardan etkilenmektedir. (Weimann, 2012)

Bireysel olarak hareket eden ve silahlı eylemlerde bulunan yalnız kurları, sıradan katillerden ayıran en büyük özellik ise, siyasi, ideolojik veya dini sebeplerle hareket etmeleridir. Yalnız kurt eylemlerinin belirgin sebeplerinden biri de, politik hedeflerini gerçekleştirmek için toplumun dikkatini çekme çabasıdır.

2.2. Yalnız Kurt Kavramı ve Yalnız Kurtların ‘Yalnızlığı’ Üzerine Tartışmalar

Byman ve Weimann gibi çeşitli akademisyenler, "kurt" gerçekten "yalnız" olmadığı öne sürerek "yalnız kurt" teriminin yanlış bir isim olduğunu savunmaktadırlar (Weimann, 2014) (Byman, 2017). Saldırgan, belirli bir sosyal atmosferden etkilenmekte, bu atmosfer içinde faaliyet göstermekte, başkalarıyla iletişim halinde kalmakta, niyetlerini onlarla paylaşmakta ve hatta onlardan yardım almaktadır

Öte yandan “yalnız kurlar”, belirli bir terör örgütünden esinlenmiş olabilmekte ve hiç örgüt üyesi olmamış, o örgütten eğitim, maddi destek veya yardım almamış olsalar bile kendilerini bu örgütün bir parçası olarak görebilmektedirler. Kimi durumlarda tutuklanmaları ve sorgulanmaları üzerine “yalnız kurlar” IŞİD, El Kaide ya da özdeşleştiği başka bir örgütün bir elemanı olduğunu iddia edebilmektedirler (Ganor, 2021). Ya da yalnız kurt saldırısından sonra, bazı terör örgütleri konumlarını güçlendirmek ve propaganda yapmak amacıyla saldırının kendileri tarafından yaptırıldığını açıklayabilmektedirler.

Jenkins, yalnız kurların yabancı bir güç veya oluşumla hiçbir bağı olmayan bir birey olduğunu belirten FBI’ın tanımını eleştirmiş ve 2004 yılında yapılan yalnız kurt tanımının, yalnız kurt terörizmi olgusunu doğru bir şekilde tanımlamadığını savunmuştur. Ona göre "yalnız kurt" yerine "başıboş köpek" terimi kullanmanın, bu tür terörizm türünün öznesi olan kişileri daha iyi tanımlamaktadır. Jenkins, yalnız kurt saldırılarına karışan kişileri, görünüşte cesur ancak bir destek bulamadıklarında ürkek ve özgüvensiz bireyler olarak tanımlamaktadır.(Jenkins, 2011). Gartenstein-Ross ve Barr, saldırıların ardından failerin kimi zaman hatalı olarak “yalnız kurlar” olarak nitelendirilmesini eleştirmektedir. (Barr & Gartenstein-Ross, 2016). Yalnız kurt olarak adlandırılan saldırganların çok az bir bölümünün gerçekten bu tanıma uyduğunu öne sürmüşlerdir. Gartenstein-Ross ve Barr'a göre, "gerçek" yalnız kurlar, örgütlerle hiçbir şekilde iletişim kurmadan saldıran bireylerdir.

Byman, “yalnız kurt” teriminin bireysel terörizmi net şekilde tanımlamadığını, "yalnız kurtların" çoğu zaman ne kadar yalnız olduğunu ve terörist örgütlerden ne derece izole olduğunu bilinemeyeceğini ifade etmiştir (Byman, 2017).

Ellis ve Pantucci ise “yalnız kurt teröristi” teriminin aşağıdaki gibi tanımlamıştır:

Saldırıyı planlama, hazırlık ve yürütmeye doğrudan herhangi bir destek almadan hareket eden ve eyleme geçme kararında, başkalarından ilham alsa da herhangi bir grup veya başka kişiler tarafından yönlendirilmeyen, tamamen kişisel-maddi nedenlerle değil, politik ve geniş kitleleri etkilemek amacıyla hareket eden tek bir fail veya küçük hücre (kurt sürüsü)(Pantucci & Ellis, 2016).

Gill, Bouhana ve Clemmow ise, bireysel terörizm aktörlerinin tamamen yalnız veya bağlantılı olarak tanımlanmaması gerektiğini öne sürerek, bu kalıpların olguyu kavramayı güçleştirdiğini savunmuşlardır. Onlara göre, “yalnız kurt” terörizm, bireysel teröristin kendi başına veya başkalarının (tanıdıklar, aile) yardımıyla veya katılımıyla, ancak herhangi bir operasyonel bağlantısı olmaksızın gerçekleştirdiği saldırılardır (Gill, Bouhana, & Clemmow, 2019). Başka bir deyişle, terörist, başkalarıyla (çevrimiçi veya şahsen) temas halinde olsa da, belirli bir terör örgütünden esinlenmiş veya kendisini onun faili olarak görse bile, yine de gerçekleştirdiği saldırının herhangi bir aşamasına (saldırının başlatılması, planlanması, hazırlanması veya lojistiği) herhangi bir terör örgütü dâhil olmadığı sürece, önerilen tanım kapsamında “yalnız kurt” olarak değerlendirilecektir.

2.3. Yalnız Kurt Terörizminin Tarihsel Arka Planı

Son yıllarda artan bireysel terörizm, 90'ların başından bu yana yalnız kurt terörizmi olarak nitelendirilse de kökleri çok daha öncesine dayanmaktadır. Kimi anarşist düşüncenin önde gelen düşünürleri, hükümetleri ve merkezi gücü temsil edenleri öldürmeye çalışan bireysel eylemleri savunmuşlardır. Rus anarşist kuramcı Bakunin, örgütsel hiyerarşi ile hareket eden grupların yönetiminin zor olacağını savunmuş ve bireysel saldırıları ile amaçlanan ideolojik hedeflere nispeten daha ulaşabileceğini savunmuştur.

1940 yılında, Consolidated Edison şirketinin eski çalışanı George Metesky, 33 bombalı saldırının faili olarak 1957'de tutuklanmıştır. Kamuya açık alanlarda patlattığı bombalarla 8 kişinin yaralanmasına yol açan Metesky, Hamm ve Spaaij tarafından oluşturulan yalnız kurt veri tabanında listelenen en eski saldırgan olma özelliği taşımaktadır.

1977/1980 yılları arasında bir dizi saldırı gerçekleştiren Joseph Paul Franklin de, en bilinen yalnız kurtlardan biridir. Siyahi ve Yahudi karşıtı olan Franklin, 11 farklı saldırıda 18 kişiyi öldürüp 5

kişi yaraladı. 4 kez ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezası olan Franklin'in herhangi bir suç ortağı ise tespit edilememiştir (Worth, 2016).

1990'lı yıllara kadar ABD ve Avrupa'daki yalnız kurt saldırılarının ve bireysel terörizm olaylarının çok büyük bir bölümü beyaz stnlkler tarafından gerçekleştirilmiştir. Buna rnek olarak Beckwith'in saldırısı gösterilebilir. 1963 yılında, beyaz stnlks ve göçmen karşıtı olan Byron De La Beckwith isimli yalnız kurt saldırganı, 37 yaşındaki sivil haklar lideri Medgar Evers'ı tfekte vurarak ldrmştir (Vollers, 1995). Saldırı sonrası tutuklanan ve müebbet hapis cezasına çarptırılan Beckwith'in, yargılamalar sırasında beyaz üstünlükçü ve yabancı karşıtı olan Ku Klux Klan rgtne sempati beslediği iddia edilmiştir.

1990'lı yıllara gelindiğinde yalnız kurt terörizmi, beyaz stnlkler tarafından kendilerine göre yozlaşmış olan politik düzeni değiştirmek için kullanılmaya başlanmıştır. Yalnız kurt kavramını da ilk kullananlardan olan beyaz stnlkler Tom Metzger ve Alex Curtis, aşırı radikalleşmiş bireylerin, devletin istihbarat ve kolluk kuvvetlerinin denetiminden sıyrılabilmeleri ve eylemlerini gerçekleştirebilmeleri için bireysel saldırı yöntemleri kullanmayı teşvik etmiştir. (Jackson & Gable, 2011)

1990'lı yılların en çok ses getiren yalnız kurt saldırısı Eric Rudolph'un 1996 Atlanta Olimpiyatları'nda gerçekleştirdiği saldırı olmuştur. Düzenlediği bombalı saldırı ile 3 kişinin ölmesine 117 kişinin ise yaralanmasına neden olan Rudolph, saldırısını kürtaj karşıtı görüşlerini duyurmak için gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.

“RAND-MIPT Terörizm Bilgi Tabanı” kullanılarak Hamm ve Spaaij'in tarafından yapılan incelemelerde, İngiltere, Almanya, Fransa, İspanya, İtalya, Polonya, Hollanda, Danimarka, İsveç, ek Cumhuriyeti, Portekiz, Rusya, Kanada, ABD ve Avustralya'da gerçekleştirilen terör olayları ele alınmış ve son 30 yılda yalnız kurt terörizminin arttığı tek ülke olarak ABD n plana çıkmıştır.

Öte yandan söz konusu araştırmada, yalnız kurt terörizminin, sıralanan 15 ülkede, 1968'den 2007'ye kadar olan tüm terör olaylarının %1.28'ini oluşturduğu tespitine ulaşılmıştır (Spaaj & Hamm, 2015). Hewitt ise, 1955 ile 1999 arasında ABD'de yalnızca 30 yalnız kurt saldırısı tespit etmiştir. Bu oran aynı yıllar arasında gerçekleşen terör saldırıları içerisinde %3'ten az oranda terör vakasını temsil etmektedir. Bunun yanında, söz konusu yıllar arasındaki yalnız kurt saldırılarının, tüm terör saldırısı ölümlerinin %15'ini oluşturduğu ortaya koyulmuştur (Hewitt, 2003).

Bu istatistik gz önüne alındığında yalnız kurt saldırılarının düşük bir oranda gerçekleştiği ve nadir görülen bir terör olayı olduğu söylenilebilmektedir. Ancak yalnız kurt saldırılarının, 'başarı', ölüm

ve yaralanma oranlarının nispeten yüksek olması ve toplumda yarattığı etkiler göz önünde bulundurulduğunda, ortaya dikkat çekici bir tablo çıkmaktadır.

2.4. Yalnız Kurtların Motivasyonları

“Yalnız kurt” terörü olgusu, terör örgütlerinin saldırıyı başlatma, planlama veya yürütme süreçlerine operasyonel müdahalesi olmaksızın gerçekleştirilen bireysel terör saldırılarından oluşmaktadır. Bu fenomen, “yalnız kurt” teröristlerinin eylemlerini yönlendiren net bir ağırlık merkezinden yoksundur, bu nedenle, bağımsız saldırganları, saldırılar gerçekleştirmeleri için etkileyen motivasyon sistemini anlamak çok önemlidir (Ganor, 2021).

Yalnız kurtların eylemlerinin arkasında çok çeşitli nedenler bulunmaktadır. Eko-terörizm, Neo-Nazizm, Yahudi karşıtlığı ve cihatçılık gibi pek çok ideolojik fikirlerden beslenerek ortaya çıkan yalnız kurtlar pek çok farklı motivasyona sahiptirler. Yalnız kurtların, saldırı planlarını harekete geçirmelerini tetikleyen ana etmen ise ideolojilerini tehlike altında görüyor olmaları ve fikirlerini geniş kitlelere duyurma konusundaki istekleridir.

Yalnız kurtları, yalnız saldırganlardan veya suikastçılardan ayıran en büyük fark ise onları motive eden nedenlerdir. Yalnız kurtların, her zaman için bir veya birden fazla politik nedenleri vardır. Yalnız kurtlar, bir anlık geçici duygularla hareket etmeyen, zamanla motive olan ve radikal saldırılar düzenleyen saldırganlardır (Gall, 2014). 1990 sonrası ABD ve Avrupa'da meydana gelen 109 yalnız kurt saldırısını inceleyen araştırmacılar, yalnız kurtların motivasyonları ve motivasyonlarının altında yatan temel ideolojilerini incelemiştir.

Buna göre, yalnız kurt saldırganlarının %43'ü dini nedenlerle gerçekleşmektedir. Irk temelli ve beyaz üstünlükçü yalnız kurt saldırıları ise en büyük ikinci grubu oluşturmaktadır. Üçüncü en büyük grup ise, kürtaj karşıtı veya çevre sorunları gibi daha düşük profilli yalnız kurt saldırılarından oluşmaktadır. Yine aynı araştırmada, 2001 yılı öncesi dini motivasyonla hareket eden bireysel saldırganların sadece %7,8'i yalnız kurt saldırısı olarak tanımlanabilecek saldırılarda bulunmaktadır. Irkçı ve beyaz üstünlükçülerin oranı, bu tarih öncesi %32,5 iken, üçüncü grupta bulunan yalnız aktörlerin terör suçuna bulaşma oranları %47,6 olarak ifade edilmiştir.

2014 yılına kadar meydana gelen yalnız kurt saldırılarının motivasyonları, günümüzde oransal olarak değişikliklere uğramış olabilir. Ancak yine de, yalnız kurtların saldırı motivasyonlarındaki çeşitlilik devam etmektedir. Bu çeşitliliğe örnek olarak, Kudüs yakınlarındaki Hebron'da bulunan bir mağarada ibadet eden Müslümanları öldüren yalnız kurt Goldstein, el yapımı patlayıcılarla 4 kişiyi öldüren, 15 kişinin ise yaralanmasına sebep olan yabancı karşıtı Avustralyalı Franz Fuchs, Teksas'daki bir ABD askeri üssünde psikiyatri doktoru olan ve 13 kişiyi öldürüp 30 kişiyi yaralayan Nidal Malik

Hassan, düzenlediği bombalı saldırılarla 3 kişiyi öldüren ve 23 kişiyi yaralayan akademisyen Kaczynski gibi isimlerin düzenlediği yalnız kurt saldırıları gösterilebilir.

Söz konusu yalnız kurtların düzenledikleri saldırılar dikkate alındığında, hedef seçimi ve uygulama yöntemleri ile dünya görüşleri ve politik hedeflerindeki farklılıklar da dikkat çekmektedir. Bu yönüyle yalnız kurt saldırıları, diğer terör biçimlerinden ayrılmaktadır. Yalnız kurt saldırıları, gerek uygulamaya konulma biçimleri ile gerek saldırıların başrollerindeki isimlerle diğer terör eylemlerinden çok farklıdır.

Yalnız kurtlar, bireysel çıkarlarından çok, ideolojileri doğrultusunda hedefledikleri toplumsal değişimi gerçekleştirmek için şiddete başvurmaktadır. Yalnız kurtların eylemleri, siyasi kararları etkileme amacı taşımaktadır. Gerçekleştirilen terör eylemlerindeki asıl amaç, siyasi ve dini ideolojilerini topluma ve siyasete dayatmaktır. Örnek olarak, İsrail Başbakanı Yitzhak Rabin'in 1995 yılında bir yalnız kurt saldırıyı olan Yigal Amir tarafından uğradığı suikast gösterilebilir. Amir mahkemede, saldırıyı kendi başına planladığını ve suikastı İsrail halkının iyiliği için yaptığını ifade etmiştir.

Lindekile, yalnız kurtların birbirinden farklı kişisel özelliklere sahip olduklarını ve radikalleşme süreçlerinde bu kişisel ve sosyal farklılıkların çok etkili olduğunu belirtmiştir (Lindekile, 2019). Yalnız kurtların, gerçekleştirdikleri saldırılardaki ana nedenlerin ideolojik veya siyasal temelli olduğu düşünülmektedir; ancak bu durum, kimi zaman yalnız aktörlerin şiddete başvurmalarındaki motivasyonunu tam olarak açıklayamamaktadır. Yalnız kurtların kişisel ajandaları, psikolojik durumları da gerçekleştirdikleri terör eylemlerinin yan etmenleri olabilmektedir (Altıntaş, 2021). Örneğin, 1978-1995 yılları arasında bir dizi bombalı eylem düzenleyen Kaczynski'nin saldırılarının arkasında yatan sebep teknoloji karşıtlığı idi. Bir matematik dehası olan Kaczynski, modern ve hızla gelişen teknolojiye dikkat çekmek için terör saldırıları düzenlemiştir.

2003 yılında yapılan bir çalışmaya göre, bireysel terörizm ideolojik ve kişisel sebeplerin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Stern, çalışmasında bu durumu örneklerle açıklamış, yalnız kurt terörizminde bireyin psikolojik durumunun çok önemli bir etmen olduğunu savunmuştur. Söz konusu duruma örnek olarak, 2002'de Washington DC'de düzenlediği keskin nişancı saldırı ile 10 kişinin hayatını kaybetmesinden sorumlu olan John Allen Muhammed isimli yalnız kurt teröristi gösterilmektedir. Güvenlik kaynakları, 11 Eylül saldırısını desteklediğini ifade eden Muhammed'in bir El-Kaide mensubu olduğuna kanaat getirmiş ancak yapılan araştırmalarda örgüt ile doğrudan bir bağı bulunamamıştır. Mahkemedeki ifadesinde ise Muhammed, eski karısı ile yaşadığı sorunların saldırıya karar vermesinde çok etkili olduğunu söylemiştir (Stern, 2003).

Spaaij'ın yalnız kurt vakalarını incelediği araştırması da Stern'in tezini destekler niteliktedir. Ona göre, ideolojilerle birleşmiş kişisel problemler, bireysel terörizmin hayata geçmesinde güçlü bir etkidir. Araştırmalarda, yalnız kurt saldırılarında, bireysel terörizmin öznelere olan yalnız aktörlerin, etkilendikleri siyasi dini veya ideolojik düşüncelerin yanı sıra, psikolojik iniş çıkışlarının, memnuniyetsizliklerinin veya politik olmayan bir takım kişisel olumsuzluklarının da etkili olduğu görülmüştür.

Potansiyel yalnız kurtlar, bu dönemlerinde dışarıdan gelecek olan radikal düşüncelere daha açık ve saldırganlık davranışına daha yatkındırlar. Kişisel olarak kötü bir dönemden geçen bireyler, sosyal olarak bir kimlik bunalımı yaşar hala gelmektedir. Spaaij'e (2009) göre, bu dönemlerde bir kimlik arayışına da giren birey, çeşitli aşırılık yanlısı politik veya dini ideolojik düşünce yapılarıyla kendisini özdeşleştirmektedir. Bu durum, birey için soyut olan dost ve düşman kategorilerini somut hale getirebilmekte ve yalnız aktörlerin harekete geçerek birer yalnız kurt teröristine dönüşmesinde oldukça etkili olmaktadır.

Yapılan başka çalışmalar da, yalnız kurtların neredeyse tamamının radikal örgütlere bir sempati beslediğini ve bu tip hareketlere bağlılık duyduğunu ortaya koymaktadır. Bakker ve Graaf, radikal örgütlerden etkilenen yalnız aktörlerin, içinde yaşadıkları toplum ile arasına mesafe koyan ve yabancılaşan gençler için bir örnek teşkil ettiğini savunmuşlardır (Bakker & Graaf , 2011). Yalnız kurtların motivasyonlarını etkileyen bir diğer faktör de, zihinsel sağlıkları ve psikolojik durumlarıdır. Yalnız kurtlar ve terör örgütü üyeleri üzerinde yapılan bir çalışmada, yalnız kurtların psikolojik olarak hasta olma oranlarının 14 kat daha fazla olduğu dikkat çeken bir unsur olarak öne çıkmaktadır (Buuren, 2018).

Jasparro, Amerika'da eylem yapan ve psikolojik sorunları olduğu tespit edilen 14 yalnız kurtu incelemiş, zihinsel sağlığın yalnız kurt saldırısında ne denli etkili olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmaya göre 14 yalnız kurt teröristinden 9'unun, yakın çevresi tarafından 'yalnız' olarak nitelendirildiği ve kötü evlilik deneyimleri, maddi yetersizlikler yaşadıkları belirtilmiştir (Teich, 2013). Ayrıca çalışmada incelenen 7 yalnız kurdun ise daha önce bir suç işlediği, içlerinden 6'sının duygu bozukluğu, depresyon ve şizofreni belirtileri gösterdiği ortaya koyulmuştur.

Örneğin, 2006 yılında Seattle Yahudi Federasyonu'na silahlı saldırı düzenleyen ve 1 kişinin ölmesine, 6 kişinin yaralanmasına neden olan yalnız kurt Naveed Afzal Haq'a saldırıyı gerçekleştirmeden önce bipolar bozukluk teşhisi konulduğu ortaya çıkmıştır. (Murder Pedia, 2009). Öte yandan Spaaij'in yalnız kurt araştırmasında incelediği 5 yalnız kurt teröristinin sosyal yetersizlik yaşadığı ve topluma uyum sağlamakta güçlük çektiği belirtilmiştir.

2.5. Yalnız Kurtların Radikalleşme Süreçlerinde İnternetin Rolü

Yalnız kurt saldırılarının sayısı son 20 yılda giderek artsa da, tarih boyunca bireysel teröristler, terör örgütlerinin yönlendirmesi, desteği veya operasyonel müdahalesi olmadan saldırılarına devam etmişlerdir. Bununla birlikte, 21. yüzyılda başından itibaren enformasyon teknolojilerindeki hızlı sıçrayış ve beraberinde internetin günlük hayata hızlı yayılımı, dünyanın her yerindeki teröristlerin, benzer düşünen insanlardan oluşan sanal topluluklarda bir araya gelmeleri, üyelerinin radikalleşmesine katkıda bulunmaları, saldırı planlamaları ve uygulamaları konusunda birbirlerini eğitmelerine sebep olmuştur. İnternet, terör örgütlerinin propagandalarını yaymalarına olanak sağlarken, radikalleşme eğilimindeki bireylerin ise silah kullanımı, mühimmat ve patlayıcı üretimine ilişkin çevrimiçi eğitimler almalarına yol açmıştır.

İnternet ve sosyal medya, bireysel terörizmin potansiyel öznelerine taktik ve lojistik destek sağlayarak yalnız kurtları harekete geçirmenin en önemli aracı olmuştur. Yalnız kurt saldırıları, kişilerin kendi iradeleri ile gerçekleştirdikleri terör saldırıları olsa da, kendiliğinden ortaya çıkmamışlardır. İnternet, yalnız kurtlara, şiddeti teşvik etmek için gerekli propaganda materyallerini sağlayan ve aynı zamanda “bağlantısız, insanlar arasında daha önce mümkün olmayan bir iletişim ortamı” sağlayan benzer düşünen bireylerden oluşan bir topluluk oluşmasını kolaylaştırmıştır.

İnternet, yalnız kurtlara filtreler olmadan iletişim kurma ve aşırılık yanlısı görüşlerini, herhangi bir tepki korkusu olmadan çevrimiçi ve anonim olarak özgürce ifade etmelerini sağlamıştır. Bu anonimlik, yalnız kurtların “tamamen denetim dışı bir alanda” hareket ettiği algısını güçlendirmekte ve böylece aşırılıkçı ideolojiyi besleyerek yalnız kurtları cesaretlendirmektedir.

Sosyal yapılardan dışlanan ve toplumda kendisini yalnız hisseden bireyler için çevrimiçi topluluklar, birer alternatif olarak ortaya çıkmış ve potansiyel yalnız kurtların bahsedilen radikal topluluklara aidiyet hissetmemesine ve eylemlerine sözde meşruiyet kazandırmalarına olanak sağlamıştır. Bu meşruiyet hissi, yalnız kurtların kendilerini toplulukların elçileri olarak görmelerine neden olmuş ve 'kendilerini feda etme', 'şehitlik' gibi fikirleri romantikleştirmiştir.

Yalnız kurtların radikalleşmesine internetin yadsınamaz bir rolü olduğu konusunda birçok görüş mevcuttur. Bazı yazarlar, ör. Benson (2014) veya Mueller ve Stewart (2015), internete yalnızca sınırlı bir önem atfetmekte ve mevcut haliyle internetin teröristlere karşı tek başına teröristlerden daha fazla avantaj sağladığı konusunda hemfikirdir.

Benson, bu bilgilerin yalnız kurtların terörist saldırılar hazırlamasını ve gerçekten bağımsız hareket etmesini sağlayabileceğini öne sürmektedir (Benson, 2014). Sanal toplulukların üyeleri ve bu materyale maruz kalan diğer potansiyel “yalnız kurtlar”, terörist saldırılar gerçekleştirmek için ilham

alabilmekte, dünyanın her yerindeki radikal bireylerle doğrudan iletişim kurma yeteneği kazanmakta, birbirlerinin daha fazla radikalleşmelerini sağlamakta ve bu bireyleri farklı ülkelerde “yalnız kurt” saldırıları düzenlemeye motive etmektedir.

Buna karşın, bir teröristin internette elde edebileceği bilgi ne olursa olsun, internet iletişimi terörist saldırıların fiili hazırlığı sırasında marjinal bir rol oynuyor gibi görünmektedir. Sageman, internetin insanların ilişkilerini dönüştürdüğünü ve yeni bir sosyal yapı yarattığını öne sürmektedir. Buna karşılık Sageman, aşırılık yanlısı web siteleri tarafından yayılan propagandanın yeni bir terörist yaratabileceğini reddetmektedir (Sageman, 2008). Ona göre internette yayılan propaganda veya şiddeti teşvik eden mesajlar, önceden oluşturulmuş fikirleri pekiştirebilir ve onlara en fazla biraz ilham verebilir; ancak tek başına yeni bir terörist yaratmak için yeterli değildir.

ABD'de gerçekleşen 11 Eylül 2001 saldırılarından 2015'e kadar 61 İslami terör vakasını analiz eden Mueller ve Stewart, yalnız kurt saldırılarında önemli bilgilerin internet kullanılarak değil; genellikle yüz yüze iletilildiğini tespit etmiştir. Söz konusu araştırma sonuçlarına dayanarak, yalnız kurt teröristlerinin internette elde ettikleri bilgilerin güvenilirliği tartışmalı haldedir. Mueller ve Stewart, yalnız kurtların internette edindikleri kılavuzlarının kalitesiz ve yanlışlıklar içerdiği gerçeğinin altını çizmektedir (Stewart & Mueller, 2015).

Buna ek olarak, Benson, web sitelerindeki bilgilerin, doğru olsalar bile sınırlı bir şekilde kullanılabileceğini öne sürmüştür. (Benson, 2014) Tsfatı ve Weimann, farklı terör örgütlerine ait çeşitli web sitesinin içeriğini analiz etmiş, çoğunun şiddet eylemlerini web sitelerinde sunmaktan kaçındığını belirtmişlerdir (Tsfatı & Weimann, 2002). Söz konusu sitelerde, genellikle ifade özgürlüğü veya siyasi mahkûmlar gibi temaları vurgulandığı ortaya konulmuştur.

Terör örgütlerinin web siteleri ve sosyal medya hesapları da, yalnız kurtlar için bir bilgi kaynağı özelliği taşıyabilmektedir. Bununla birlikte, web sitesi ve sosyal medya hesapları ziyaretçilerinin veya takipçilerinin radikalleşmesi için etkili bir araç olabilmektedir. Tsfatı ve Weimann'ın (2002) bir diğer önemli bulgusu, terör örgütlerinin genellikle web sitelerinin ziyaretçilerini doğrudan şiddet eylemine yönlendirmeye çalışmadıklarıdır. Onlara göre bir web sitesi kuran terör örgütlerinin amacı genellikle ekonomik destek toplamaktır. Bununla birlikte, bir web sitesi ziyaretçisi veya sosyal medya hesaplarının takipçileri dolaylı olarak şiddete teşvik edilebilmektedir.

Pratik bilgilerin aktarılmasında veya bir terör saldırısının planlanmasında bir iletişim aracı olarak internetin önemi, marjinal olarak görülse de internetin teorik bilgilerin aktarılmasında veya değiştirilmesinde çok önemli bir rolü olduğu araştırmacılar tarafından üzerinde hem fikir olunan bir

konudur. Benzer şekilde, Holt ve diğeri terörist radikalleşme mekanizmasında internetin önemini vurgulamıştır (Holt, Freilich, Chermak, & McCauley, 2015).

İnternetin terörist radikalleşme üzerindeki etkisine ilişkin yayınlanmış birçok akademik çalışma bulunmaktadır. Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen ve 1990'dan 2014'e kadar gerçekleştirilen 219 yalnız kurt terörist örneğinin istatistiksel analizi yapılan çalışmaya göre internetin, yalnız kurt saldırılarındaki rolü yadsınamayacak derece fazladır. Araştırmaya göre incelenen 219 yalnız kurt saldırısını %61'inde, radikalleşmeleri veya saldırı planlamalarıyla ilgili çevrimiçi faaliyet kanıtı olduğunu ortaya konulmuştur.

Buna göre yalnız kurtların,

- 1- %32'si saldırıyı hazırlamak için interneti kullandı
- 2- %29'u internet üzerinden diğeri radikallerle iletişim kurdu
- 3- %15'i e-posta yoluyla iletişime geçti
- 4- %9 çevrimiçi sohbet odaları aracılığıyla iletişime geçti
- 5- %8 çevrimiçi tartışma forumu aracılığıyla iletişime geçti
- 6- %15 çevrimiçi propagandada bulundu
- 7- %9'u başkalarını çevrimiçi olarak birlikte hareket etmeye ikna etmeye
- 8- %6'sı başkalarına çevrimiçi olarak maddi destek sağladı
- 9- %5'i gelecekteki eylemleri için çevrimiçi ortamda meşruiyet aradı
- 10- %5'i planlarını çevrimiçi olarak hedef gösterdi (Gill, ve diğeri, 2017)

Özetle, internet yalnız kurt terörizminin yaygınlaşmasına ve bu terörizm şeklinin daha geniş kitleleri etkilemesine neden olmuştur. Politik nedenlerle bireysel eylemler gerçekleştirme potansiyeli taşıyan yalnız kurtların radikalleşmesini kolaylaştıran, hatta körükleyen internet içerikleri, yalnız kurtların eğitime ve bilgi alışverişine büyük katkılarda bulunmuştur. Öte yandan internetteki şiddet içerikli propagandalardan veya radikal eylemler yapmaya yönlendiren materyallerden etkilenen her yalnız kurt olma potansiyeli taşıyan birey birer yalnız kurt teröristine dönüşmemektedir.

2.6. Cihatçı Örgütlerin Yalnız Kurtları Kullanım Biçimleri

Yalnız Kurtları, eyleme iten ideolojiler çok çeşitlidir. Bunları, çevreci yalnız kurtlar, beyaz üstünlükçü yalnız kurtlar, kürtaj karşıtı yalnız kurtlar ve son olarak cihatçı yalnız kurtlar olarak

sıralamak mümkündür. Yalnız kurt saldırılarının ortaya çıktığı dönemlerde bu terör türü, genellikle beyaz üstünlükçüler tarafından uygulanmaktaydı. Beyaz üstünlükçü ideoloji, yalnız kurtların başlıca ilham kaynağı olmaya devam etse de cihatçı saldırılar da hızla artan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sageman, internetin "lidersiz cihat" yürüten yeni nesil teröristler yarattığını öne sürmektedir. Bununla birlikte, son yıllardaki "yalnız kurt" saldırılarının yaygınlığının artmasında terör örgütlerinin "organize saldırılar" gerçekleştirme girişimlerinde karşı karşıya kaldıkları nesnel zorluklardan kaynaklandığı görülmektedir. El Kaide, IŞİD ve Hamas gibi cihatçı örgütlerin, dünyanın farklı coğrafyalarda zayıflaması ve silahlı saldırı gücünü yitirmesi, bağımsız yalnız aktörleri ön plana çıkarmıştır (Sageman, 2008). Bu terör örgütleri, çevrimiçi olarak yayılan ve radikalleşmeye iten propaganda malzemeleriyle, "yalnız kurt" saldırılarını destekleyen bir atmosfer yaratmakta, böylece dünya çapındaki destekçilerini, buldukları bölgelerde saldırılar gerçekleştirmeye teşvik etmeye çalışmaktadırlar.

Hoffman, bu yeni 'normali', "*Cihatçı örgütlerin yeni stratejisi, bireyleri herhangi bir terörist komuta zincirinin tamamen dışında şiddet eylemleri gerçekleştirmeye teşvik etmek ve güçlendirmektir*" şeklinde açıklamaktadır (Hoffman, 2006). Spaaij ise, Hoffman'ın iddiasını güçlendirerek, radikal İslam'dan ilham alan bağımsız bireyler tarafından gerçekleştirilen saldırıların sayısının, diğerlerinin yanı sıra terör örgütlerinin bu tür saldırıları gerçekleştirme çağrısı nedeniyle arttığına dikkat çekmektedir (Spaaj & Hamm, 2015).

Pantucci'ye göre, radikal cihatçıların yalnız kurt saldırıları olgusu, Abu Musab Al-Suri'nin cihatçı terör örgütleri içinde cihat davasının âdemi merkeziliğini savunmaya başladığı 1990'ların sonlarına kadar uzanabilmektedir (Pantucci, 2012). Londra'daki Royal United Services Enstitüsü'nde düzenlenen Uluslararası Güvenlik Çalışmaları ise, Al-Suri'nin 2004'ün sonlarında yayınlanan 1.600 sayfalık "Küresel İslami Direniş Çağrısı" manifestosuna dikkat çekmektedir. Manifestoda, dünyanın dört bir yanındaki bireylerin veya küçük hücrelerin örgütlerden bağımsız hareket ettiği, yalnızca ortak bir ideolojiyle birleşmiş lidersiz bir cihat anlayışından söz edilmektedir (Schuster, 2006). Pantucci, bu fikrin El Kaide tarafından benimsendiğini ve örgütün çevrimiçi yayınlarla, yalnız kurt saldırılarını kışkırtmaya başladığını vurgulamıştır.

Son 10 yılda gerçekleştirilen yalnız kurt saldırılarına bakıldığında IŞİD'in de ortaya çıktığında bu terör konseptini hevesle benimsediği anlaşılmaktadır. IŞİD sözcüsü Abu Muhammad al-Adnani, destekçilerini bireysel saldırılar yapmaya teşvik eden açıklamalarda bulunmuştur. 2016 yılı başında gerçekleşen ve 50 kişinin hayatını kaybettiği Orlando saldırılarının öncesi destekçilerine seslenen Adnani, "Kâfir topraklarının göbeğinde yaptığımız en küçük eylem, bizim için en büyük eylemden daha

değerlidir” demiş ve bu saldırıları “daha etkili ve daha zararlı” olarak nitelendirmiştir (Callimachi, 2016). Spaaij ve Hamm’ın 'Yalnız Kurt Veri Tabanına' göre(2015), ABD’de El Kaide ve IŞİD’den ilham alan yalnız kurt saldırıları 2000’lerde sekiz iken, son on yılda 20’ye yükselmiştir.

Batı’da gerçekleştirilen terör saldırılarının toplumda büyük psikolojik etkiler yarattığı da yapılan araştırmalarda ortaya konulmuştur. Öte yandan 2015 yılında The Psychiatric Times bünyesindeki bir grup psikolog, cihatçı yalnız kurtların Batı ülkelerinde gerçekleştirdiği terör saldırılarının toplum üzerindeki etkisini ve genç batılıların birer yalnız kurt saldırganına dönüşme süreçlerini araştırmıştır (Haque, Choi, Phillips, & Bursztajn, 2015). Araştırma, özellikle toplumsal geçiş sürecindeki, toplumun kıyısındaki ya da bir kriz ortamındaki sıradan genç insanların bu saldırılardan negatif etkilendiğini ortaya koymuştur.

2.6.1. El Kaide’nin Yalnız Kurt Stratejisi

El Kaide’nin birinci, ikinci ve üçüncü nesil liderliğinin büyük bir bölümü ABD ve uluslararası koalisyon tarafından düzenlenen hava saldırıları ve suikastlarda ortadan kaldırılmış, bir bölümü ise tutuklanmıştır. Bu durum örgütün, operasyonel gücünü, örgüt hiyerarşisini oldukça kötü etkilemiş ve geleneksel terör tekniklerini kullanmaktan uzaklaştırmıştır (Weimann, 2012). Europol’un 2010 yılında hazırladığı raporunda da ifade edildiği üzere, söz konusu uluslararası koalisyon güçlerinin silahlı baskısını üzerinde hisseden El Kaide, sempatanlarını ve destekçilerini çatışma bölgelerine davet etmekten vazgeçti. Bunun yerine terör örgütü, sempatanları ve destekçilerine, örgütün aktif yardımı olmaksızın batı ülkelerinde bireysel düzeyde planlanmış terör eylemleri gerçekleştirmeye çağırdı (Europol, 2012).

El Kaide en çok, ABD’ye yönelik 11 Eylül saldırıları da dâhil olmak üzere daha organize saldırılarla tanınıyor olsa da, birçok yalnız kurt, örgüte resmi olarak katılmadan El Kaide’den ilham alıyor. Yalnız kurtları belirli izole terörist çiftlerini içerecek şekilde tanımlayan "Yalnız Bombalama" adlı 2014 tarihli bir çalışmada, analiz edilen teröristlerin yüzde 43’ünün El Kaide’den ilham aldığı ortaya konulmuştur (Gill, Horgan, & Deckert, 2013).

Örgütün etkili olduğu coğrafyalardaki şiddet eylemlerini içeren terör saldırıları askeri önlemlerle zorlaştırılmasının ardından El Kaide, tüm imkânlarını tamamen “yalnız” terörizmi için kullanmaya başlamıştır. Bunu durumun ilk göstergelerinden birisi olarak, 2003 yılında, Sâda âl Cihad (Cihat’ın Yankıları) adlı aşırılık yanlısı bir internet forumunda Usame bin Ladin ve El-Kaide sempatanlarının talimat beklemeden harekete geçmeye teşvik edildiği bir makale yayınlandı.

Bunun yanında, 2006’da, El Kaide üyesi Ebu Cihad el-Masri tarafından yazılan "Tek başına nasıl savaşılır" adlı bir metin cihatçı forumlarda yayılmaya başlandı. Bir diğer önde gelen cihatçı Ebu

Musab el-Suri de terör eylemlerinin küçük, özerk hücreler veya bireyler tarafından gerçekleştirilmesini savundu. (Weimann, 2012). Suri, küçük hücreler veya bireyler tarafından ‘direniş’ biçimini ele alan ve örgütsel bağları minimumda tutan küresel bir çatışma stratejisinin ana hatlarını çizmiştir.

2010 yılına gelindiğinde ise, El Kaide'nin medya organlarından biri olan As-Sahab'da "Silah Çağrısı" başlıklı İngilizce bir video yayınlamıştır. Videoda konuşan El-Kaide'nin Amerika doğumlu sözcüsü Adam Gadahn, Amerika Birleşik Devletleri, İsrail ve Birleşik Krallık'taki cihatçılara seslenerek, bireysel terör saldırılarına yönelik övgülerde bulundu. Gadahn, videoda, 5 Kasım 2009'da tarihinde Fort Hood Askeri Üssü'nde 13 kişiyi öldüren, 32 kişiyi ise öldüren ABD ordusunda psikiyatrist olan Amerikalı Nidal Malik Hasan'a övgülerde bulunmuş, onu bir öncü ve rol model gibi sunmuştur.

Şekil 15. El Kaide'nin Amerikan sözcüsü Adam Gadahn'ın, Mart 2010'da As-Sahab'da yayınlanan "Silah Çağrısı" videokasetinden bir kesit (Roggio, 2010).

Gadahn, videoda, Hasan'dan şöyle söz etmiştir:

“Nidal Malik Hasan Mücahid bir kardeş... Bize tüfeği olan sâlih bir Müslüman'ın dini ve iman kardeşleri için neler yapabileceğini gösterdi. O bir öncü ve rol model. O, Allah'a karşı vazifesini yerine getirmek ve dinimize, kutsal yerlerimize ve vatanlarımıza yönelik vahşi, kalpsiz ve kanlı Siyonist Haçlı saldırılarına karşı Müslümanların savunmasında önemli rol oynamıştır.” (Anti-Defamation League, 2010)

Videoda Nidal Hasan, ‘kâfir’ komutanlarına karşı İslam'a ve Müslümanlara bağlılığı ve Amerika'nın göbeğinde ses getirecek bir saldırı gerçekleştirdiği için örnek bir şahsiyet olarak

gösterilmektedir. Gadahn yine aynı videoda, Nidal Hasan örneğini kullanarak "Haçlı Batı"daki diğer Müslümanları, özellikle ABD, İngiltere ve İsrail'de yalnız kurt saldırıları gerçekleştirmeye çağırmıştır. El Kaide sempatanlarına seslenen Gadahn, özellikle, söz konusu ülkelere ciddi ekonomik zarar verecek hedeflere odaklanılmasını tavsiye etmiş, bu tür saldırılarda mutlaka geleneksel ateşli silahlar kullanılması gerektiğini göstermek için 11 Eylül saldırıları örnek olarak göstermiştir (Anti-Defamation League, 2010).

Yine As-Sahab'da Haziran 2011'de yayınlanan, "Başkalarına Güvenme, Görevi Kendin Al" başlıklı İngilizce bir videoda konuşan Gadahn mesajında, yalnız kurt operasyonlarını daha da net bir şekilde vurgulamıştır.

Videoda şu ifadeler yer vermiştir:

“Örnek olarak Amerika'yı ele alalım. Amerika kolayca elde edilebilen ateşli silahlarla dolu. Yerel Kongre Merkezi'ndeki bir gösteriye gidebilir ve büyük olasılıkla bir kimlik kartı göstermenize gerek kalmadan tam otomatik bir saldırı tüfeği ile içeriye girebilirsiniz. Peki ne bekliyorsunuz?” (Ross, Cole, & Esposito, 2009)

10 Şubat 2012'de Shumoukh al-Islam Cihadi forumunun bir üyesi olan "Ebu Asma' Al-Cubi" adlı bir kullanıcı, Batı'da, özellikle ABD'de yaşayan Müslümanların nasıl teşvik edebileceğini anlatan bir mesaj yayınlamıştır. Mesajda, küresel Cihat hareketlerinin Batı'yı ve özellikle Amerika'yı içeriden zayıflatabileceğini ifade edilmiştir (Weimann, 2012). Al-Cubi, jeopolitik ve ideolojik arenada faaliyet gösteren iki ana güçten bahsetmiş, bir yanda El Kaide ve destekçileri, diğer yanda ABD ve müttefikleri olduğunun herkes tarafından açıkça görüldüğünü yazmıştır.

2021 yılına gelindiğinde ise El Kaide yanlısı propaganda kuruluşu Jaysh Al-Malahim Al-Electroni (Elektronik Savaş Ordusu), Amerika ve diğer Batı ülkelerindeki kültürel çekişmeler hakkında makaleler içeren dergiler yayınlamıştır. Makalelerde, 6 Ocak 2021'deki ABD Kongre Binası Baskını'na, 2020 yazındaki ırksal adalet protestolarına (Black Lives Matter) ve Amerikan siyasi bölünmelerinin derinleşmesine değinilmiştir. Her iki makale de Batı, gerileyen ve bölünmüş olarak tasvir edilmiş, bireysel saldırılara uygun bir ortam olduğu vurgulanmıştır. "Yalnız Kurt ve Protestolar" başlıklı Jaysh Al-Malahim makalesi ise, İslamcı aşırılık yanlılarını Batı toplumunu daha da istikrarsızlaştırmak için huzursuzluktan yararlanmaya teşvik ederken, El Kaide'nin "Amerika Yanıyor" başlıklı makalesi, ABD'nin yakında bir iç savaş yaşayacağı ve çöküşün eşiğinde olduğu ifade edilmektedir.

Amerika ve koalisyon güçlerinin silahlı terörle mücadele baskısı, terör yaratma yeteneklerini ciddi şekilde düşürdüğü için El Kaide, Batı'ya karşı bir terörist saldırı gerçekleştirme konusundaki en

iyi umudunun yerel aşırılık yanlılarına ilham vermek olduğuna inanmaktadır. Yukarıda bahsedilen hem “Amerika Yanıyor” hem de “Yalnız Kurt ve Protestolar” makaleleri potansiyel teröristlerin gerçekleştireceği saldırıları, toplumsal kargaşayı artırmak için bir fırsat olarak kullanmaya teşvik etmektedir. El Kaide'nin Batı'daki kargaşaya bu kadar yoğun bir şekilde odaklanmayı seçmesi, yerel çatışmalara yol açsa bile, grubun hala nihai hedefini geniş kapsamlı, küresel bir cihat yapmak olarak gördüğünü doğrulamaktadır. Öte yandan her iki makale de Müslümanların kutsal ayı Ramazan'ın başlangıcına denk gelecek şekilde yayınlanmıştır. Bu detay, örgütün söz konusu makalelerle yalnız kurt potansiyeli taşıyan sempatizanlarına hitap eden bir ‘maneviyat oluşturma’ amacıyla olduğunun bir göstergesi olarak öne çıkmaktadır.

El Kaide'nin potansiyel yalnız kurlara hitap eden bir diğer propaganda içeriği olan "Amerika Yanıyor" ise As-Sahab'da yayınlandı. Bu video da, ABD'nin, COVID-19 salgını tarafından ciddi şekilde zayıfladığını, teşvik harcamaları nedeniyle ekonomik çöküşün eşiğinde olduğunu, ırksal ve siyasi hatlar boyunca aşılmaz bölünmelerle karşı karşıya olduğu öne sürülmekte ve ABD, “patlamayı bekleyen şişirilmiş bir balon” olarak tasvir edilmektedir. Başkan Biden'ın maliye politikasını savurgan olarak eleştirdikten ve Suudi Arabistan'ın veliaht prensinin Beyaz Saray'ın gözüne girmek için kaynaklarını boşa harcadığını öne sürdükten sonra, makale Suudi hükümetinin devrilmesi için çağrıda bulunarak, “Müslüman Ümmeti ve onun ümmeti ne zaman olacak? Akıl sahibi insanlar, ümmetin servetinden geriye kalanları çarçur etmeden önce bu müsrif genç adama karşı taş alıyorlar mı?” Videoda ayrıca, Biden'ın ikinci Katolik ABD başkanı olduğunu ve masasına Papa ile görüştüğü bir fotoğrafını koyma kararı, eski Başkan Trump'ın evanjelik destekçilerine karşı bir provokasyon eylemi olarak nitelendirilmekte (Webber, 2021).

Bununla birlikte Jaysh al-Malahim'in Manhattan'daki Kurtlar dergisindeki “Yalnız Kurt ve Protestolar” makalesinde, Batı'daki geniş kapsamlı siyasi protestoların İslamcı aşırılık yanlılarına bu ülkeleri daha fazla istikrarsızlaştırma fırsatı sunduğunu öne sürmektedir (Thearabweekly, 2021). Yalnız kurlara, aşırılık yanlılarının Fransız Sarı Yelek protestoları veya 2020 Başkanlık seçimlerinden sonra Amerikan huzursuzluğu gibi büyük, kaotik protestolara sızılabilceğini ve ses getirecek eylemler yapılabileceği öneriler sunulmakta.

3. CİHATÇI YALNIZ KURLARIN EĞİTİMİNDE INSPIRE DERGİSİ’NİN ROLÜ VE AÇIK KAYNAKLI ‘CİHAT EĞİTİMİ’

Son yirmi yıl içerisinde internette faaliyetleri yoğunlaşan terör örgütlerinin, çevrimiçi etkinliklerinden bir diğeri de çok dilli eğitim ve propaganda yayınlarıdır. Bunların belki de en bilineni, El Kaide'nin Arap Yarımadası'nda faaliyet gösteren kolu Arap Yarımadası El-Kaidesi (AQAP) tarafından çevrimiçi ve İngilizce olarak yayınlanan Inspire Dergisi’dir.

Özellikle 11 Eylül sonrası saldırı stratejisini değiştiren ve son 15 yılda yalnız kurt saldırılarına teşvik için görsel/yazılı propaganda yayınları üreten terör örgütü El-Kaide, 11 Temmuz 2010 tarihinde yayınlamaya başladığı çevrimiçi Inspire Dergisi’yle yalnız kurt stratejisini başka bir boyuta taşımıştır. Inspire’da en çok ses getiren bölümler bomba yapımının anlatıldığı bölümler olsa da, dergide bulunan iletişim teknolojisi ve silah kullanımı hakkında eğitimler ile düşman/hedef belirleme gibi konulardaki yazılı/görsel içerikler de oldukça dikkat çekicidir.

Çalışmanın bu bölümünde, Inspire Dergisi’nin incelenen 15 sayısında yayınlanan ve yalnız kurt teröristi olma potansiyeline sahip örgüt sempatanlarına yönelik eğitici içeriklere odaklanılmaktadır. Çalışmanın amacı, Inspire Dergisi ile terör örgütü El-Kaide'nin yalnız kurlara yönelik eğitim stratejisinin kategorileri belirlemek ve söz konusu eğitim kılavuzu kategorilerinin dağılımlarını analiz etmektir.

Terör örgütü El-Kaide tarafından hazırlanan Inspire Dergisi’nin yalnız kurt saldırılarına potansiyel etkilerinin derinlemesine analiz tez çalışmasının bu bölümü dört başlık altında incelenecektir. Birinci kısımda, çalışmanın metodolojisine ilişkin bilgi verilecek, araştırmanın amacı ve yöntemi, araştırmanın evreni ile araştırmanın soruları anlatılacaktır.

Üçüncü kısımda, Inspire Dergisi’nin ayrıntılı olarak incelenen sayılarında bulunan metinlerden, yalnız kurlar için hazırlanan eğitim kılavuzları 11 ayrı kategori belirlenerek tanımlanacak ve öne çıkan 4 kategori analiz edilecektir.

3.1. Metodoloji

3.1.1. Araştırmanın amacı ve yöntemi

İnternetin, terörizmdeki rolü ile son yirmi yılda etkinliği giderek artan ve birçok ölümlü terör vakasının öznesi olan yalnız kurlara ilişkin yapılan literatür taraması sonucunda, yalnız kurlara ilişkin pek çok araştırma olmasına karşın, yalnız kurların çevrimiçi eğitimine ilişkin yeterli düzeyde çalışma yapılmadığı anlaşılmıştır.

Google Akademik ve Researchgate vb. gibi uluslararası yayınları içeren çevrimiçi platformlarda, yalnız kurların eğitimlerine ilişkin makaleler bulunmaktadır ancak Ulusal Tez

Merkezi'nde yapılan araştırmalarda yalnız kurtların çevrimiçi eğitim süreçlerine konusuna ilişkin Türkçe bir çalışmaya rastlanamamıştır.

Cihatçı yalnız kurtların eğitiminde Inspire Dergisi'nin rolüne ilişkin yapılan literatür taramasının sonucunda ise, yeterli düzeyde bir araştırmaya rastlanmamasına karşın Ulusal Tez Merkezi'nde yalnız kurtlarla ilgili üç farklı tez çalışmasına tespit edilmiştir. Söz konusu üç tez çalışmasının, Hukuk, Kamu Yönetimi ile Siyasal Bilimler gibi alanlarda olduğu görülmüş ve konunun İletişim Bilimleri yönüyle incelenmediği anlaşılmıştır.

Terör örgütlerinin internet ile etkileşimi, yalnız kurt terörizmi, yalnız kurtların eğitim süreçlerinde Inspire Dergisi'nin rolü konuları literatür taraması yöntemiyle çalışılmıştır. Söz konusu konular için yapılan literatür taraması sonucu elde edilen veriler niteliksel olarak analiz edilmiştir. Bu çalışma sonucunda, literatürdeki yalnız kurt teröristleri ve yalnız kurt teröristlerinin eğitim süreçlerine ilişkin gözlenen boşluğun doldurulması amaçlanmıştır. Bu tez çalışması ile, tespiti ve önlem alınması oldukça zor olan yalnız kurt saldırılarının eğitim süreçlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

3.1.2. Araştırma Evreni/Çerçevesi

Cihatçı yalnız kurtların eğitiminde çevrimiçi dergilerin etkileri konusu, zaman ve erişilebilirlik göz önünde bulundurulduğunda oldukça geniş bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tez çalışmasında konu, El-Kaide tarafından yayınlanan Inspire Dergisi çerçevesinde belirli bir sınırlılıkla incelenmiştir.

Bu araştırmanın veri seti olarak Inspire Dergisi'nin 2010 ile 2016 yılları arasında yayınladığı 15 sayı belirlenmiştir. Her bir konu, metin ve/veya resim biçiminde eğitici bilgiler içerip içermediğini belirlemek için analiz edilmiştir. Tüm metin ve/veya resim biçiminde eğitici bilgiler araştırmanın bu bölümünde 'eğitim kılavuzu' olarak nitelendirilecektir.

2017 yılına kadar 17 sayı olarak yayınlanan Inspire Dergisi'nin 15 sayısının belirlenip incelenmesinin sebebi ise dergilere erişimde yaşanan sorundur. İngiltere ve Avustralya gibi birçok ülkelerde söz konusu derginin çevrimiçi yayınlanması ve bulundurulması yasaktır. Derginin çevrimiçi kopyaları ise internet tabanlı arşiv sitelerinde bulunabilmektedir. Bu araştırmada kullanılan 15 sayı da, web.archive.org ve archive.is gibi arşiv sitelerinden elde edilmiştir.

3.1.3. Araştırmanın Soruları ve Varsayımları

Araştırmanın varsayımları ve soruları aşağıda sıralanmıştır. Varsayımları ve sorular, gerçekleştirilmiş cihatçı yalnız kurt saldırılarında kullanılan yöntemler temel alınarak belirlenmiştir.

Araştırmanın ana soruları “Sosyal medyanın yalnız kurt saldırılarındaki soru nedir? Cihatçı dergilerin yalnız kurtlarla ilgili olarak stratejisi nedir?” sorularıdır.

Bu soruya paralel olarak çeşitli araştırma soruları belirlenmiştir. Buna sorular şu şekildedir:

1. Çevrimiçi eğitim kılavuzu Inspire'in yalnız kurtlara yönelik eğitim stratejisinin kategorileri nelerdir?
2. Çevrimiçi eğitim stratejisinde kullanılan kategorilerin Inspire Dergisi özelinde dağılımları nasıldır?
3. Inspire Dergisi'nde -varsa- öne çıkan kategorilerde verilmek istenen eğitimin içeriğinde neler vardır?

3.2. Inspire Dergisi

Inspire Dergisi, Arap Yarımadası El-Kaidesi'nin (AQAP) propaganda kolu Al-Malahem tarafından yayınlanan İngilizce çevrimiçi bir dergidir. Derginin yüksek profilli doğası göz önüne alındığında, hakkında bir dizi rapor ve çalışma yazılmıştır. Dergi, daha önce Cihad Recollections dergisini yayınlayan Samir Khan tarafından kurulmuştur. Samir Khan ve ABD'den El Kaide'ye katılmaya giden Amerikalı Şeyh Enver el-Awalki, Inspire'in en çok öne çıkan iki ismi olmuştur. Samir Khan ve El-Awalki, Eylül 2011 sonunda Yemen'de ABD'ye ait bir insansız hava aracı operasyonunda öldürülünceye kadar Inspire'in yayınlanan ilk yedi sayısında yer almışlardır.

8. ve 9. sayıların yayınlandığı Mayıs 2012 tarihine kadar derginin hiçbir sayısı yayınlanmadı. Bu iki ismin ölümü sonrası dergini yeni editörü ise Yahya İbrahim oldu. Yahya İbrahim, derginin sonraki sayılarında “Editörün Mektubu” isimli bir başlık altında mesajlarını paylaştı. Bu ismin editörün gerçek adı mı yoksa bir mahlas mı olduğu bilinmemektedir. Çok az derecede Arap harfleri içeren ve modern, profesyonel bir görünümü sahip bu derginin sayfa sayısı 23 ila 102 sayfa arasında değişmektedir.

Türkçe'de ‘ilham’ anlamına gelen ‘Inspire’ kelimesinin dergi adı olarak kullanılmasının gerekçesi, derginin ilk sayısında açıklanmıştır. Bu açıklamada, Inspire, Kuran'daki "Müminleri savaşıma teşvik edin" ayetinden yola çıkarak dergi adı olarak seçildiği belirtilmiş ve dergi "İslam Ümmeti'ne özel bir hediye" olarak nitelendirilmiştir. Dergi, yalnızca Arap Yarımadası El-Kaidesi için değil, El-Kaide'ye bağlı tüm kuruluşlar için önemli bir reklam aracı olarak öne çıkmıştır. Genç İngiliz ve Amerikalı müslüman okuyucular için hazırlanan Inspire'in ilk sayılarında, El-Kaide'nin kurucu eski lideri Usame bin Ladin'den tercüme edilmiş mesajlara yer vermektedir.

Genç hedef kitlesine ulaşmak için etkili şekilde interneti kullandığı bilinen El-Kaide tarafından Temmuz 2010 tarihinde ilk sayısı yayınlanan dergi, radikal İslamcı düşünceyle hareket eden çok sayıda

uluslararası ve yerel aşırılık yanlılarını etkilemiş ve bezen de, gerçekleştirilen yalnız kurt saldırılarında derginin bomba yapım talimatlarını kullandığı bildirilmiştir (Anti-Defamation League, 2013).

Derginin amacı, tek başına bir okuyucuyu veya örgüt sempatanını radikalleştirmek değildir. Yayın organının asıl amacı, destekçilerin moralini yüksek tutmak, örgüte muhalefeti azaltmak veya bir saldırıyı veya tartışmalı bir doktrini haklı çıkarmak ve meşrulaştırmak için propaganda yapmaktır. Bunlarla birlikte derginin öne çıkan bir diğer amaç da 'cihatçı adaylarına' eğitimler vermek ve onları bireysel cihada, yalnız kurt saldırılarına yönlendirmektedir. Inspire Dergisi'nin bu amacı, derginin öncü ismi ve yazarı olan Evlaki'nin, ilk sayıdaki 'Canlarımız Sana Kurban Olsun' başlıklı bir başyazısında da açıkça belirtilmiştir. Makalede, El-Evlaki, İslam peygamberi Hz. Muhammed'e iftira atan herkese, tüm Batılı hedeflere karşı saldırı çağrısında bulunmuştur.

Dergi, okuyucularını yayın için kendi materyallerini göndermeye teşvik etmiş, ilk sayısında "Okurlarımızı da makale, yorum ve önerilerini bize göndererek katkıda bulunmaya çağırıyor ve teşvik ediyoruz." ifadelerine yer verilmiştir. Öte yandan derginin ortaya çıkarılmasında birden fazla üçüncü taraf kaynağı (fotoğraflar, videolarda görüntü vb.) kullanılmıştır. Hegghammer ve Brachman gibi bazı akademisyenler, derginin cihatçı çevrimiçi literatürün sadece bir örneği olduğunu ve medyanın gösterdiği ilgiyi abartılı bulduklarını belirtmişlerdir (Hegghammer, 2010) (Brachman, 2010). Hegghammer, derginin içeriği hakkında yeni veya benzersiz şekilde endişe verici hiçbir şey olmadığını ve derginin AQAP ile bağlantısının zayıf olduğunu yazmıştır.

ABD hükümet yetkilisi ise Inspire'ı gerçek olarak tanımlarken, cihatçı web sitelerinde yer alan derginin, düşük kalitesi nedeniyle bir aldatmaca olabileceğine dair bazı spekülasyonlarda ortaya atılmıştır (Ambinder, 2010).

Yalnız kurt saldırılarını inceleyen araştırmacılar, batıda düzenlenen cihatçı yalnız kurt saldırılarının faillerinin Batı'da yaşayan ve ortalama yaşı 26 olan iyi eğitilmiş erkekler olduğuna dikkat çekmiştir (Sageman, 2008). Inspire Dergisi de, tüm Müslümanlara yönelik genel ideolojik argümanlar yayınlamakla birlikte, hedeflediği kitlenin çok spesifik olması nedeniyle benzersiz bir terör yayını olma özelliğindedir.

Tsfati ve Weimann ve Conway tarafından, terörist örgütlerce üretilen çevrimiçi içerikler ve amaçları üzerine yapılan araştırmalar, terörist grupların önceleri, şiddet içeren aktivizmi ön planda tutmadıklarını ve doğrudan şiddet çağrılarında bulunmadığını ortaya koymuştur. Dolayısıyla, şiddet olaylarının teşvik edilmediği, saldırı yöntemleri veya hedeflerle ilgili hiçbir talimat içermeyen ve bu araştırmaya konu olan ilk çevrimiçi ürünlerin (manifesto, bildiri, video, forum mesajları), yalnızca ideolojik temelli içeriklerden oluşması ve terörist eğitim materyallerini içermemesi şaşırtıcı değildir.

Bununla birlikte, dergi gibi materyallerin dolaşımı, "gerçek dünya" ortamlarında aşırılık yanlıları ve teröristler arasında uzun bir geçmişe sahiptir. Örnek olarak; The Mini-manuel of the Urban Guerrilla (Şehir Gerillasının Mini El Kitabı - 1969), The Anarchist Cookbook (Anarşist Yemek Kitabı - 1971) ve Military Studies in the Cihad Against the Tyrants (Tiranlara karşı cihatta askeri çalışmalar) veya El Kaide Manual (El Kaide Kılavuzu) gibi bağımsız eğitim veya öğretim kılavuzları yaygın İnternet erişiminden çok önce üretilmiş ve dolaşıma girmiştir.

Araştırmanın bu bölümde analiz edilecek olan Inspire Dergisi'ndeki öğretim kılavuzları, iki açıdan yukarıda bahsedilen kılavuzlardan ayrılmaktadır. Birincisi, Inspire Dergisi bağımsız bir kılavuz değildir. İkinci olarak Inspire Dergisi her şeyden önce çevrimiçi "yayın" ve dolaşım için üretilmektedir. İstenirse bunları basmak ve dağıtmak mümkündür, ancak geleneksel 'dergi' formatlarında üretilen bu içerikler hiçbir zaman basılı bir yayın ürünü haline getirilmemiştir.

Çevrimiçi eğitim kılavuzlarının rolüne ilişkin şüphelerini dile getiren araştırmacılar, genellikle yalnız kurt eylemleri gerçekleştirecek terörist becerilerinin, özellikle de bomba yapımının, ancak uygulamalı eğitim yoluyla güvenilir bir şekilde geliştirilebileceğine işaret etmektedir. Londra Metropolitan Polisi'nden bir terörle mücadele yetkilisi, *"gerçekte bombaları bir araya getirme konusundaki pratik bilginin genellikle internet eğitimlerinden ötesine geçtiğini"* belirtmesi buna bir kanıt olarak gösterilebilir. (Kenney , 2010) Çevrimiçi olarak mevcut olan eğitim materyallerinin çoğunun doğası gereği güvenilir olmadığı da sıklıkla dile getirilmektedir. Özellikle bomba yapım tariflerinin çok fazla yanlış bilgi içerdiği belirtilmektedir.

Bununla birlikte, genel olarak yalnız kurt veya yalnız kurt gruplarınca düzenlenen terör saldırılarında, çevrimiçi talimatların rolünü tartışanlar, çevrimiçi kılavuzların kullanıldığı komplo ve saldırı örneklerine işaret etmektedir.

El-Kaide'nin Inspire Dergisi, bugüne kadar en çok ilgiyi çeken çevrimiçi dergilerden biri olarak gün geçtikçe büyüyen bir literatür oluşturmaktadır. Bu çalışmada konu alınan en belirgin tartışma ise çevrimiçi cihat dergilerinin yalnız aktör teröristlerin saldırılarını gerçekleştirmedeki faydası ve bu çerçevede El-Kaide'nin Inspire Dergisi'nin incelenmesidir. Inspire'in amacı, okuyuculara temel cihat ideolojisini benimsemeleri ve nihayetinde bazı okuyucular ve örgüt sempatanları için terör saldırıları gerçekleştirmeleri için ilham vermektir. Çok sayıda akademisyen, Inspire Dergisi'ndeki 'açık kaynaklı cihat' olarak adlandırılan bölümlerin, çevrimiçi dergilerin cihatçı yalnız kurt saldırılarındaki rolünün bir kanıtı olarak görmektedir. Kimi araştırmacılar ise bu yaklaşıma şüphe ile bakmaktadırlar.

3.2.1. Açık Kaynaklı Cihat

Açık Kaynaklı Cihat, yayınlanan, bir engelle karşılaşmadığı sürece erişime açık olan ve cihatçı örgütlerce hazırlanmış propaganda veya kılavuz olma özelliği taşıyan manifesto, süreli yayın ile videolar, açık kaynak cihadı olarak nitelendirilebilmektedir.

Inspire'ın da, 'İslam adına' ölenlerin övülmesi, Batı'da gerçekleştirilmesi istenilen saldırılar için eğitici içerikler barındırması, okuyucuları ön saflarda mücadele eden savaşçılara katılmaya davet etmesi, okuyucuları cesaretlendirmek ve ilham vermek için Kuran'dan metin ve yorumlardan alıntı yapması bakımından açık kaynaklı cihat olma özelliğine sahiptir bölümleri mevcuttur. Derginin bazı sayılarında, özel olarak 'Açık Kaynaklı Cihat' başlığı altında eğitici içerikler yayınlanmıştır. Derginin en önemli bileşenlerinden biri, cihatçı yalnız kurt saldırılarını teşvik etmeyi amaçlayan "Açık Kaynaklı Cihat (OSJ)" bölümüdür.

Açık kaynaklı cihat, düşman olarak nitelendirilen ve hedefe konulanlardan nefret edenler için bir kaynak kılavuzdur. Bomba yapma teknikleri, güvenli iletişim eğitimleri, gerilla taktikleri, silah eğitimi ve diğer tüm cihatla ilgili faaliyetleri içermektedir. Açık kaynaklı cihatta yer alan içeriklerde, batılı potansiyel cihatçılara, eğitim için örgütün silahlı eylemlerde bulunduğu ülkelere seyahat etmemeleri, kendilerini evde eğitmeye meyilli olmalarını ve buldukları ülkede cihat yapmayı tavsiye eder. Açık kaynaklı cihat, örgüt sempatanlarına, ümmeti desteklemek için daha kolay ve muhtemelen daha etkili bir yol olarak sunulmaktadır.

Inspire'ın ilk yazarlarından ve yaratıcılarından Al Awlaki, potansiyel yalnız kurtlara ve örgüt sempatanlarına olan çağrısında şu ifadeleri kullanmıştır:

"Şiddet içermeyen İslami aktivizmle uğraşan bir İslam vaiziydim. Ancak Amerika'nın Irak'ı işgali ve Amerika'nın Müslümanlara karşı devam eden saldırganlığı ile ABD'de yaşamakla Müslüman olmak arasında bir seçim yaptım ve sonunda Amerika'ya karşı cihadın benim üzerimde de bağlayıcı olduğu sonucuna vardım. Bu mesaj her konuda çok açık ve tekrarlanıyor: Eğer siz de böyle hissediyorsanız, bu talimatları izleyin ve siz de zalim bir düşmana karşı güçlenin."

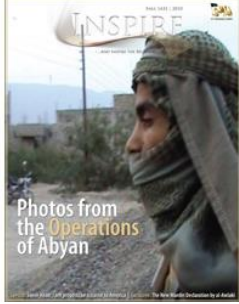

Şekil 16. Inspire Dergisi'nin ilk 15 sayısında yer alan "Open Source Jihad (açık kaynaklı cihat)" bölümlerine 1. ve 9. sayılardan örnekler.

3.3. Inspire Dergisi'ndeki Eğitim Metinlerinin İçeriği ve Kılavuz Türleri

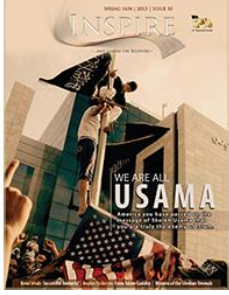

Eğitim kılavuzları genellikle metin ve resimlerin bir birleşiminden oluşmaktadır. Bu çalışmadaki odak, kılavuzların metinsel içeriğidir. Tablo 6'da Inspire'in ilk 15 sayısının ayrı ayrı, isimleri, yayımlanma tarihleri, sayfa sayıları, öne çıkan makaleleri ve eğitim kılavuzu sayıları belirtilmiştir.

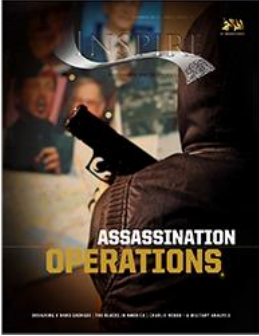
Tablo 6. 15 sayısının isimleri, yayınlanma tarihleri, sayfa sayıları, öne çıkan makaleleri ve eğitim kılavuzu sayıları:

SAYI	SAYININ ADI	YAYIN TARİHİ	SAYFA SAYISI	ÖNE ÇIKAN MAKALELER	EĞİTİM KILAVUZU SAYISI
SAYI 1.	<p><u>Canlarımız Sana Kurban Olsun!</u></p> 	<p>Haziran 2010 (Yaz 1431)</p>	67 sayfa	<p>Canlarımız sana feda olsun!, Ebu Basir Röportajı, Annenizin Mutfağında bomba yapın, El-Enfal'in altı çağrısı, Şifreli Mesaj Gönderme ve Alma, Cihat Deneyimleri</p>	2
SAYI 2.	<p><u>Abyan Operasyonlarından Fotoğraflar</u></p> 	<p>Ekim 2010 (Güz 1431)</p>	74 sayfa	<p>Abyan'ın Görüntülerdeki İşlemleri, Amerika'ya bir hain olmaktan gurur duyuyorum, Yeni Mardin Deklarasyonu, Cihad'daki hayatım, Obama'nın hilesi ve İslam'ın zirvesi, İslam'a Çağrı, Meşru Talepler</p>	3
SAYI 3.	<p><u>4.200 \$</u></p> 	<p>Kasım 2010 (Güz 1431)</p>	23 sayfa	<p>4.200 dolar, Kanama Operasyonunun Amaçları, Teknik detaylar, Özel Görüntüler.</p>	1

SAYI	SAYININ ADI	YAYIN TARİHİ	SAYFA SAYISI	ÖNE ÇIKAN MAKALELER	EĞİTİM KILAVUZU SAYISI
SAYI 4.	<p><u>Darü'l-Harb'de Kâfirlerin Mallarını Yok Etmenin Hükümü</u></p> 	<p>Ocak 2011 (Kış 1431)</p>	67 sayfa	<p>Darü'l-Harb'deki Kâfirlerin Mallarını Elden Çıkarmanın Hükümü, Abyan'da Cihat, Hangisi daha iyi: Şehitlik mi Zafer mi?, Neden El Kaide'yi seçtim?, Roshanara & Taimour: Sınırsız sadakatın takipçileri</p>	4
SAYI 5.	<p>Değişim Tsunamisi</p> 	<p>Mart 2011 (Bahar 1431)</p>	70 sayfa	<p>Değişim Tsunamisi, Protestolar sonrası kısa ve uzun vadeli planlar, Gözden Geçirilmiş Arka Plan, Baskıcının Sonu, İleriye giden yol, Bireysel Terörizm Cihadı, Orta Yol ve Düşmanın konusu, Cihat'ta neler beklenir?,</p>	1
SAYI 6.	<p><u>Hüzün, Tatmin ve Özlem</u></p> 	<p>Ağustos 2011 (Yaz 1432)</p>	61 sayfa	<p>Hüzün, Memnuniyet ve Özlem, Shakyh Usame'nin Şehadeti, Devrimcilere Bir Adres, Ya cihattır ya da rezillik. Öyleyse Seçin., Neden El Kaide'yi seçtim? [bölüm 3], Direnişin bireysel cihat kullanmasının şartları, Aseton Peroksit Yapımı, AK-47 ile eğitim.</p>	2

SAYI	SAYININ ADI	YAYIN TARİHİ	SAYFA SAYISI	ÖNE ÇIKAN MAKALELER	EĞİTİM KILAVUZU SAYISI
SAYI 7.	<u>Tüm zamanların en büyük Özel Harekâtı</u> 	Eylül 2011 (Güz 1432)	36 sayfa	Tüm zamanların en büyük Özel Harekâtı, Medya Çatışması, İran ve Komplolar Teorileri, 11 Eylül'den Günümüze Fotoğraflarla On Yıl	-
SAYI 8.	<u>Dar al-Harb Nüfuslarını Hedefleme</u> 	Mayıs 2012 (Güz 1432)	66 sayfa	Dar al-Harb Nüfuslarını Hedeflemek, Cihat Deneyimleri: Bireysel cihat için ana operasyon alanları, Şehvet ve Korku: Onların hidayetinden al, çünkü cihattan sığınacak bir yer yoktur, Tabanca ile eğitim, Uzaktan Kumandalı Patlama	3
SAYI 9.	<u>Sahada Kazanmak</u> 	Mayıs 2012 (Kış 1433)	62 sayfa	Sahada Kazanma, Şehit konvoyu, Bir yangın bombası ateşlemek sizin özgürlüğünüzdür, Bir Kent Suikastçısının Nitelikleri, El Evlaki Amerika'yı sevmemekte haklı mıydı?, Cihat Deneyimleri: Bireysel cihadın hedeflediği en önemli düşman hedefleri	3

SAYI	SAYININ ADI	YAYIN TARİHİ	SAYFA SAYISI	ÖNE ÇIKAN MAKALELER	EĞİTİM KILAVUZU SAYISI
SAYI 10.	<u>Hepimiz Usame'yız</u> 	Mart 2013 (Bahar 1434)	60 Sayfa	<p>Hepimiz Usame'yız, Inspire Özel: Park halindeki Araçların Yakılması, Yol Kazalarına Sebep Olanlar, Cihat Deneyimleri: Terörle Caydırma Stratejisi, Şanlı Ümmetin Kadını</p>	3
SAYI 11.	<u>Kim ve Neden?</u> 	Mayıs 2013 (Bahar 1434)	39 Sayfa	<p>Kim ve neden?, Kaçınılmaz, Amerika'nın Acı Hasadı, Inspire'dan İlham Alındı, Allah, inkâr edenlerin şerrini engeller</p>	-
SAYI 12.	<u>Parçalanmış: Değişim Hakkında Bir Hikâye</u> 	Mart 2014 (Bahar 1435)	72 Sayfa	<p>Parçalanmış: Değişim Hakkında Bir Hikâye, Amerika İçinde Araba Bombaları, Araba Bombaları: Saha Verileri, Sakin Kül Altında Gürleyen Alev, Haçlı Seferi ve Duruş Değişimi, Filistin: İnsan Vicdanına İhanet, 7/24 Terörizm</p>	1

SAYI	SAYININ ADI	YAYIN TARİHİ	SAYFA SAYISI	ÖNE ÇIKAN MAKALELER	EĞİTİM KILAVUZU SAYISI
SAYI 13.	<u>Neurotmesis</u> 	Aralık 2014 (Kış 1436)	102 Sayfa	Neurotmesis: Sınırları Kesmek ve Kafayı İzole etmek, AQ-Chef ile Özel Röportaj, Gizli Bomba, Amerika Halkına Mektup, Dün ve Yarın Arasında, Al-Malahem'in Soru-Cevap Oturumu	4
SAYI 14.	<u>Suikast Operasyonları</u> 	Eylül 2015 (Yaz 1436)	88 Sayfa	Suikast İşlemleri, Zamanlamalı El Bombası Yapımı, Suikastlar—Saha Taktikleri, Amerika'daki Siyahlar, Tevhid Sözünün Şartları, Charlie Hebdo Askeri Analizi, Dönersen Biz de Döneriz, Boston'ı hatırlamak	3
SAYI 15.	<u>Profesyonel suikastlar</u> 	Mayıs 2016 (Bahar 1437)	90 Sayfa	Mesleki Suikastlar, Ev suikastleri için patlayıcı yapmak, Özel Röportaj: Abu Khubeyb As-Sudani, Açık Görüş Üzerine Cihad, Amerika'ya Doğru, Coner: Obama'nın Akılcılığının İçinde, Cihad Profilleri: Hâlid Şeyh Muhammed, Doğal Afetler veya Terör	4

15 sayıda yayınlanan 34 eğitim kılavuzu derinlemesine analiz edilmiş ve 11 farklı eğitim kategorisi oluşturulmuştur. Bu kategoriler, bomba yapımı, enformasyon teknolojileri, hedef belirleme, silah eğitimi, araba ile saldırı, askeri taktikler, bina imha etme, temel güvenlik, yakalanmadan seyahat, kovuşturmadan kaçınma ve soru-cevaplardan oluşmaktadır.

El-Kaide'nin 11 farklı kategoride eğitim kılavuzları yayınlaması, örgütün, eğitici içeriklerin, çevrimiçi dergilerin önemli bir bileşeni olduğuna ve özellikle potansiyel bireysel cihazlar için 'yararlı' bir kaynak olduğuna inandığını göstermektedir.

Tablo 7. Inspire'in incelenen ilk 15 sayısındaki eğitim kılavuzlarının kategorileri:

EĞİTİM KILAVUZ KONULARI	BOMBA YAPIM EĞİTİMİ	HEDEF BELİRLEME	ENFORMASYON TEKNOLOJİLERİ	SİLAH EĞİTİMİ	ARAÇLI SALDIRI	ASKERİ TAKTİKLER	BINA SALDIRILARI	GÜVENLİK	SEYAHAT	SORUŞTURMADAN KAÇMA	SORU - CEVAPLAR
EĞİTİM KILAVUZ SAYISI	12	5	4	4	3	1	1	1	1	1	1
DERGİ SAYI	1. 3. 6. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15.	5. 9. 13. 14. 15.	1. 2. 3. 11.	4. 5. 6. 8.	2. 10. 12.	8.	4.	11.	2.	7.	10.

Tablo 7'de tanımlanan en yaygın dört yalnız kurt eğitim kılavuz türünün her biri aşağıda analiz edilecektir. Bu kategoriler, bomba yapımı, hedef belirleme, enformasyon teknolojileri, silah eğitimidir.

3.3.1. Bomba Yapım Eğitimi

Tablo 7, analiz edilen tüm öğretim kılavuzlarının 12'sinin veya başka bir deyişle yaklaşık %40'ının bomba hazırlama ve patlatma eğitimleri olduğunu göstermektedir. Aslında, bomba yapma kılavuzları, genel olarak Inspire içinde en popüler eğitim kılavuzu biçimi olarak öne çıkmaktadır. Peki, bomba yapım talimatları Inspire'da neden bu kadar yoğun ve popüler?

Bunun sebebi, bombalı eylemlerin, hem dikkat çekici hem de yüksek zayıt verme potansiyeline sahip olması, diğer bazı saldırı türleri kadar basit olmaması ve bu nedenle potansiyel yalnız bombacıların, özellikle bombanın üretimi konusunda rehberliğe ihtiyaç duyacağına bilincinde olunması olarak açıklanabilir.

Eğitim kılavuzlarında kullanılan dil, okuyucuların üstlenmeye teşvik edildiği bombalı saldırı faaliyetlerinin, özellikle de bomba yapımının karmaşıklığını küçümseyici cinstendir. Ancak söz konusu bomba yapım talimatları, yeni başlayanlar için oldukça karışık ve konu hakkında temel bilgi gerektirecek türden karmaşıktır. Bunun yanında, bomba yapım kılavuzlarında bahsedilen aşamalarda kullanılan materyallerin nerelerden bulunabileceği veya elde edilebileceği de anlatılmıştır. Örneğin Inspire'in 6. sayısının 41. sayfasındaki şu ifadeler dikkat çekicidir:

Hidrojen peroksit yaralar için bir antiseptik olarak eczanelerde ve eczanelerde tezgâhta satılmaktadır. H₂O₂ (Hidrojen Peroksit) ayrıca saç için ağartıcı olarak kullanılır ve bu nedenle her kuaför ve güzellik salonunda bulunur. Güzellik dükkânlarında ve hırdavatçılarda tezgâhında bulunur. Aseton, donanım mağazalarında da yaygın olarak bulunur. Örneğin ABD'de Home Depot, Sears ve Wal-Mart gibi yerlerde bulunabilir. Aseton, birçok boyada önemli bir bileşen olduğu için boyahanelerde de bulunur.

A LITTLE SCIENCE

Hydroponics is the process of growing plants in sand or liquid and adding the nutrients but without using soil.

Where do you find the ingredients?

a. For Hydrogen Peroxide:

Hydrogen peroxide (H₂O₂) has many uses. It is sold over the counter in pharmacies and drug stores as an antiseptic for wounds. This is usually 3% concentration and sometimes comes in 6%. H₂O₂ is also used as a bleach for hair and is thus found in every hair salon and beauty shop. For hair bleach, it comes in any of the following concentrations: 6%, 12% and 18%. H₂O₂ is available in higher concentrations but is more difficult to get. Pure H₂O₂ is very volatile and is explosive. In the pure form it is used as rocket fuel. In concentrations higher than ■■■, H₂O₂ may be mixed with organic fuel such as flour or black seed to make an explosive main charge.

Sometimes the concentration percentage would not be listed on the bottle. Instead it would be as volumes. This should not be confused with percentage. So for example if it says that the hydrogen peroxide is 10 volume that doesn't mean it is 10% concentration. The volume refers to the amount of oxygen released from the H₂O₂. For example 1ml of a 3% H₂O₂ concentration would release 10ml of oxygen and thus would be a 10 volume. See Table 1.0.

Other places where H₂O₂ may be found are pool supply shops where it is used as a disinfectant and in hydroponic shops.

Şekil 17.
Patlayıcı yapıda kullanılan hidrojen peroksit ile ilişkin bilgiler

Kaynak: Inspire Dergisi. Sayı: 6 / Sayfa 41

Şekil 18. Kimyasallar kullanılarak elde edilen patlayıcı maddenin yapım aşamalarının anlatıldığı bir kılavuzda yer alan görsel ve açıklamalar. **Kaynak:** Inspire Dergisi. Sayı: 6 / Sayfa 42

FIGURE 1.0
All of the parts you will be required to have are shown. What is not shown here is that you can choose to have any kind of dropper for the experiment.

REMEMBER
 To make sodium carbonate solution, mix sodium carbonate with water as shown in step 7.

IMPORTANT
 Make sure to wear your safety gear that includes gloves and goggles. If your hair is long, tie it back. If any of the chemicals get on your hands, make sure to wash it off immediately. After you're done with the experiment, wash the entire area and the items thoroughly.

FIGURE 1.0

Preparation:

The rule is to use 6 times as much the quantity of pure acetone with its equivalent pure H_2O_2 . So if you are using $100\% H_2O_2$, you would add to it 100% acetone. The acid is added to facilitate the reaction.

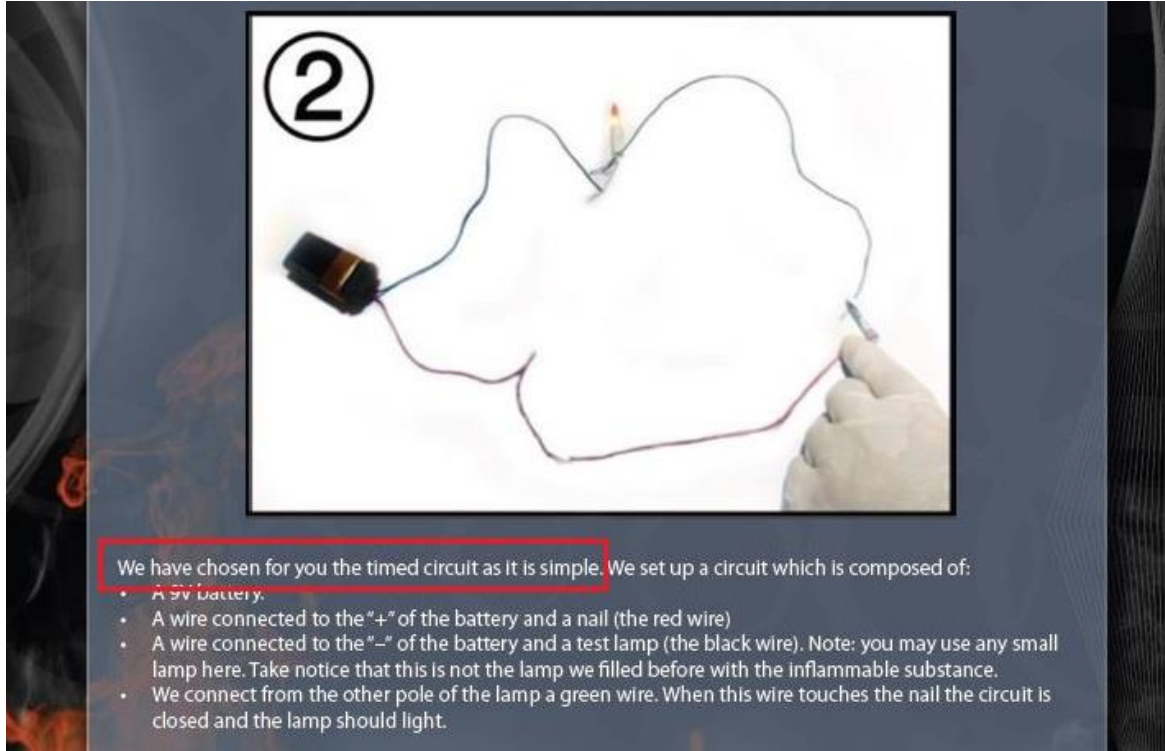
So for $3\% H_2O_2$: Use $H_2O_2 +$ acetone + Sulfuric acid. See Table 1.1 below for details.

You will need a glass beaker, ice cold water (cold bath) and a thermometer.

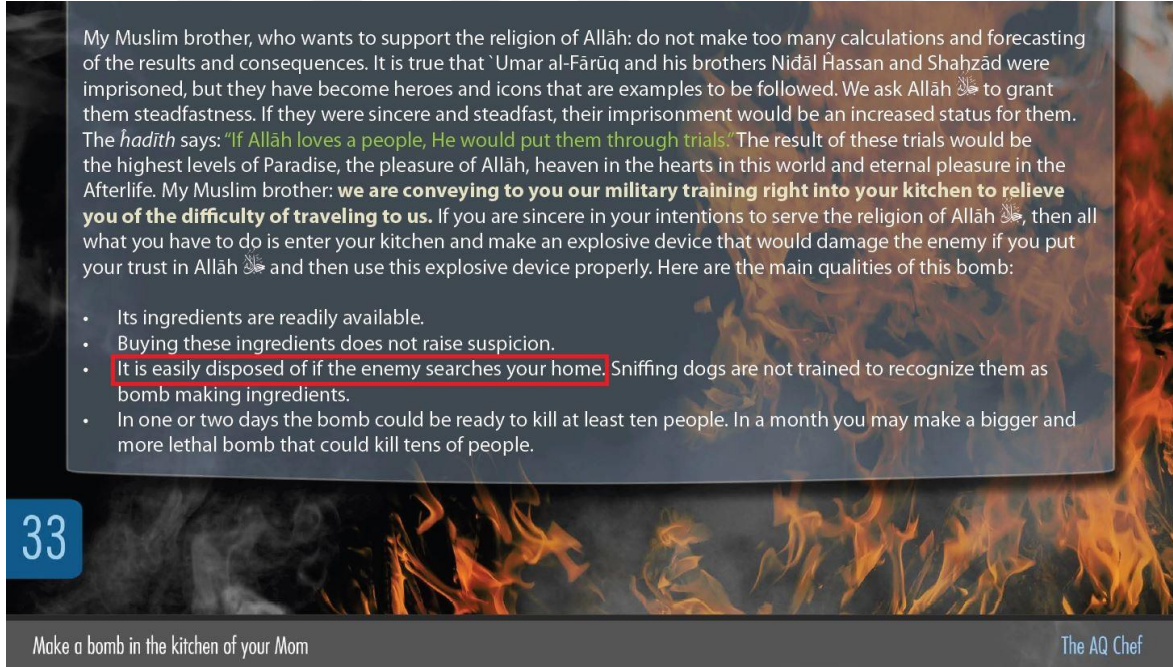
1. Add the needed amount of acetone according to the concentration of the H_2O_2 as seen in Figure 1.1. Refer to Table 1.1 for the method of pouring.
2. Pour H_2O_2 into a beaker.

Kılavuzlarda, bir bombanın bileşenlerinin veya "içeriklerinin" satın alınabileceği yerlerin listelenir ve bomba yapımının yasa dışı olduğu ancak tüm "içeriklerin" satın alınmasının aslında yasal olması nedeniyle bomba yapmanın kolaylığı vurgulanmaktadır. Bunun yanında, bahsedilen materyalleri satın alırken, kişinin tespit olasılığının ihmal edilebilir düzeyde olduğu öne sürülmektedir. Derginin ilk sayısında yer alan, "Anninizin mutfağında bomba yapın" isimli bomba yapım kılavuzunda, bomba yapımında kullanılan maddeler için "düşman evinizi ararsa kolayca yok edilebilir." şeklinde tanımlanmaktadır. Bomba yapım malzemelerinin sıradanlığına yapılan bu vurgu, aynı sayının 37. sayfasında da "basit olduğu için sizin için zaman ayarlı devreyi seçtik" ifadeleri ile tekrarlanmıştır.

Şekil 19. "Annenizin mutfağında bomba yapın" isimli bomba yapım kılavuzundan bir görsel ve açıklamalar. **Kaynak:** Inspire Dergisi. Sayı: 1 / Sayfa 37

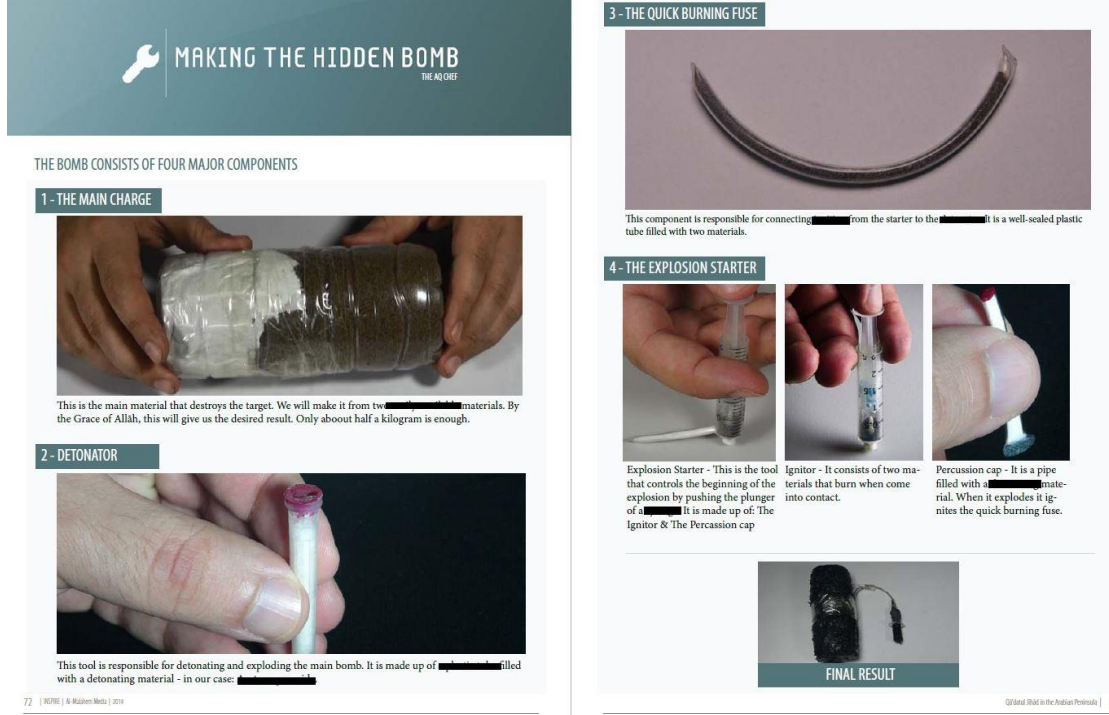
Şekil 20. "Annenizin mutfağında bomba yapın" isimli bomba yapım kılavuzundan bir görsel ve açıklamalar. **Kaynak:** Inspire Dergisi. Sayı: 1 / Sayfa 33

Inspire'da yer alan bomba yapım kılavuzları genellikle ortalama 2,5 sayfadır. Ancak derginin 13. sayısında yer alan 'Gizli Bombayı Yapmak' adlı bomba yapımı kılavuzu diğerlerine kıyasla 15 sayfaya kadar uzanan çok uzun bir kılavuz olarak dikkat çekmektedir. Bombanın türü nedeniyle bu

kılavuzun, diğer kılavuzlara kıyasla çok daha fazla ayrıntı içerdiği düşünülmektedir. Bu kılavuzdaki bomba yapım sürecinde, her biri diğerlerinden daha uzun ayrıntılı olarak tanımlanan, çok daha fazla aşama vardır.

Şekil 21. Dergideki gizli bomba yapım kılavuzundan görsel. **Kaynak:** Inspire Dergisi. Sayı: 13 / Sayfa 72-73

Daha kısa olan diğer tüm bomba yapma talimatları, hazırlık sürecinden bahsetmektedir. Bununla birlikte, Inspire'in 13. sayısında yer alan bu daha uzun kılavuz, bileşenleri, malzemelerin nasıl karıştırılacağını, hazırlanışı, fünyenin nasıl yapılacağını, fünyenin hazırlanmasını, fünye, deneme aşaması ve patlama ile ilgili tüm talimatları kapsayan ve açıklayan on yedi aşamaya veya bölüme ayrılmıştır.

Bu yeni ayrıntı seviyesinden, El Kaide'nin, potansiyel yalnız kurtlar için bomba yapım aşamalarını takip etmeyi kolaylaştırmaya çalıştığı varsayımı yapılabilir. El Kaide'nin daha büyük ve daha etkili saldırılar gerçekleştirmesi için destekçi aradığı ve bu nedenle saldırı yöntemleri ilgili daha fazla bilgi sağladığı varsayılabilir.

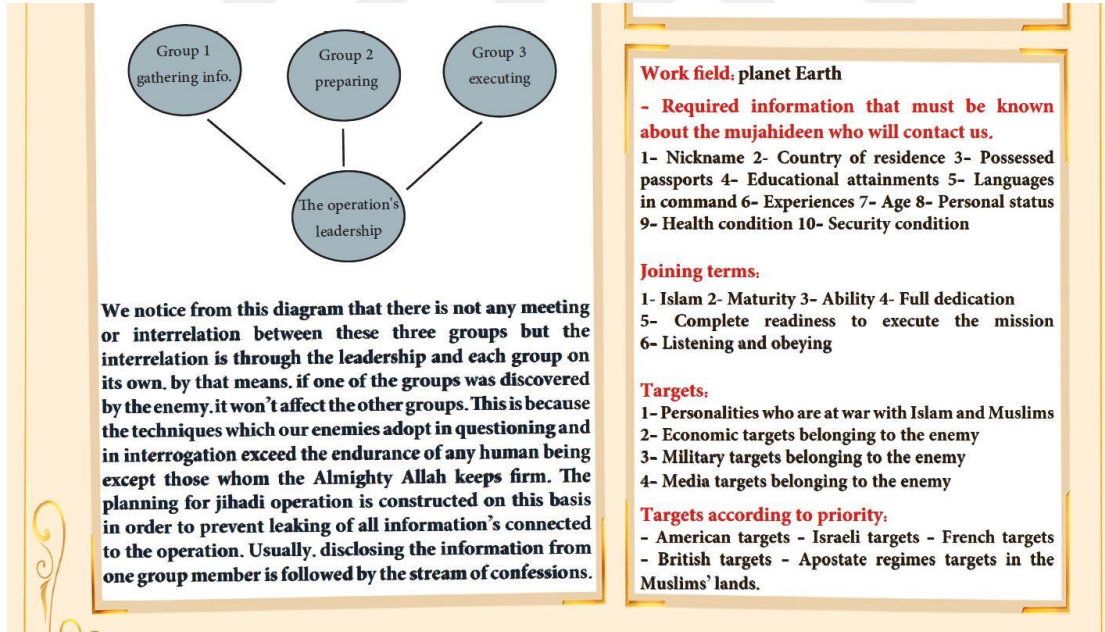
3.3.2. Hedef Belirleme

Silah eğitimi başlangıçta Inspire'da bulunan en yaygın ikinci kılavuz türüken, 2015 ve 2016 yıllarında yayınlanan Inspire sayılarında, okuyuculara "yalnız kurtların" düşmanlarını nasıl hedef

alacakları ve onlara nasıl saldıracakları konusunda eğitim veren kılavuzlar artmaya başladı. Tablo 7, analiz edilen tüm öğretim kılavuzlarının 5'inin saldırılar için hedef belirleme kategorisinde yer aldığını göstermektedir. Bu kategorideki eğitim kılavuzları, düşmanların ve cihatçı askeri örgütlenmenin önceliği hakkında genel talimatlardan ile okuyucuları Batı'ya ekonomik yıkım getirmek için belli başlı Batılı ekonomik hedeflere saldırmaya teşvik etmeye kadar geniş bir yelpazede birçok hedef göstermektedir. Örnek olarak, Inspire'ın 9. sayısının 28 ve 29. sayfalarında yer alan “Şehitler Konvoyu” rehberi ekonomik hedefleri “İslam ve Müslümanlarla Savaşan Şahsiyetler”den sonra ikinci en önemli hedef olarak listeliyor. Bunun yanında aynı kılavuzda, hangi uyrukların öncelikli olduğuna ilişkin bir liste yer almaktadır. Öncelik sırasına göre hedefler sırasıyla şu şekildedir:

1. Amerikan hedefleri,
2. İsrail hedefleri,
3. Fransız hedefleri,
4. İngiliz hedefleri,
5. Müslümanların topraklarındaki 'mürted' rejimlere ait hedefler.

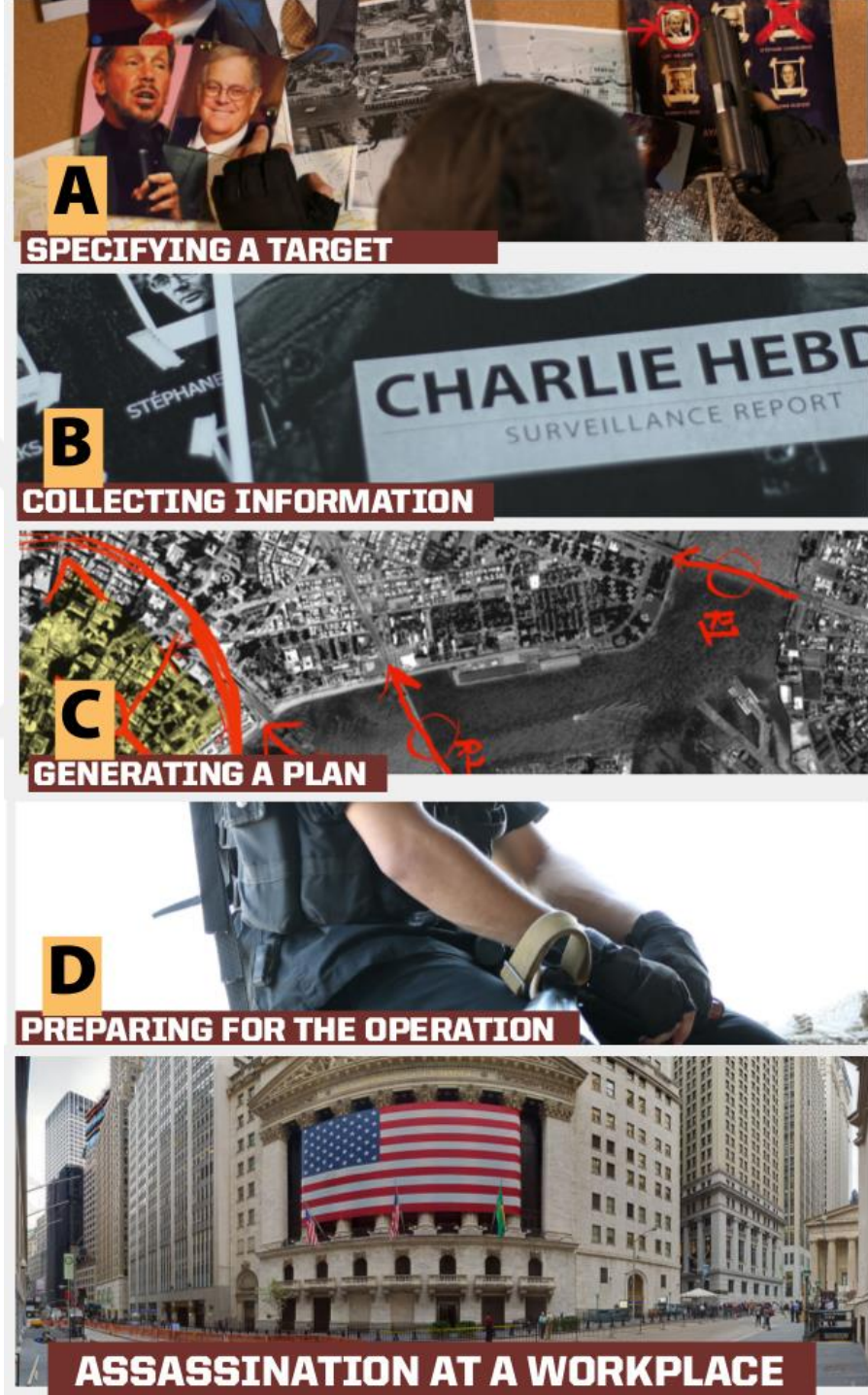
Şekil 22. Dergide, yalnız kurtlar tarafından hedef alınmasının istendiği başlıca 4 hedefin verildiği bölümden bir görsel. **Kaynak:** Inspire Dergisi. Sayı: 9 / Sayfa 28-29

Belirtildiği üzere 2015-2016 yıllarında, Inspire'ın 14. ve 15. sayılarının yayımlanmasıyla hedef seçimine yönelik kılavuzlar, silah eğitimi konusundaki kılavuzların yerini aldı. Bu konularda ortaya çıkan kılavuzlarda, suikastı planlama ve yürütme konusunda detaylı bir kılavuz da dâhil olmak üzere suikastlara ve bireysel cihat eylemlerine yoğunlaşıldı. Derginin 14. sayısının 64. ve 71. sayfaları arasında hedef seçimi ve saldırıya ilişkin suikast modellerinden söz edilmiştir. Bu süreç, hedef belirleme,

bilgi toplama, plan oluşturma, operasyona hazırlanma ve saldırıyı gerçekleştirme şeklinde ifade edilmiştir.

şekil 23. Dergide, yalnız kurtların hedef seçimlerinde izleyecekleri yolun anlatıldığı bölümden bir görsel. **Kaynak:** Inspire Dergisi. Sayı: 14 / Sayfa 68

Söz konusu suikast modellerinden ve bu suikastlarda ilişkin beklentilerden şu şekilde bahsedilmiştir:

“Size izleyeceğiniz model ve stratejik hedeflere ulaşmamıza yardımcı olacak bir suikast listesi sunuyoruz. Bu uygulanabilir programı Yalnız Mücahitlere vermenin bu savaşta büyük hedeflere ulaşmamızı sağlayacağına inanıyoruz.”

Rehberin hedef belirleme bölümünde yine, Amerika ekonomisinin hedeflenmesine öncelik verildiği anlaşılmaktadır. Inspire'ın 14. sayısının 66. sayfasında yer alan “Amerika ile savaşımızın önceliği onun ekonomisi hedef alınarak yapılacak, ekonomik kişilikleri ön planda tutarak hedefler belirleyeceğiz” ifadeleri ekonomik suikast hedeflerinden söz etmektedir.

Suikast listesi temelde iki kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar, 'Ekonomik Kişilikler' ve 'Zengin Girişimciler ve Şirket Sahipleri' şeklinde ifade edilebilir. Hedef gösterilen iki ekonomik kişilik, ABD Federal Rezerv Bankası'nın eski başkanı Ben Shalom Bernanke ve Amerikalı ekonomist Robert James'tir. Diğer kategoride hedef gösterilen isimler ise, Microsoft'un kurucusu Bill Gates'ten, Koch kardeşlere ve eski New York belediye başkanı Michael Bloomberg'e kadar çok daha büyük ve tanımlanmış zengin kişilerdir.

Öte yandan Inspire dergisinin 9. sayısında, Hıristiyan, Yahudi veya başka bir din veya inanç için ibadethanelerinin hedef alınmaması gerektiği belirtilmiştir. Bu durum, örgütün saldırıları teşvikteki agresifliği göz önünde bulundurulduğunda dikkat çekici bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.3.3. Enformasyon teknolojisi kullanımı ve güvenliği

Tablo 7, Inspire Dergisi'nin incelenen 15 sayısında tanımlanan tüm eğitim kılavuzlarının 4'ünün veya %8'inden fazlasının enformasyon teknolojisi kullanımı olduğunu göstermektedir. Bu da enformasyon teknolojisi kullanımı ve güvenliği kılavuzlarının, bomba yapma kılavuzları ve hedef belirleme sonra en popüler üçüncü eğitim türü olduğunu göstermektedir.

Teknoloji kılavuzlarında açıklanan faaliyetler yasal olsa da, genellikle terör amaçlarına sahiptir. Bu kılavuzlarda genelde bilgisayar ile telefonların donanım ve yazılımlarına ilişkin bilgi verilmektedir. Enformasyona yönelik kılavuzlarda, yalnız kurtların birbiriyle veya saldırı için yardım alacakları şahıslarla güvenli haberleşebilmelerine yönelik eğitimlere yer verilmiştir.

Bunun yanında potansiyel bireysel cihazların, özellikle mobil cihazların kullanımı konusunda dikkat etmeleri gerektiği vurgulanmış, istihbarat teşkilatları tarafından mobil cihazların dikkatsiz kullanımıyla nasıl takip edildiği anlatılmıştır. Bu nedenle kılavuzlarda, basit güvenlik önlemleri konusunda potansiyel yalnız kurtlara rehberlik sağlanmıştır. Bu önlemlerden en yaygını ve sıkça vurgulananı, eylemler için kullanılmış bir mobil cihazın ve sim kartın ikinci kez veya daha fazla kullanılmaması uyarısıdır.

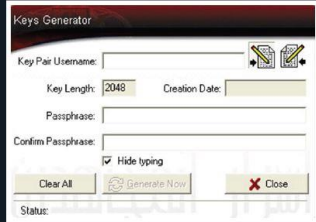

Bunun yanında, şifreli mesajların nasıl gönderileceği ve alınacağı da üzerinde durulan bir diğer eğitim konusudur. Derginin 1. sayısının 41. sayfasında, gizli mesajlaşmalar için kullanıma sunulan şifreli bir yazılımdan bahsedilmiştir. Asrâr al-Mujahideen 2.0. (Mücahitlerin Sırrı 2.0) isimli bu programın nasıl kullanılacağı geniş bir şekilde anlatılmıştır.

Şekil 24. Gizli mesajlaşmalar için kullanıma sunulan Asrâr al-Mujahideen 2.0. isimli şifreli bir yazılımın eğitiminden bir görsel. **Kaynak:** Inspire Dergisi. Sayı: 1 / Sayfa 41

I. CREATING YOUR KEY

After you download Asrar and open the program, you will see the main interface as is:

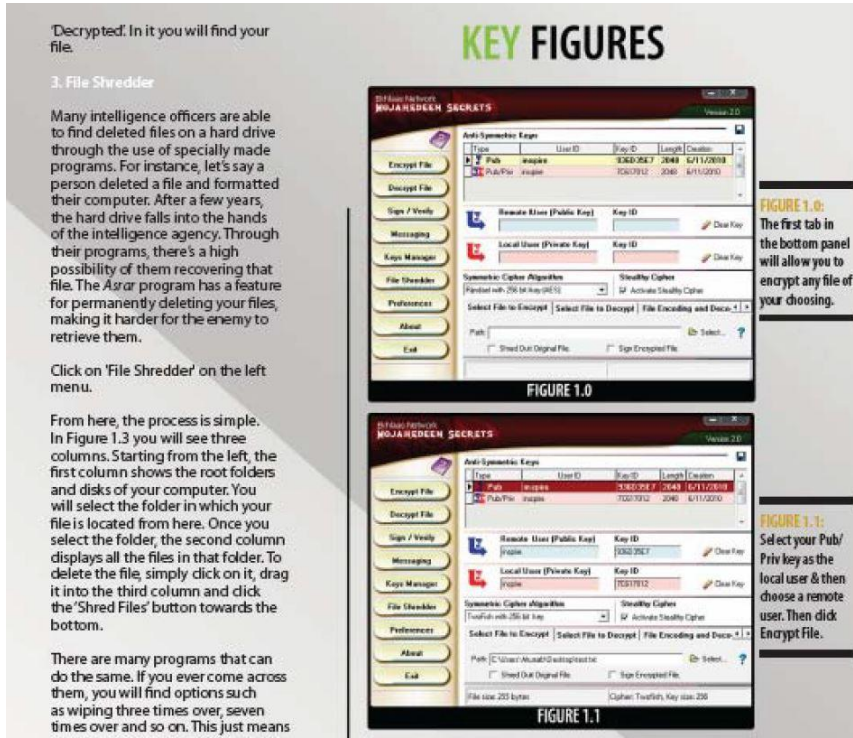
The first thing you need to do is create a key for yourself. So go ahead and click on 'Keys Manager' on the left hand side menu. You will get a small pop-up menu looking like the image to the left. Go ahead and click on 'Generate Keys' towards the bottom. You will get a pop-up looking like the image on the right:

In the first field, you type in your username that you would like to use; it has to be at least 5 characters. If you would like to use Arabic, you just have to click on the button to the far right to change the language. Then for the passphrase, enter in a password that is easy for you to remember, but difficult for anyone to figure out; it has to be at least 8 characters. Afterwards, click on 'Generate Now' at the bottom. This will take some time to create, so be patient. Mines took 10 minutes, so don't be surprised if it's longer.

Bu kılavuzda, mesajlaşma yazılımının nasıl kullanılacağı, şifrenin nasıl oluşturacağını, karşı tarafa mesajın nasıl gönderileceğini ve nasıl alınacağı, yazılım takip edilip edilmediğinin nasıl kontrol edileceği anlatılmıştır. Kılavuz son kısmında ise programın kullanımına ilişkin önerilere yer verilmiş, örgüt tarafından yazılan bu gizli mesajlaşma yazılımına dahi tamamen güvenilmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

Öte yandan Inspire'ın 2. sayısının 59. Sayfasında yer alan bir eğitim kılavuzunda, bilgisayar dosyalarının nasıl şifreleneceği ve şifresinin çözüleceği ile ilgili de eğitimler verilmiş, Asrar al-Mujahideen 2.0. (Mücahitlerin Sırrı 2.0) programının gizli tutulması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Şekil 25. Bilgisayar dosyalarının nasıl şifreleneceği ve şifresinin çözüleceği ile ilgili eğitiminden bir görsel.

Kaynak: Inspire Dergisi, Sayı: 2 / Sayfa 59

Kılavuzda, "Bu yazılım hakkında konuşmaya başlamadan önce, bu programı kullandığının istihbarat servislerince öğrenilmesinin sizi büyük ihtimalle hapse atacağını belirtmekte fayda var. Bu yüzden, istihbarat servislerinden habersiz olmadan kişiler arası nasıl iletişim kurulacağını anlattık. Kimliğinizi güvende tutmak için iyi düşünülmüş bir plan tasarladık, güvende kalmak için okumalı ve araştırmalısınız." ifadelerine yer verilerek, programın amacı anlatılmıştır.

3.3.4. Silah eğitimi

Hedef belirleme talimatları gibi, silah eğitimi talimatları da bomba yapma talimatlarından çok daha az sıklıkta olsa da Inspire'da dikkat çeken bir eğitim kategorisidir.

Inspire, silahların doğru kullanımını ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Terör örgütlerince sıklıkla kullanılan AK-47 (Kalaşnikof) tüfeğinin nasıl kullanılacağı iki farklı kılavuzda detaylı şekilde anlatılmıştır. Bunun yanında tabanca eğitimleri de dikkat çekicidir.

Örneğin, 6. sayının 37. sayıda bulunan ve Açık Kaynaklı Silah Okulu başlıklı kılavuzda, AK-47 tüfeğinin nasıl kullanılacağına ilişkin eğitimlere yer verilmiştir.

a. Tüfeğin dipçliğini sağ omzunuza dayayarak silahınızı hedefe doğrultun,

b. Sırtınızı hafifçe öne doğru eğin,

c. Ayaklarınız biraz L şeklinde fakat 45 derecelik bir açı oluşturmaldır. Ön taraf hedefi gösterirken arka ayak dışarı çıkıyor,

d. Dizleri hafifçe bükün." şeklindeki talimatlarla, cihatçı potansiyel yalnız kurtlara silahlı saldırı eğitimi verilmiştir.

Şekil 26. Dergide yer alan silah eğitimleri kılavuzlarından olan Açık Kaynaklı Silah Okulu başlıklı eğitim kılavuzunda yer alan AK-47 kullanımına ilişkin bir görsel. **Kaynak:** Inspire Dergisi. Sayı: 6 / Sayfa 37

Bununla birlikte, derginin 8. sayısında yer alan "Açık Kaynaklı Silah Okulu" başlıklı başka bir silah eğitimi kılavuzunda tabancalar hakkında derinlemesine eğitimler yer almaktadır. Bu kılavuzda, tüm tabanca modellerinden birbirinden farklı yapıları olduğu vurgulanarak Rus yapımı Makarov model bir tabanca üzerinden anlatımlar yapılmıştır.

Eğitim kılavuzunda, tabancanın nasıl sklp takıldığı, nasıl doğru tutulacağı ve nasıl durarak doğru ateş edilebileceğini gibi konular işlenmiştir. Öte yandan okuyuculara silah kullanımı ile ilgili bazı ipuçları verilerek, eğitimi basit ve herkesin anlayabileceği bir dilde anlatmaya çalışmışlardır.

SONUÇ

Günümüzde terörist gruplar, kendi avantajları doğrultusunda tüm yol ve yöntemlere başvurmaktadır. Terör örgütlerinin medya ile olan ilişkileri uzun yıllardır en önemli tartışma konuları arasında yer almaktadır. Konvansiyonel medya döneminde bir eylemi gerçekleştirmekten ziyade yapılan eylemin geniş kitlelere duyurulması terör örgütlerinin en büyük amaçları arasında yer almıştır. Çünkü terör örgütleri açısından amaç kamuoyunda korku yaratılmasıdır. Kamuoyunda etkili olmayan yani medyada ses bulmayan eylemler terör örgütleri açısından başarılı sayılmaz. Kısaca denilebilir ki, konvansiyonel medya döneminde terör örgütlerinin temel stratejileri medyada yer alabilmektir.

Ancak internet ve bilgisayar tabanlı iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte terör örgütleri açısından yeni medya alanı önemli bir aktivite merkezi haline gelmiştir. Denetimin çok zor olduğu, konvansiyonel medyaya kıyasla gizliliğin daha mümkün olduğu, erişimin rahatlığı yeni medyayı terör örgütlerinin en önemli stratejik alanlarının başına yerleştirmiştir. Yalnızca propaganda ile yetinmeyen terör örgütleri yapıları gereği tüm faaliyetlerini mutlak gizlilikle yürütmek için de yeni medyayı yoğun biçimde kullanmaktadır. Bunun yanında finansman, eleman devşirilmesi gibi faaliyetler için de yeni medya hayati bir önem taşımaktadır.

Yeni medya üzerinden eleman devşirmek için yapılan faaliyetlerin arasında, yalnız kurt devşirilmesi önemli bir yer tutmaktadır. Yapılan birçok araştırmaya göre terör gruplarının yayınladıkları propaganda ürünlerinin aşırılık yanlısı mesajlara açık olan bireyleri radikalleştirme sürecini hızlandırmaktadır. Sosyalleşme ihtiyacını yeni medya ortamlarında gidermeye çalışan birçok insan terör örgütlerinin propagandaları neticesinde yalnız kurt dönüştürebilmektedir.

Adına eylem yaptığı örgütle doğrudan bir bağ kurmayan, emir komuta zinciri dışında hareket eden yalnız kurtlar günümüzde birçok örgüt tarafından aranan üye tipidir. Çünkü bu tür örgüt üyeleri uyuyan bir hücreden veya ajandan farklı olarak, hedeflenen organizasyon veya topluluğa sızmaya çalışmadan ve eylemi gerçekleştirene kadar sessiz kalarak hareket etmektedir. Toplumdaki yerleşik düzende yaşayan fakat her an eylem yapmaya hazır kişilerdir.

Sayıları giderek artan yalnız kurt saldırıları sonrası yalnız kurt kavramı, son yüzyılda birçok akademik çalışmada kendisine geniş yer bulmuştur ancak konuyu yeni medya yönüyle ele alan akademik çalışma sayısı oldukça sınırlı kalmıştır. Yalnız kurtların ekonomik durumları, içerisinde yaşadıkları sosyal yapı, bireysel psikolojik durumları gibi konular farklı akademik disiplinler tarafından ele alınabilir.

Bu çalışmada yalnız kurtlara yönelik yeni medya içeriklerinin niteliği anlaşılmaya çalışılmıştır. Tüm dünyada çok fazla kanlı eylem gerçekleştiren El Kaide'ye bağlı gruplar tarafından yayınlanan Inspire Dergisi örnek olarak seçilmiştir. Inspire Dergisi üzerine yapılan bazı kriminal incelemeler dergi

ile yalnız kurt vakaları arasında ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre eylem gerçekleştiren bazı yalnız kurtların Inspire Dergisi'nin okuyucusu olduğu ortaya çıkmıştır.

Terör örgütü El-Kaide'nin Arap yarımadasındaki kolu olan AQAP'ın yayınladığı çevrimiçi Inspire Dergisi'nin tüm sayılarına internet ortamında oldukça güctür. Yasadışı sayılan derginin dağınık sayılarından ilk 15'i incelenmiştir. Bu 15 sayı içerisinde “potansiyel” cihatçı yalnız kurtlar için hazırlanmış eğitim kılavuzları, 11 kategoriye ayrılmıştır. Söz konusu kategorilerden “bomba yağma eğitimi” “enformasyon teknolojileri” “silah kullanma eğitimleri” ve “hedef seçimi” dergi tarafından en fazla içerik üretilen konular olduğu göze çarpmaktadır.

Inspire Dergisi'nde, özellikle eğitim kılavuzlarının operasyonel amaçlarını açıkça ortaya koyan birçok satır bulunmaktadır. Örneğin, 1. sayının 33. sayfasında yer alan, “*Müslüman kardeşim: Bizim bulunduğumuz bölgelere seyahat etmenin zorluğundan sizi kurtarmak için askeri eğitimimizi mutfağımıza taşıyoruz.*” ifadeleri, El-Kaide'nin, 11 Eylül'den sonra eğitim kamplarına seyahatin giderek zorlaştığını fark ederek 'yalnız aktörler' yaratmanın internete bağlı olan geniş kitlelerde mümkün olduğu anladığını ve harekât tarzını bu yeni duruma göre değiştirdiğini göstermektedir.

Bunun yanında, Inspire'in 2. sayısının 54. sayfasındaki, “*Okuyucularımıza bireysel cihazlarını nasıl yürütecekleri konusunda önerilerde bulunuyoruz.*” ve 12. sayısının 33. sayfasındaki “*Inspire Dergisi'nin amacı Müslüman gençliği güçlendirmektir. Bu bölümde size güç, güç ve zekâ veriyoruz. İnanın bombalı araç kullanmak size tüm bunları sağlıyor.*” ifadeleri, Inspire'in amacının, Müslüman gençleri eğitsel içerik aracılığıyla eyleme geçirilebilir birer yalnız kurt haline getirmek olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda, Inspire Dergisi'ni okuyan tüm örgüt sempatanlarının birer bireysel cihatçıya dönüşüp eylem yaptıklarına dair bir sonuca ulaşmamakla birlikte, yalnız kurt olma potansiyeli taşıyan bazı bireylerin dergide yer alan eğitim içeriklerinden etkilenme olasılıklarının yüksek olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Bu tespite en büyük dayanak ise dergilerin yayımlandığı tarihler sonrası düzenlenen yalnız kurt eylemlerinin şekilleri ve şiddet yöntemlerinin çalışmamızda analiz ettiğimiz dört kategorinin içerikleriyle benzeşmesi olmuştur.

Örneğin, 2013 yılında ev yapımı bombalarla gerçekleştirilen ve 5 kişinin hayatını kaybettiği, Boston Maratonu saldırısıyla ilgili derginin 11. sayıda şu ifadelere yer verilmektedir:

“Evet, Tsarnaev kardeşler Inspire'dan ilham aldı. Bunun nedeni yalnızca Inspire'in bomba tarifleri sunması değil, aynı zamanda bir bütün olarak derginin içeriğidir.”

Öte yandan güvenlik kayıtlarına yalnız kurt saldırısı olan geçen bu saldırıda kullanılan ev yapımı bombaların, derginin 1. sayısında yayınlanan "Annenizin Mutfağında Nasıl Bomba Yapılır?" başlıklı kılavuzda anlatılan yöntemlerle hazırlandığı bilinmektedir (Anti-Defamation League, 2013).

Tüm bu tespitler ve örneklemeler ışığında; söz konusu yayınların, yalnız kurtların, saldırıları düzenlemesinde elzem olmadığı ancak yalnız kurt olma potansiyeli taşıyan bireyleri, bireysel cihatçı olma noktasında teşvikçi ve tetikleyici olma niteliğine sahip olduğu söylenebilir. Yeni medyanın yapısal özellikleri itibarıyla yalnız kurt eğitim kılavuzlarını dağıtımında ve bilinirliğinde etkili olduğu çıkarımına varılmıştır.

Tüm bu bilgiler ışığında, bu tez çalışması özetlenecek olursa, sosyal medya yalnız kurtlar için hayati değil ancak eğitimlerini ve teşviklerini hızlandıran sürecin en temel ayaklarından birisi olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca terör örgütlerince radikalleştirilen, propagandalarla teşvik edilen ve Inspire Dergisi gibi çevrimiçi yayınlarla eğitilen yalnız kurtların, örgütlerce ne kadar yönlendirilebildiği, örgütlerin yayınlar sonrası zamanla değişebilecek eylem politikalarına zarar verip vermeyeceği ise ayrı araştırmaların konusu olarak çalışılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

KAYNAKÇA

- Acun, C. (2014). Neo el-Kaide: Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD). *SETA PERSPEKTİF*, 1-6.
http://file.setav.org/Files/Pdf/20140616184404_neo-el-kaide-isid-pdf.pdf adresinden alındı
- Al Arabiya. (2014, Eylül 1). 'Looney Tunes'-style cartoon takes aim at ISIS. Mart 27, 2022 tarihinde english.alarabiya.net/: <https://english.alarabiya.net/variety/2014/09/01/ISIS-becomes-target-of-Arab-satire> adresinden alındı
- Altıntaş, A. (2021, 09). “YALNIZ KURLAR” ve TERÖR ÖRGÜTLERİ TARAFINDAN YAPILAN TERÖR SALDIRILARININ SİYASETE ETKİLERİ. 05 11, 2022 tarihinde alındı
- Aly, A. (2017). Introduction to the Special Issue: Terrorist Online Propaganda. *Studies in Conflict & Terrorism* 40, 5. 03 27, 2022 tarihinde <https://doi.org/10.1080/1057610X.2016.1157402> adresinden alındı
- Ambinder, M. (2010, Temmuz 01). *So Is it an Inspired Parody?* theatlantic.com:
<https://web.archive.org/web/20100704062451/http://www.theatlantic.com/politics/archive/2010/07/so-is-it-an-inspired-parody/59020> adresinden alındı
- Anti-Defamation League. (2010, 08 08). *Adam Gadahn: Al Qaeda's American Voice*. adl.org:
https://web.archive.org/web/20100808194710/http://www.adl.org/terrorism/profiles/Adam_Gadahn/words.asp?m_flipmode=2 adresinden alındı
- Anti-Defamation League. (2010, 05 10). *Al Qaeda, Supporters Advocate for Lone Actor Attacks in the West*. 05 12, 2022 tarihinde adl.org: <https://www.adl.org/blog/al-qaeda-supporters-advocate-for-lone-actor-attacks-in-the-west> adresinden alındı
- Anti-Defamation League. (2010, 03 09). *Fort Hood Shooting is Praised Online as Act of Heroism*. 05 20, 2022 tarihinde adl.org:
https://web.archive.org/web/20120720094439/http://www.adl.org/main_Terrorism/fort_hood_online_praise.htm adresinden alındı

Anti-Defamation League. (2012). *ALEX CURTIS: 'Lone Wolf' of Hate Prowls the Internet*. New York:

İftira ve İnkârla Mücadele Birliği. 05 01, 2022 tarihinde
<https://www.adl.org/sites/default/files/documents/assets/pdf/combating-hate/Alex-Curtis-Report.pdf> adresinden alındı

Anti-Defamation League. (2013, Nisan 22). *Inspire Magazine: A Staple Of Domestic Terror*. 05 30,

2022 tarihinde [blog.adl.org](https://www.adl.org):
<https://web.archive.org/web/20140725165935/http://blog.adl.org/extremism/inspire-magazine-a-staple-of-domestic-terror> adresinden alındı

Ars Technica. (2013, Eylül 12). *A terrorist propaganda and training tool*. Mart 26, 2022 tarihinde

arstechnica.com: <https://arstechnica.com/gaming/2013/12/snowden-leak-examines-gaming-as-a-terrorist-propaganda-and-training-tool/> adresinden alındı

Avrupa Parlamentosu. (2018, Haziran). *Radicalisation and counter-radicalisation: A gender*

perspective. Nisan 14, 2022 tarihinde [europarl.europa.eu](https://www.europarl.europa.eu):
<https://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-581955-Radicalisation-gender-perspective-rev-FINAL.pdf> adresinden alındı

Baharçiçek, A. (2000). Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13.

Bakker, E., & Graaf, B. (2011). Preventing Lone Wolf Terrorism: some CT Approaches Addressed.

Perspectives on Terrorism, 43-50. 05 11, 2022 tarihinde
https://www.researchgate.net/publication/254905339_Preventing_Lone_Wolf_Terrorism_Some_CT_Approaches_Addressed adresinden alındı

Barr, N., & Gartenstein-Ross, D. (2016, 07 26). *The Myth of Lone-Wolf Terrorism: The Attacks in*

Europe and Digital Extremism. 05 2022, 04 tarihinde [foreignaffairs.com](https://www.foreignaffairs.com/):
<https://www.foreignaffairs.com/articles/western-europe/2016-07-26/myth-lone-wolf-terrorism> adresinden alındı

- BBC. (2017, Aralık 15). *bbc.com*. Mart 29, 2022 tarihinde US woman used bitcoin to move cash to Islamic State: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-42362478> adresinden alındı
- Beauchamp , Z., & Harris, J. (2015, 06 06). *ISIS videos are sickening. They're also really effective*. 04 16, 2022 tarihinde vox.com: <https://www.vox.com/videos/2015/7/6/8886461/isis-videos-burning> adresinden alındı
- Benson, D. (2014). Why the Internet Is Not Increasing Terrorism. *Security*, 298.
- Benson, D. (2014, 05 16). Why the Internet Is Not Increasing Terrorism. *Security Studies*, 293-328. 05 12, 2022 tarihinde <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09636412.2014.905353> adresinden alındı
- Brachman, J. (2010, Temmuz 11). *AQAP Inspire Magazine Released*. jarretbrachman.net: <https://web.archive.org/web/20101115190450/http://jarretbrachman.net/?p=726> adresinden alındı
- Burton, F., & Stewart, S. (2008, 06 30). *The 'Lone Wolf' Disconnect*. 05 01, 2022 tarihinde worldview.stratfor.com: <https://worldview.stratfor.com/article/lone-wolf-disconnect> adresinden alındı
- Burton, F., & Stewart, S. (tarih yok). *The 'Lone Wolf' Disconnect*. Mart 20, 2022 tarihinde worldview.stratfor.com/: <https://worldview.stratfor.com/article/lone-wolf-disconnect> adresinden alındı
- Buuren, J. (2018). *Patterns of Lone Attackers*. Combatting Violent Extremism and Terrorism in Asia and Europe. 05 11, 2022 tarihinde https://www.kas.de/documents/288143/288192/Terrorism_Buuren.pdf/209b3f6d-d0fb-72c9-e5dd-ec828aa409c8 adresinden alındı
- Byman, D. (2017, 03 15). *Can lone wolves be stopped?* brookings.edu: <https://www.brookings.edu/blog/markaz/2017/03/15/can-lone-wolves-be->

- Counterextremism. (2015, Kasım 6). *IŞİD Üyeleri, Propagandacılar ve Şiddete Teşvik Edenler Twitter'da Faaliyet Gösteriyor*. 04 2022, 17 tarihinde counterextremism.com/: <https://www.counterextremism.com/content/isis-recruiters-propagandists-and-inciters-violence-operating-twitter> adresinden alındı
- Çeliksoy, E., & Ouma, S. (2019). Terrorists Use of the Internet. *Bilişim Hukuku Dergisi*, 243-267. Mart 22, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilisimhukukudergisi/issue/52214/683022> adresinden alındı
- Denning, D. (2009). Terror's Web: How the Internet is Transforming Terrorism. Y. J. Yar içinde, *Handbook of Internet Crime* (s. 194-213). Abingdon.
- Department of Justice. (2020, 08 13). *Global Disruption of Three Terror Finance Cyber-Enabled Campaigns*. Mart 29, 2022 tarihinde justice.gov: <https://www.justice.gov/opa/pr/global-disruption-three-terror-finance-cyber-enabled-campaigns> adresinden alındı
- Ducol, B. (2012). Uncovering the French-speaking jihadisphere: An exploratory analysis. *Media, War & Conflict*, 51-70. Mart 27, 2022 tarihinde <https://journals.sfu.ca/jd/index.php/jd/article/view/43/38> adresinden alındı
- Ellison, N., & Boyd, D. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 210–230. Nisan 13, 2022 tarihinde https://watermark.silverchair.com/jjcmcom0210.pdf?token=AQECAHi208BE49Oan9kkhW_Ercy7Dm3ZL_9Cf3qfKAc485ysgAAAtEwggLNBgkqhkiG9w0BBwagggK-MIICugIBADCCArMGCSqGSIb3DQEHATAeBglghkgBZQMEAS4wEQQM2QihBi2LNxm s1AHYAgEQgIChJt4mtgBhKoVrD3J2MLaV41L1aeE_S8O-dDTGl6AA6K adresinden alındı
- Erendor, M. (2017). Risk Toplumu ve Refleksif Modernleşme Çerçevesinde Siber Terörizm: Tanımlama ve Tipoloji Sorunu. *Cyberpolitik Journal*, 114-133.

- Europol. (2012). *Europol Strategy 2010-2014*. Europol. 05 20, 2022 tarihinde https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/edoc_723424_europol_external_strategy_-_review_of_activities_may_2010_-december_2011.pdf adresinden alındı
- Facebook. (2022). *YPG*. facebook.com: <https://www.facebook.com/100064288885508/> adresinden alındı
- Feldman , M. (2013). Comparative Lone Wolf Terrorism: Toward a Heuristic Definiton. *Democracy and Security*, 270-286. 05 01, 2022 tarihinde <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17419166.2013.792252> adresinden alındı
- FootTheBall UK Desk. (2016, Aralık 12). *Terror Group Kurdish Freedom Falcons (TAK) Claims Responsibility For Istanbul Football Stadium Attack*. 03 26, 2022 tarihinde [www.foottheball.com: https://www.foottheball.com/news/terror-group-kurdish-freedom-falcons-or-tak-claims-responsibility-for-istanbul-football-stadium-attack](https://www.foottheball.com/news/terror-group-kurdish-freedom-falcons-or-tak-claims-responsibility-for-istanbul-football-stadium-attack) adresinden alındı
- Gall, J. (2014). *Domestic Lone Wolf Terrorists: An Examination of Patterns in Domestic Lone Wolf Targets, Weapons, and Ideologies*. 05 11, 2022 tarihinde [mars.gmu.edu/: https://hdl.handle.net/1920/9164](https://hdl.handle.net/1920/9164) adresinden alındı
- Gambhir, H. (2015, Kasım 14). *Dabiq: The Strategic Messaging of The Islamic State*. Mart 28, 2022 tarihinde [understandingwar.org: https://www.understandingwar.org/backgrounder/dabiq-strategic-messaging-islamic-state-0](https://www.understandingwar.org/backgrounder/dabiq-strategic-messaging-islamic-state-0) adresinden alındı
- Ganor, B. (2021, 04). Understanding the Motivations of “Lone Wolf” Terrorists. *Perspectives on Terrorism*, 23-32. 05 2022, 04 tarihinde [jstor.org/: https://www.jstor.org/stable/pdf/27007294.pdf?refreqid=excelsior%3A726ab7074d4becc3506f83ce805ac362&ab_segments=&origin=](https://www.jstor.org/stable/pdf/27007294.pdf?refreqid=excelsior%3A726ab7074d4becc3506f83ce805ac362&ab_segments=&origin=) adresinden alındı
- Gill, P., Bouhana, N., & Clemmow, C. (2019, 10 14). Analyzing person-exposure patterns in lone-actor terrorism. *Criminology & Public Policy*, 451-482. 05 04, 2022 tarihinde <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1745-9133.12466> adresinden alındı

- Gill, P., Corner, E., Conway, M., Thornton, A., Bloom, M., & Horgan, J. (2017). Terrorist Use of the Internet by the Numbers: Quantifying. *Criminology & Public Policy*, 99–117. 05 07, 2022 tarihinde <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12249> adresinden alındı
- Gill, P., Horgan, J., & Deckert, P. (2013 , 12 6). Bombing Alone: Tracing the Motivations and Antecedent Behaviors of Lone-Actor Terrorists. *Journal of Forensic Sciences*, 425–435. 05 15, 2022 tarihinde <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4217375/> adresinden alındı
- Gözlek, O. (2020). Medya - Terör Etkileşimi: Sosyal Medyada Terör Propagandası. *ISophos: Uluslararası Bilişim, Teknoloji ve Felsefe Dergisi*(4), 41-59.
- Grieve, B. (2010). Irish Republicanism and the Internet: support for New Wave Dissidents. *Perspectives on Terrorism*, 22-34. Mart 29.03.2022, 2022 tarihinde <https://www.files.ethz.ch/isn/163472/FULL.pdf> adresinden alındı
- Grün, G. (2015, 06 03). *Tweets as weapons: How 'Islamic State' is fighting its battles... digitally*. 04 15, 2022 tarihinde [dw.com/: https://www.dw.com/en/tweets-as-weapons-how-islamic-state-is-fighting-its-battles-digitally/a-18493604](https://www.dw.com/en/tweets-as-weapons-how-islamic-state-is-fighting-its-battles-digitally/a-18493604) adresinden alındı
- Haaretz. (2018, 03 15). *How a Bitcoin Developer Ended Up Fighting ISIS in Syria*. 03 29, 2022 tarihinde [haaretz.com: https://www.haaretz.com/middle-east-news/syria/.premium.MAGAZINE-how-a-bitcoin-developer-ended-up-fighting-isis-in-syria-1.5908384](https://www.haaretz.com/middle-east-news/syria/.premium.MAGAZINE-how-a-bitcoin-developer-ended-up-fighting-isis-in-syria-1.5908384) adresinden alındı
- Hamm, M., & Spaaij, R. (2017). *The Age of Lone Wolf Terrorism*. New York: Columbia University Press.
- Haque, O., Choi, J., Phillips, T., & Bursztajn, H. (2015, 09 10). Why Are Young Westerners Drawn to Terrorist Organizations Like ISIS? *Psychiatric Times*. 05 22, 2022 tarihinde <https://www.psychiatrictimes.com/view/why-are-young-westerners-drawn-terrorist-organizations-isis> adresinden alındı
- Hegghammer, T. (2010, Temmuz 6). *Un-Inspired*. 05 30, 2022 tarihinde [jihadica.com/: https://www.jihadica.com/un-inspired/](https://www.jihadica.com/un-inspired/) adresinden alındı

Herman, E., & Chomsky, N. (1988). *Rızanın İmalatı*. BGST.

Hewitt, C. (2003). *Understanding Terrorism in America*. New York: Routledge. 05 03, 2022 tarihinde alındı

Hoffman, B. (2006). *Inside Terrorism*. Columbia : Columbia University Press.

Hoffman, B. (2006). *Inside Terrorism*. Columbia University Press. 05 20, 2022 tarihinde <https://tr.tr1lib.org/book/3582518/6125dc> adresinden alındı

Holt, T., Freilich, J., Chermak, S., & McCauley, C. (2015, 05 26). Political radicalization on the Internet: Extremist content, government control, and the power of victim and jihad videos. *Dynamics of Asymmetric Conflict*, 107-120. 05 10, 2022 tarihinde <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17467586.2015.1065101> adresinden alındı

İnsan Hakları İzleme Örgütü. (2012, Ocak 2012). *Dünya Raporu 2012: Türkiye*. hrw.org: <https://www.hrw.org/tr/world-report/2012/country-chapters/259677> adresinden alındı

Instagram. (2022). *Topluluk Kuralları*. 04 14, 2022 tarihinde facebook.com: <https://www.facebook.com/help/instagram/477434105621119> adresinden alındı

Internet World Stats. (2022). <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>. <https://www.internetworldstats.com/>: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm> adresinden alındı

Jackson, P., & Gable, G. (2011). *Lone Wolves: Myth or Reality?* Searchlight Magazine. 05 03, 2022 tarihinde https://www.youthpolicy.org/library/wp-content/uploads/library/2010_Lone_Wolves_Myth_Reality_Eng.pdf adresinden alındı

Jenkins, B. (2011). *Radicalization and Recruitment to Jihadist Terrorism in the United States Since 9/11*. Santa Monica: RAND Corporation. 05 01, 2022 tarihinde Stray Dogs and adresinden alındı

Kaplan, J., Löow, H., & Malkki, L. (2014). Introduction to the Special Issue on Lone Wolf and Autonomous Cell Terrorism. *Terrorism and Political Violence*, 1-12.

Kenney, M. (2010). Beyond the Internet: Mētis, Techne, and the Limitations of Online Artifacts for Islamist Terrorists. *Terrorism and Political Violence*, 177-197.

Keskinkaya, E. (2015). *Irak ve Şam İslam Devleti'nin yeni medya kullanımı*. 04 14, 2022 tarihinde academia.edu:

https://www.academia.edu/43523058/IRAK_VE_%C5%9EAM_%C4%B0SLAM_DEVLET_%C4%B0N_%C4%B0N_YEN_%C4%B0_MEDYA_KULLANIMI adresinden alındı

Knox, E. (2014). The Slippery Slope of Material Support. *Hastings Law Journal*, 295-330. 04 14, 2022 tarihinde https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2485309 adresinden alındı

Kurtaran, G. (2016, 01 28). *Terör örgütleri kripto paraya yöneldi*. Mart 29, 2022 tarihinde [aa.com.tr/](https://www.aa.com.tr/tr/dunya/teror-orgutleri-kri): <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/teror-orgutleri-kri> adresinden alındı

Lewis, J. (2002, Aralık). Assessing the Risks of Cyber Terrorism, Cyber War and Other Cyber Threats: *Center for Strategic and International Studies*. Mart 25, 2022 tarihinde <https://www.steptoe.com/images/content/4/5/v1/4586/231a.pdf> adresinden alındı

Lieberman, J. (2008). *The Roots of Violent Islamist Extremism and Efforts to Counter It*. Washington: Committee on Homeland Security and Governmental Affairs. Mart 25, 2022 tarihinde <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-110shrg44123/html/CHRG-110shrg44123.htm> adresinden alındı

Liem, M., & Buuren, J. (2018). European Lone Actor Terrorists Versus “Common” Homicide Offenders: An Empirical Analysis. *Homicide Studies*, 45-69. 05 01, 2022 tarihinde [journals.sagepub.com/](https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1088767917736797): <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1088767917736797> adresinden alındı

Lindekilde, L. (2019). Peripheral and embedded: relational patterns of lone-actor terrorist radicalization. *Dynamics of Asymmetrical Conflict*, 20-41. 05 11, 2022 tarihinde

- [https://pure.au.dk/portal/en/publications/peripheral-and-embedded-relational-patterns-of-loneactor-terrorist-radicalization\(d7df55ac-af4f-4fd6-90fc-a1eb3e5dc661\).html](https://pure.au.dk/portal/en/publications/peripheral-and-embedded-relational-patterns-of-loneactor-terrorist-radicalization(d7df55ac-af4f-4fd6-90fc-a1eb3e5dc661).html) adresinden alındı
- Lollia, F. (2021, Mart 18). *Terrorisme et Réseaux Sociaux*. Mart 25, 2022 tarihinde <https://hal.archives-ouvertes.fr/>: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-03172818/document> adresinden alındı
- Macdonald, S. (2016). Terörist Çevrimiçi Propaganda ve Radikalleşme. *Studies in Conflict and Terrorism*, 1-9. Mart 25, 2022 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/300003339_Introduction_to_the_Special_Issue_Terrorist_Online_Propaganda_and_Radicalization adresinden alındı
- Mansell, R. (2002). *Inside the Communication Revolution: Evolving Patterns*. Oxford: Oxford University Press.
- Mayfield, A. (2008). What is social media? D. Powers içinde, *Antony Mayfield*. 04 13, 2022 tarihinde <https://www.antonymayfield.com/2006/09/27/social-media-ebook/> adresinden alındı
- McIntyre, K. (2014). The Evolution of Social Media from 1969 to 2013: A Change in Competition and a Trend Toward Complementary, Niche Sites. *The Journal of Social Media in Society*, 5-25. 04 13, 2022 tarihinde <https://thejsms.org/index.php/JSMS/article/view/89/43> adresinden alındı
- McKenna, K., & West, K. (2007). Give me that online-time religion: The role of the internet in spiritual life. *Computers in Human Behavior*, 942-954. https://www.researchgate.net/publication/222382384_Give_me_that_online-time_religion_The_role_of_the_Internet_in_spiritual_life adresinden alındı
- Meta. (2022, 02 24). *Şiddet ve Suça Teşvik*. 04 14, 2022 tarihinde Facebook Transparency Center: <https://transparency.fb.com/tr-tr/policies/community-standards/violence-incitement/> adresinden alındı

- Middle East Monitor. (2019, 10 24). *DEAŞ, propaganda yapmak için genç uygulaması TikTok'a yöneldi*. 04 17, 2022 tarihinde Middle East Monitor: <https://www.middleeastmonitor.com/20191024-daesh-turns-to-teen-app-tiktok-to-spread-propaganda/> adresinden alındı
- Minchev , Z. (2015). Modern terrorism as hybrid threat and digital challenge. *Journal of Defense Management* 5, 129.
- Morgan, J., & Berger, J. (2015). *The ISIS Twitter Census*. Brookings. Brookings. 04 17, 2022 tarihinde https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/isis_twitter_census_berger_morgan.pdf adresinden alındı
- Murder Pedia. (2009). *Naveed Afzal HAQ*. 05 11, 2022 tarihinde murderpedia.org: <https://murderpedia.org/male.H/h/haq-naveed.htm> adresinden alındı
- O'Reilly. (2005, 09 30). *What Is Web 2.0*. 04 13, 2022 tarihinde <https://www.oreilly.com/http://wellman.uni-trier.de/images/9/96/Web20.pdf> adresinden alındı
- Orton, K. (2017). *The Forgotten Foreign Fighters: The PKK in Syria*. 04 15, 2022 tarihinde henryjacksonsociety.org: <http://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2017/08/3053-PYD-Foreign-Fighter-Project-1.pdf> adresinden alındı
- Özkaya, E. (2017, 9). *The Use of Social Media for Terrorism*. Mart 18, 2022 tarihinde https://www.tmmm.tsk.tr/https://www.tmmm.tsk.tr/publication/datr/volume9-2017/03-TheUseofSocial_MediaforTerrorism.pdf adresinden alındı
- Pantucci, R. (2012, 02 7). *The perils of leaderless jihad*. 05 20, 2022 tarihinde foreignpolicy.com: <https://foreignpolicy.com/2012/02/07/the-perils-of-leaderless-jihad/> adresinden alındı
- Pantucci, R., & Ellis, C. (2016). *Lone-Actor Terrorism: Final Report*. London: Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 05 04, 2022 tarihinde https://rusi.org/https://static.rusi.org/201604_clat_final_report.pdf adresinden alındı

- Rieger, D., Frischlich, L., & Bente, G. (2013). *Propaganda 2.0: Psychological effects of right-wing and Islamic extremist internet videos*. Köln: Wolters Kluwer Deutschland GmbH. Mart 29, 2022 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/264829254_Propaganda_20_Psychological_effects_of_right-wing_and_Islamic_extremist_internet_videos adresinden alındı
- Rogers, M. (2003). The Psychology of Cyber-terrorism. A. Silke içinde, *Terrorists, Victims and Society*. John Wiley & Sons.
- Roggio, B. (2010, 03 08). *Transcript of Adam Gadahn's 'A Call to Arms'*. doi:<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=BBmhKutfJ48>
- Ross, B., Cole, M., & Esposito, R. (2009, 11 5). *Officials: U.S. Army Told of Hasan's Contacts with al Qaeda*. 05 15, 2022 tarihinde <https://abcnews.go.com/Blotter/fort-hood-shooter-contact-al-qaeda-terrorists-officials/story?id=9030873> adresinden alındı
- Sageman, M. (2008). A Strategy for Fighting International Islamist Terrorists. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*.
- Sageman, M. (2008). *Leaderless Jihad, Terror Networks in the Twenty-First Century*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Sageman, M. (2008). *Leaderless Jihad: Terror Networks in the Twenty-First Century*. University of Pennsylvania Press. 05 11, 2022 tarihinde 12.05.2022 tarihinde arşivlenmiştir. (<https://archive.is/ySSSC>) adresinden alındı
- Schuster, H. (2006, 03 09). *The mastermind*. 05 22, 2022 tarihinde CNN International: <http://edition.cnn.com/2006/WORLD/meast/03/09/schuster.column/> adresinden alındı
- Schuurman, B., Lindekilde, L., Malthaner, S., O'Connor, F., Gill, P., & Bouhana, N. (2019). End of the Lone Wolf: The Typology that Should Not Have Been. *Studies in Conflict & Terrorism*, 771-778.

Scott, D. (2010). *The New Rules of Marketing and PR*. John Wiley & Sons.

Shead, S. (2019, Ekim 22). *TikTok used by Islamic State to spread propaganda videos*. 04 17, 2022 tarihinde [bbc.com/](https://www.bbc.com/news/technology-50138740): <https://www.bbc.com/news/technology-50138740> adresinden alındı

Shima D. , K. (2011). Terrorism and the Internet: A Double-edged Sword. *Journal of Money Laundering Control*, 365. Mart 26, 2022 tarihinde <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/13685201111173839/full/html> adresinden alındı

Sivek, S. (2013). Packaging Inspiration: Al Qaeda's Digital Magazine Inspire in the. *International Journal of Communication*, 1-22. Mart 28, 2022 tarihinde digitalcommons.linfield.edu: https://digitalcommons.linfield.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=mscmfac_publications adresinden alındı

SKY News. (2021, Eylül 3). *Hisham Chaudhary: Bitcoin jihadist jailed for 12 years after sending £55,000 to Islamic State*. Mart 28, 2022 tarihinde news.sky.com: <https://news.sky.com/story/hisham-chaudhary-bitcoin-jihadist-jailed-for-12-years-after-sending-55-000-to-islamic-state-12398528> adresinden alındı

Sönmez, G., & Çelik, E. (2020, 05 19). Anonimlik ile İlgilite Arasında: Deep Web, Dark Web ve Devlet Dışı Silahlı Aktörlerin Uluslararası Siber Faaliyetleri. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, 66-88. 03 30, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1169741> adresinden alındı

Spaaij, R. (2009). The Enigma of Lone Wolf Terrorism: An Assessment. *Studies in Conflict & Terrorism*, 854-870. 05 01, 2022 tarihinde <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1057610X.2010.501426> adresinden alındı

Spaaj, R., & Hamm, M. (2015). *Lone Wolf Terrorism in America: Using Knowledge of Radicalization Pathways to Forge Prevention Strategies*.

- Statista. (2019, Aralık). *Demographics & Use of Internet*. Mart 27, 2022 tarihinde [statista.com:](https://www.statista.com/statistics/272365/age-distribution-of-internet-users-worldwide/)
<https://www.statista.com/statistics/272365/age-distribution-of-internet-users-worldwide/>
adresinden alındı
- Statista. (2022). *Number of smartphone subscriptions worldwide from 2016 to 2027*. [statista.com:](https://www.statista.com/statistics/330695/number-of-smartphone-users-worldwide/)
<https://www.statista.com/statistics/330695/number-of-smartphone-users-worldwide/>
adresinden alındı
- Stern, J. (2003, 08). The Protean Enemy. *Foreign Affairs*, 27-40. 05 11, 2022 tarihinde
<https://www.jstor.org/stable/20033647> adresinden alındı
- Stewart, M., & Mueller, J. (2015, 09 12). Terrorism, counterterrorism, and the Internet: The American cases. *Dynamics of Asymmetric Conflict*. 05 11, 2022 tarihinde
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17467586.2015.1065077> adresinden alındı
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2016). *PKK*. 15 04, 2022 tarihinde [mfa.gov.tr:](https://www.mfa.gov.tr/pkk.tr.mfa)
<https://www.mfa.gov.tr/pkk.tr.mfa> adresinden alındı
- Teich, S. (2013). *Trends and Developments in Lone Wolf Terrorism in the Western World*.
<https://www.ict.org.il/Article/691/Trends%20and%20Developments%20in%20L#gsc.tab=0>
adresinden alındı
- TERAM. (2021, 06 14). *Terör Örgütleri ve İnternet*. 03 20, 2022 tarihinde [teram.org:](https://www.teram.org/Icerik/teror-orgutleri-ve-internet-152)
<https://www.teram.org/Icerik/teror-orgutleri-ve-internet-152> adresinden alındı
- terrorism-info.org.il. (2007, Eylül 23). *The Internet in the service of terrorist organizations*. Mart 22,
2022 tarihinde [www.terrorism-info.org.il:](https://www.terrorism-info.org.il/en/18566/) <https://www.terrorism-info.org.il/en/18566/>
adresinden alındı
- Thearabweekly. (2021, 06 05). [https://thearabweekly.com/jihadist-magazine-offered-60000-bounty-](https://thearabweekly.com/jihadist-magazine-offered-60000-bounty-killing-western-police-officer)
killing-western-police-officer. [thearabweekly.com:](https://thearabweekly.com/jihadist-magazine-offered-60000-bounty-killing-western-police-officer) [https://thearabweekly.com/jihadist-](https://thearabweekly.com/jihadist-magazine-offered-60000-bounty-killing-western-police-officer)
magazine-offered-60000-bounty-killing-western-police-officer adresinden alındı

Toscano, A. (1994). *Turbulencia politica: Causas y razones del 94 (Con una cierta mirada)*. Chiapas: Oceano.

Trifunović, D. (2015). Digital steganography in terrorist networks. Mart 30, 2022 tarihinde intelligence-security.rs: <https://intelligence-security.rs/wp-content/uploads/2021/10/Steganografija.pdf> adresinden alındı

Tsfati, Y., & Weimann, G. (2002). www.terrorism.com: Terror on the Internet. *Studies in Conflict & Terrorism*, 317–332. 05 10, 2022 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/233064294_WWWterrorismcom_Terror_on_the_internet adresinden alındı

Turan, D., & Demircan, C. (2021). Kripto Paralar ile Terör ve Diğer İllegal Aktivitelerin Finansmanı. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 161-176. Mart 29, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1543533> adresinden alındı

UNODC. (2012). *The use of the Internet for terrorist purposes*. Mart 19, 2022 tarihinde unodc.org: https://www.unodc.org/documents/frontpage/Use_of_Internet_for_Terrorist_Purposes.pdf adresinden alındı

Vasilenko, V. (2014). The Concept and Typology of Terrorism. *Statutes & Decisions*, 46-56. 05 01, 2022 tarihinde <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10610014.2004.11059722?journalCode=mrds20> adresinden alındı

Vollers, M. (1995). *Ghosts of Mississippi : the murder of Medgar Evers, the trials of Byron de la Beckwith, and the haunting of the new South*. Boston: Little, Brown. 05 2022, 03 tarihinde <https://archive.org/details/ghostsofmississi00voll/page/n437/mode/2up> adresinden alındı

We Are Social. (2022, 06). *DIGITAL 2021*. 04 13, 2022 tarihinde wearesocial.com: <https://wearesocial.com/uk/blog/2021/01/digital-2021-uk/> adresinden alındı

Webber, L. (2021, 07 22). https://www.sinosecurity.org/p/al-qaeda-urges-attacks-against-the?r=fjc4&utm_campaign=post&utm_medium=email&utm_source=twitter&s=r. Al-Qaeda Urges Attacks Against the US, Targets America's Political Divisions in New Video: https://www.sinosecurity.org/p/al-qaeda-urges-attacks-against-the?r=fjc4&utm_campaign=post&utm_medium=email&utm_source=twitter&s=r adresinden alındı

Weimann, G. (2004, Aralık). *Cyberterrorism How Real Is the Threat?* Mart 22, 2022 tarihinde usip.org: <https://www.usip.org/sites/default/files/sr119.pdf> adresinden alındı

Weimann, G. (2004). How Modern Terrorism Uses the Internet. *United States Institute of Peace, Special Report*, 2-11. Mart 25, 2022 tarihinde <https://www.usip.org/publications/2004/03/wwwterrornet-how-modern-terrorism-uses-internet> adresinden alındı

Weimann, G. (2006). *Terror on the Internet: The New Arena, The New Challenges*,. Washington DC: Institute for Peace Press.

Weimann, G. (2008). Hezbollah Dot Com: Hezbollah's online campaign. T. Azran, & D. Tal içinde, *New Media and Innovative Technologies*. Paperback.

Weimann, G. (2012). Lone Wolves in Cyberspace. *Journal of Terrorism Research*, 75-90. 05 01, 2022 tarihinde Lone Wolves in Cyberspace: <https://cvir.st-andrews.ac.uk/articles/10.15664/jtr.405/> adresinden alındı

Weimann, G. (2014). *New Terrorism*. Washington D.C.: Wilson Center. 04 13, 2022 tarihinde [wilsoncenter.org](https://www.wilsoncenter.org): https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/media/documents/publication/STIP_140501_new_terrorism_F.pdf adresinden alındı

- Weimann, G. (2014, 02 14). *Virtual Packs of Lone Wolves: How the internet made 'lone wolf' terrorism a misnomer*. The Wilson Center: <https://medium.com/its-a-medium-world/virtual-packs-of-lone-wolves-17b12f8c455a> adresinden alındı
- Wells, G. (2019, 09 21). *IŞİD, Gönderileri Pembe Kalplerle Süsleyen Genç Dostu TikTok'a Döndü*. 04 17, 2022 tarihinde The Wall Street Journal: <https://www.wsj.com/articles/islamic-state-turns-to-teen-friendly-tiktok-adorning-posts-with-pink-hearts-11571680389?mod=e2tw> adresinden alındı
- Weyers, J. (2014, Ekim 15). <https://ibrabo.wordpress.com/tag/terrorist-social-media/>. 16 14, 2022 tarihinde Islamic State Launches Dabıq Magazine and “We are all Islamic State” Campaign on Facebook: <https://ibrabo.wordpress.com/tag/terrorist-social-media/> adresinden alındı
- Williams, V., & Janbek, D. (2014). The Role of the Internet Post-9/11 in Terrorism and Counterterrorism. *The Brown Journal of World Affairs*, 297-308. Mart 28, 2022 tarihinde <https://bjwa.brown.edu/20-2/the-role-of-the-internet-post-9-11-in-terrorism-and-counterterrorism/> adresinden alındı
- Winter, C., & Saltman, E. (2014). *Islamic State: The Changing Face of Modern Jihadism*. Quilliam Foundation. 04 10, 2022 tarihinde alındı
- Worth, K. (2016, 07 14). *Lone Wolf Attacks Are Becoming More Common — And More Deadly*. 05 2022, 03 tarihinde <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/lone-wolf-attacks-are-becoming-more-common-and-more-deadly/> adresinden alındı